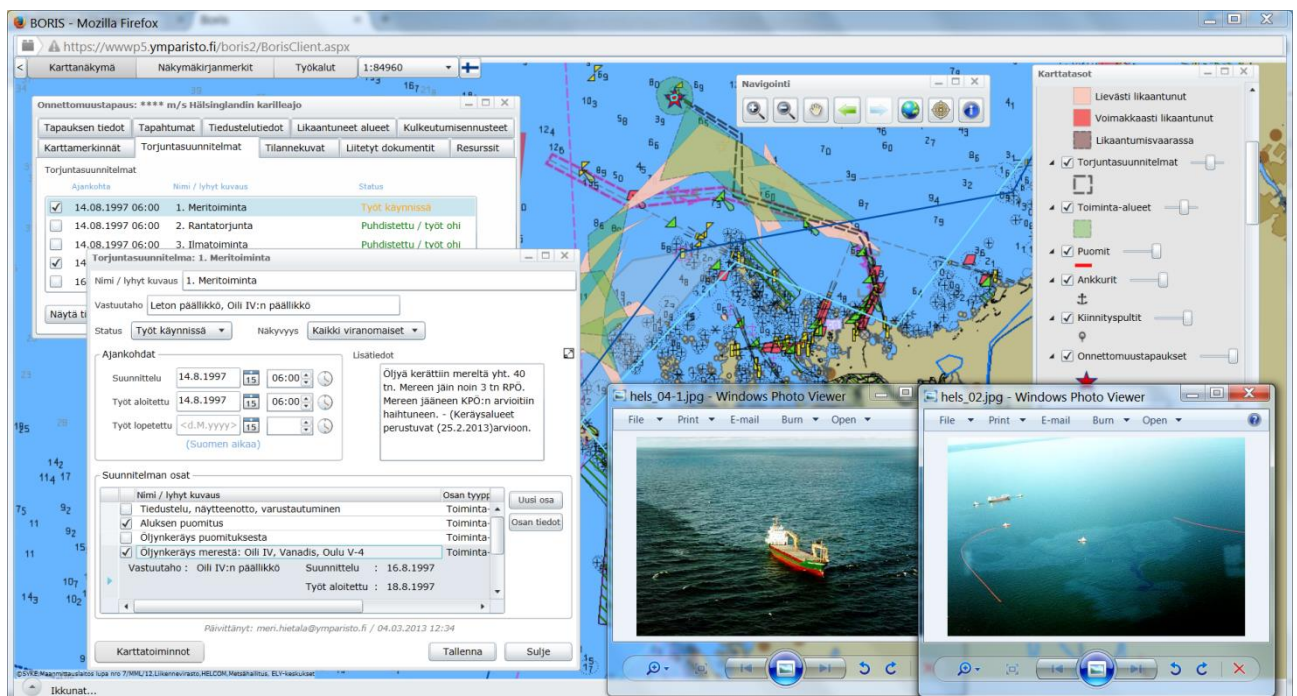

Ympäristövahinkojen torjunnan BORIS-tilannekuvajärjestelmä

Käyttäjäopas 2017

Suomen ympäristökeskus
Vesikeskus
Ympäristövahinkojen torjuntaryhmä

Johdanto

BORIS-järjestelmä on viranomaiskäyttöön tarkoitettu öljyntorjunnan tilannekuvajärjestelmä.

Ensimmäinen BORIS-karttakäyttöliittymä valmistui vuonna 2006. Silloinen *Baltic Oil Response Information System* eli BORIS syntyi TEKES:in rahoittaman tutkimushankkeen sivutuotteena.

BORIS2-hanke käynnistyi 2009, sillä vanha BORIS kaipasi uudistamista. Teknologia, jonka pohjalta ensimmäinen karttakäyttöliittymä oli toteutettu, vanhentui ja tilalle oli saatava uusi alusta. Käyttäjät myös kokivat, että vanhassa BORIS-järjestelmässä oli paljon parantamisen varaa.

BORIS2-hankkeen ovat rahoittaneet puoliksi Öljysuojarahasto ja Suomen ympäristökeskus (SYKE). Työ on toteutettu SYKE:ssä tiiviissä yhteistyössä muiden viranomaisten kanssa.

Tämä käyttöohje on päivitetty kesäkuun 2017 järjestelmäversion mukaiseksi. Päivityksessä manuaalista on jätetty pois ohjeet logististen pisteiden päivittämisestä ja SÖKÖ-rantatiedustelutietojen lisäämisestä näiden toimintojen keskenäisten muutosten vuoksi. Näistä ja mahdollisesti muista manuaalista puuttuvista toiminnoista voidaan tehdä erillisiä ohjeistuksia, jotka pyritään julkaisemaan ainakin osoitteessa www.boris-kayttajat.fi.

BORIS-järjestelmän kehitystyössä on noudatettu muutamia peruseriaatteita:

- BORIS on internet-pohjainen järjestelmä ja sitä voi käyttää vain mikäli Internet-yhteys on toiminnassa. BORIS-järjestelmän nopeus riippuu käytössä olevan Internet-yhteyden nopeudesta.
- BORIS-järjestelmään luetaan tietoja myös muista organisaatioista kuin SYKE:stä. Näin ollen säästetään päällekkäistä työtä: aineistojen päivitystä tai tallennusta ei tarvitse tehdä monessa paikassa yhtä aikaa. Ulkopuolisten aineistojen näkyvyys BORIS-järjestelmässä on kuitenkin riippuvaista niitä tarjoavien viranomaisten tietoliikennepalvelimista.
- Käyttäjämäärän rajaamiseksi BORIS vaatii käyttäjätunnustautumisen.
- BORIS tallentaa kaikki käyttäjien tallentamat tiedot tietokantaan. Kaikille näkyväksi merkattuja tietoja ei voi poistaa järjestelmästä, mutta käyttäjä voi merkata ne vanhentuneiksi. Näin meneteltäessä tilanteen etenemiseen on mahdollista palata myöhemmin esimerkiksi korvauskysymyksiä pohdittaessa.

Kaikki BORIS-tilannekuvajärjestelmää koskevat kommentit ja kehitysideat voi lähettää osoitteeseen:

boris@ymparisto.fi

Sujuvaa BORIS-käyttöä!

11.11.2014 / KT

Päivitetty 24.08.2017 / IA, HM

Kappale 4.7.7.2. päivitetty 12.1.2018 / HM

Sisällysluettelo

1. KÄYTTÄJÄOIKEUDET JA KÄYTTÖOIKEUDEN HAKEMINEN	4
1.1. HENKILÖKOHTAISET KÄYTTÖOIKEUDET	4
1.2. LAITOSKOHTAISET KÄYTTÄJÄTUNNUKSET.....	5
2. JÄRJESTELMÄVAATIMUKSET.....	7
3. BORIS-JÄRJESTELMÄN KÄYNNISTÄMINEN JA OMIEN TIETOJEN HALLINNOINTI	8
3.1. SISÄÄNKIRJAUTUMINEN JA UNOHTUNUT SALASANA	8
3.2. OMAT TIEDOT -VÄLILEHTI JA SALASANAN VAIHTAMINEN	9
3.3. BORIS-KARTTASOVELLUKSEN KÄYNNISTÄMINEN	10
3.4. ULOSKIRJAUTUMINEN.....	11
4. BORIS-KARTTASOVELLUS	12
4.1. ONNETTOMUUSTAPAUKSEN VALITSEMINEN	13
4.2. IKKUNOIDEN HALLINTA.....	15
4.3. NAVIGOINTI-APUIKKUNA.....	17
4.4. INDEKSİKARTTA-APUIKKUNA.....	20
4.5. KARTTASOT-APUIKKUNA	21
4.6. PÄÄVALIKKO	22
4.6.1. Karttanäkymä-valikko.....	22
4.6.2. Näkymäkirjanmerkit-valikko.....	30
4.6.3. Työkalut-valikko.....	32
4.6.4. Mittakaavavalikko	37
4.6.5. BORIS-järjestelmän kieliversiot.....	37
4.7. ONNETTOMUUSTAPAUSET-IKKUNA.....	38
4.7.1. Yleisiä Onnettomuustapaus-ikkunan toimintaperiaatteita	39
4.7.2. Tapauksen tiedot -välilehti	41
4.7.3. Tapahtumat-välilehti	42
4.7.4. Tiedustelutiedot-välilehti	43
4.7.5. Likaantuneet alueet -välilehti	51
4.7.6. Liitetyt dokumentit -välilehti.....	53
4.7.7. Kulkeutumisennusteet-välilehti	56
4.7.8. Karttamerkinnot-välilehti	64
4.7.9. Torjuntasuunnitelmat-välilehti	70
4.7.10. Resurssit-välilehti	82
4.7.11. Tilannekuvat-välilehti.....	84
LIITE 1: VALVONTALENTOKONEEN TALLENTAMIEN AINEISTOJEN LISÄÄMINEN JÄRJESTELMÄÄN	89
LIITE 2: SPILLMOD-ÖLJYNTORJUNTALASKELMIEN LISÄÄMINEN OSAKSI ONNETTOMUUSTAPAUSTA	92
LIITE 3: HELCOM RESPONSE GRID	95

1. Käyttäjäoikeudet ja käyttöoikeuden hakeminen

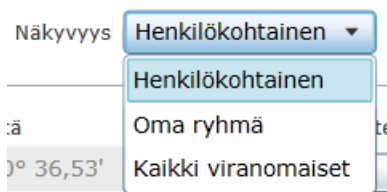
1.1. Henkilökohtaiset käyttöoikeudet

Koska BORIS-järjestelmä on tarkoitettu vain viranomaiskäyttöön, vaatii järjestelmä käyttäjätunnistautumisen. Käyttäjätunnukset ovat pääsääntöisesti henkilökohtaisia.

Käyttöoikeuksia voi hakea osoitteesta boris@ymparisto.fi.

Käyttöoikeuden saajalla on oikeus käyttää järjestelmää ja sen sisältämiä tietoja ympäristövahinkojen torjuntaan liittyvien viranomaistehtävien hoitamista varten. Avatessaan karttasovelluksen ensimmäistä kertaa, käyttäjän tulee hyväksyä [käyttöehdot](#).

Kukin BORIS-käyttäjä kuuluu johonkin ryhmään. Ryhmä on tyypillisesti oma organisaatio, esimerkiksi oma pelastuslaitos. BORIS-järjestelmässä joidenkin tietojen näkyvyyden voi asettaa henkilökohtaiseksi tai vain oman ryhmän nähtäväksi, jolloin muut BORIS-käyttäjät eivät voi nähdä näitä tietoja (Kuva 1-1-1). Vain henkilökohtaisia tai omalle ryhmälle näkyviä tietoja voi myös poistaa järjestelmästä.

Kuva 1-1-1. Näkyvyyden asettaminen BORIS-järjestelmässä

BORIS-järjestelmän käyttäjille annetaan myös käyttäjärooli, jonka mukaisia toimintoja käyttäjä voi järjestelmässä tehdä. Eri käyttäjäroolit on esitetty Kuva 1-1-2

Tilanteen seuraajalla on kaikkein suppeimmat oikeudet käyttää järjestelmää. Tämän roolin käyttäjät voivat lukea ja tarkastella kaikkea järjestelmään syötettyä tietoa, mutta he eivät voi lisätä tai muokata järjestelmän tietoja.

Tilannekuvan päivittäjällä on samat oikeudet kuin *tilanteen seuraajallakin*, mutta sen lisäksi tällaisilla käyttöoikeuksilla voi lisätä järjestelmään tiedustelutietoja, kulkeutumisennusteita, likaantuneita alueita sekä liitetiedostoja.

Torjunnan suunnittelija voi edellisten käyttäjäroolien toimintojen lisäksi lisätä järjestelmään torjuntasuunnitelmia sekä laatia tilannekuvia. Suurin osa käyttäjistä on määritelty tähän käyttäjärooliin.

Opiskelijan rooli on torjunnan suunnittelijan erikoistapaus. *Opiskelijalla* on samat oikeudet kuin kolmella edellisellä, mutta ainoastaan onnettomuustapauksiin, joiden status on *Harjoitus*. Tämän ryhmän käyttäjät eivät näe aineistoja, jotka kuuluvat luokkaan ”*Ei julkinen*”.

Administrator-tasoisilla tunnuksilla voi myös poistaa järjestelmästä sinne esimerkiksi vahingossa lisättyjä tietoja. Järjestelmään jää kuitenkin aina jälki tiedosta. Administrator-, eli pääkäyttäjään saa tarvittaessa yhteyden osoitteesta boris@ymparisto.fi.

Käyttäjä näkee oman käyttäjäroolinsa kohdassa 3.2 esitetyllä tavalla.

Logistisia pisteitä koskevat erityiset muokkaus-oikeudet. Näistä kerrotaan lisää erillisessä ohjeessa.

Kuva 1-1-2. BORIS-järjestelmän käyttäjäroolit.

1.2. Laitoskohtaiset käyttäjätunnukset

SYKE myöntää tarvittaessa torjuntaan osallistuvan viranomaisen päivystäjien käyttöön yhden tai muutaman yhteisen tunnuksen BORIS-käyttöä varten. Edellytyksenä tunnusten myöntämiselle on, että SYKE ja torjuntaan osallistuva viranomainen allekirjoittavat laitoskohtaisen sopimuksen BORIS-käyttöoikeudesta.

Torjuntaan osallistuvat torjunta- ja virka-apuviranomaiset voivat anoa laitoskohtaisia tunnuksia sähköpostitse osoitteesta boris@ymparisto.fi. Anomukseen tarvitaan seuraavanlaiset tiedot:

- sen organisaation nimi ja postiosoite, joka haluaa solmia laitospöytäkirjan BORIS-käyttöoikeussopimuksen SYKEN kanssa
- organisaation öljyntorjuntavastaavan nimi, postiosoite, puhelin, faksi, sähköposti
- öljyntorjuntavastaavan puolto (esimerkiksi sähköpostitse)
- organisaation yhteysthenkilö tulevassa BORIS-käyttöoikeussopimus-asiassa,
- yhteysthenkilön postiosoite, puhelin, fax ja sähköpostiosoite

SYKEN YVT-ryhmä päättää anomusten perusteella laitospöytäkirjan BORIS-käyttöoikeussopimusten solmimisesta ja yhteiskäyttöisten BORIS-käyttöoikeuksien myöntämisestä. SYKEN YVT-ryhmä valmistelee kunkin laitospöytäkirjan BORIS-käyttöoikeussopimuksen yhteistyössä käyttöoikeusanomuksessa mainitun yhteysthenkilön kanssa.

Käyttöoikeus on voimassa enimmillään 2 vuotta kerrallaan. SYKE ottaa organisaatioon yhteyttä ennen sopimuskauden päättymistä, jolloin sopimus voidaan uusia ja yhteysthenkilöiden tiedot tarkistaa. Käyttöoikeuden uusiminen tapahtuu paperisella sopimuksella, jonka molemmat osapuolet allekirjoittavat. Jos yhteiskäyttötunnuksen haltija huomaa sopimuksen uudistustarpeen, voi hän ottaa yhteyttä osoitteeseen boris@ymparisto.fi.

2. Järjestelmävaatimukset

BORIS-järjestelmä vaatii toimiakseen Internet-yhteyden ja -selaimen. Lisäksi selaimen tulee olla asennettuna *Silverlight*-liitännäinen. Kaikki selaimet eivät tue Silverlight liitännäistä, joten BORIS-karttasovellusta on suositeltavaa käyttää *Mozilla Firefox* tai *Internet Explorer* selaimella.

Silverlight-liitännäisen saa käyttöönsä Firefox-selaimen asetuksista *Lisäosat*-osiosta. Hakutoiminnolla voi tarkistaa, onko liitännäinen asennettuna omaan selaimen. Liitännäisen saa ladattua ja asennettua selaimen myös hakutoiminnon kautta.

Internet Explorer -selaimella lisäosia hallinnoidaan internet asetuksista, ohjelmat välilehdeltä.

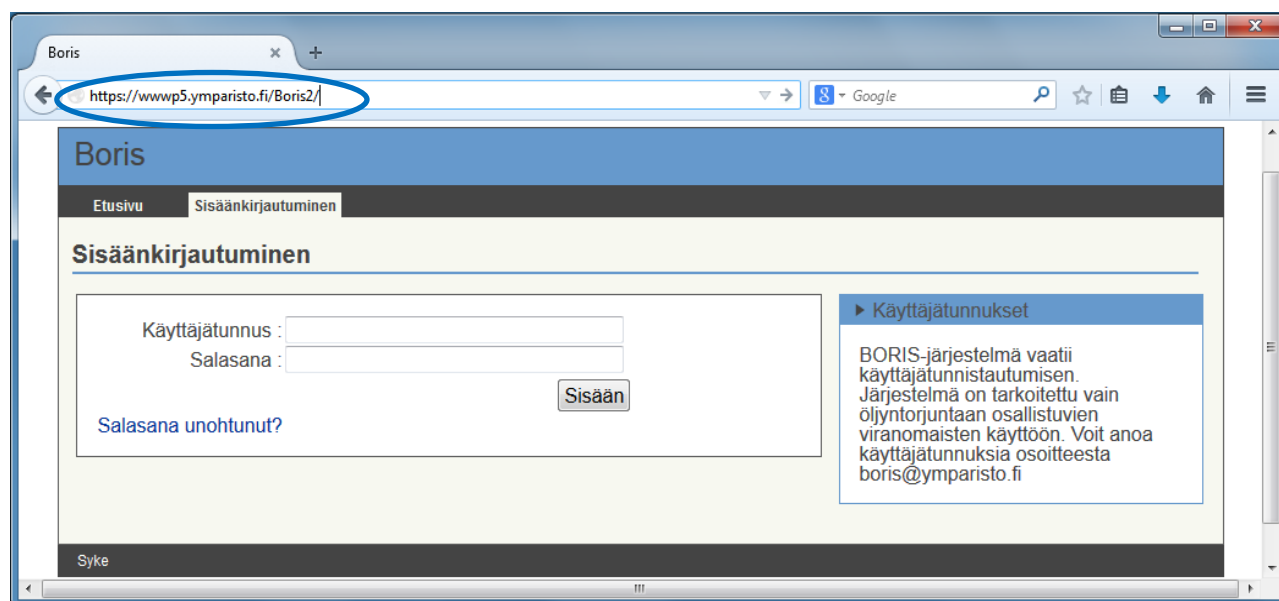
BORIS-järjestelmä on suunniteltu käytettäväksi pc-laitteella ja Windows-käyttöjärjestelmällä, minkä vuoksi ohjelman käyttö voi olla ongelmallista muun muassa Mac:llä tai tabletilla.

3. BORIS-järjestelmän käynnistäminen ja omien tietojen hallinta

3.1. Sisäänkirjautuminen ja unohtunut salasana

1. Käynnistä internet-selain (ks. myös kappale 2. Järjestelmävaatimukset)
2. Kirjoita selaimen otsikkokenttään BORIS-järjestelmän osoite (Kuva 3-1).

<https://wwwp5.ymparisto.fi/Boris2/>

Kuva 3-1. BORIS Sisäänkirjautuminen.

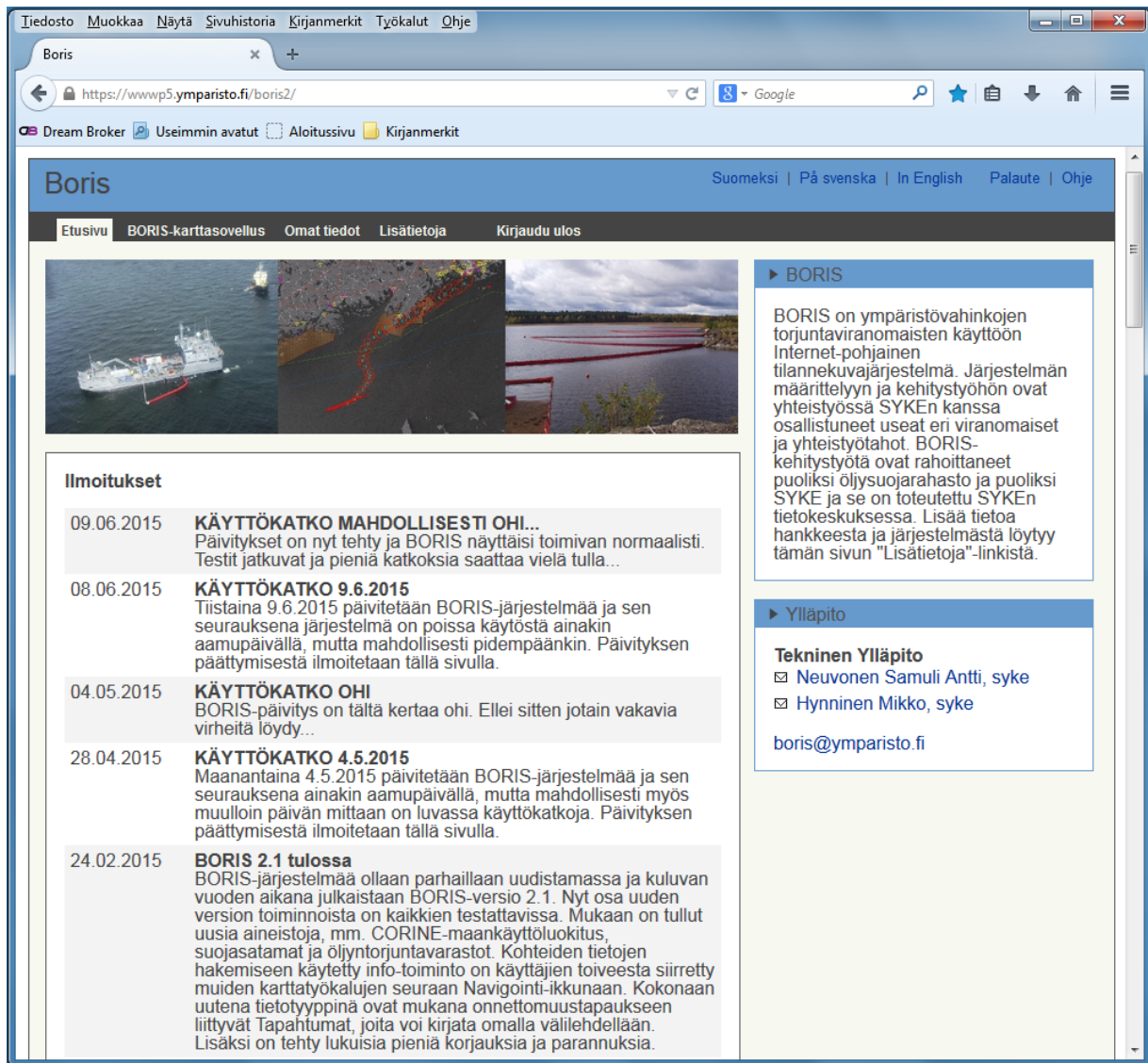
3. Kirjoita Käyttäjätunnuksesi ja Salasanasi niille varattuihin kohtiin.
4. Klikkaa *Sisään* -nappia sisäänkirjautumisvälilehdeltä.
5. Järjestelmä lataa BORIS-etusivun (Kuva 3-2).

Etusivulla kerrotaan perustietoja järjestelmästä. Lisäksi tälle sivulle kerätään BORIS-järjestelmää koskevat ilmoitukset, esimerkiksi tiedot uusimmista versiopäivityksistä. Etusivun oikeasta alakulmasta löydät teknisen ylläpidon yhteystiedot. Klikkaamalla ylläpitäjän nimeä voit lähettää sähköpostia suoraan ylläpidolle.

BORIS-järjestelmään voi kirjautua myös osoitteessa <http://boris-kayttajat.fi>, linkin: *BORIS kaikille* kautta.

Jos olet unohtanut salasanasi, voit asettaa itsellesi uuden klikkaamalla sisäänkirjautumissivun *Salasana unohtunut?* -linkkiä (Kuva 3-1). Kirjoita avautuvaan ikkunaan käyttäjätunnuksesi eli sähköpostiosoitteesi *Käyttäjätunnus* -riville ja klikkaa uudelleen *Salasana unohtunut?*. Saat sähköpostiisi automaattisen viestin, jonka linkkiä klikkaamalla pääset asettamaan itsellesi uuden salasanan. Salasanan vaatimuksista ks. kappale 3.2.

Kuva 3-2. BORIS Etusivu.

3.2. Omat tiedot -välilehti ja salasanan vaihtaminen

Salasanan vaihtaminen tapahtuu *Omat tiedot* -välilehden kautta (Kuva 3-3). Tämän välilehden kautta näkee myös mihin käyttäjärooliin käyttäjä on asetettu

Seuraavassa esitetään, miten salasanan voi vaihtaa.

Kuva 3-3. Omien tietojen tarkastelu ja vaihtaminen.

1. Klikkaa *Omat tiedot*-välilehteä. Uuteen selaimen aukeaa *Omat tiedot* -ikkuna (Kuva 3-4).
2. Klikkaa *Vaihda Salasana* -linkkiä.
3. Syötä esiin tuleviin Salasana-kenttiin uusi salasanasasi.
  - Salasanan tulee sisältää isoja ja pieniä kirjaimia (a-z), numeroita ja erikoismerkkejä. Erikoismerkeissä ei saa kuitenkaan käyttää mitään sulkumerkkejä "()[]{}<>". Salasanan pitää olla vähintään kahdeksan merkkiä pitkä.
4. Syötä ikkunan alaosaan kuvassa näkemäsi kirjaimet.
5. Klikkaa *Tallenna*.

Kuva 3-4. Salasanan vaihtaminen *Omat tiedot* -sivun kautta.

3.3. Boris-karttasovelluksen käynnistäminen

Boris-karttasovellus käynnistyy klikkaamalla *BORIS-karttasovellus* -välilehteä (Kuva 3-5). Karttasovellus aukeaa uuteen ikkunaan. Hiiren oikealla painikkeella klikkaamalla sovelluksen voi toki avata haluamallaan tavalla, esimerkiksi uuteen välilehteen samassa selaimessa.

Kuva 3-5. BORIS-karttasovelluksen käynnistäminen.

3.4. Uloskirjautuminen

BORIS-järjestelmästä kirjaututaan ulos klikkaamalla *Kirjaudu ulos* (Kuva 3-6). Järjestelmä muistuttaa vielä sulkemaan myös karttaikkunan, sillä se ei sulkeudu automaattisesti käyttäjän kirjautuessa ulos. Uloskirjautumisen jälkeen eivät kuitenkaan esimerkiksi tapaukseen tehdyt muutokset karttaikkunassa enää tallennu järjestelmään.

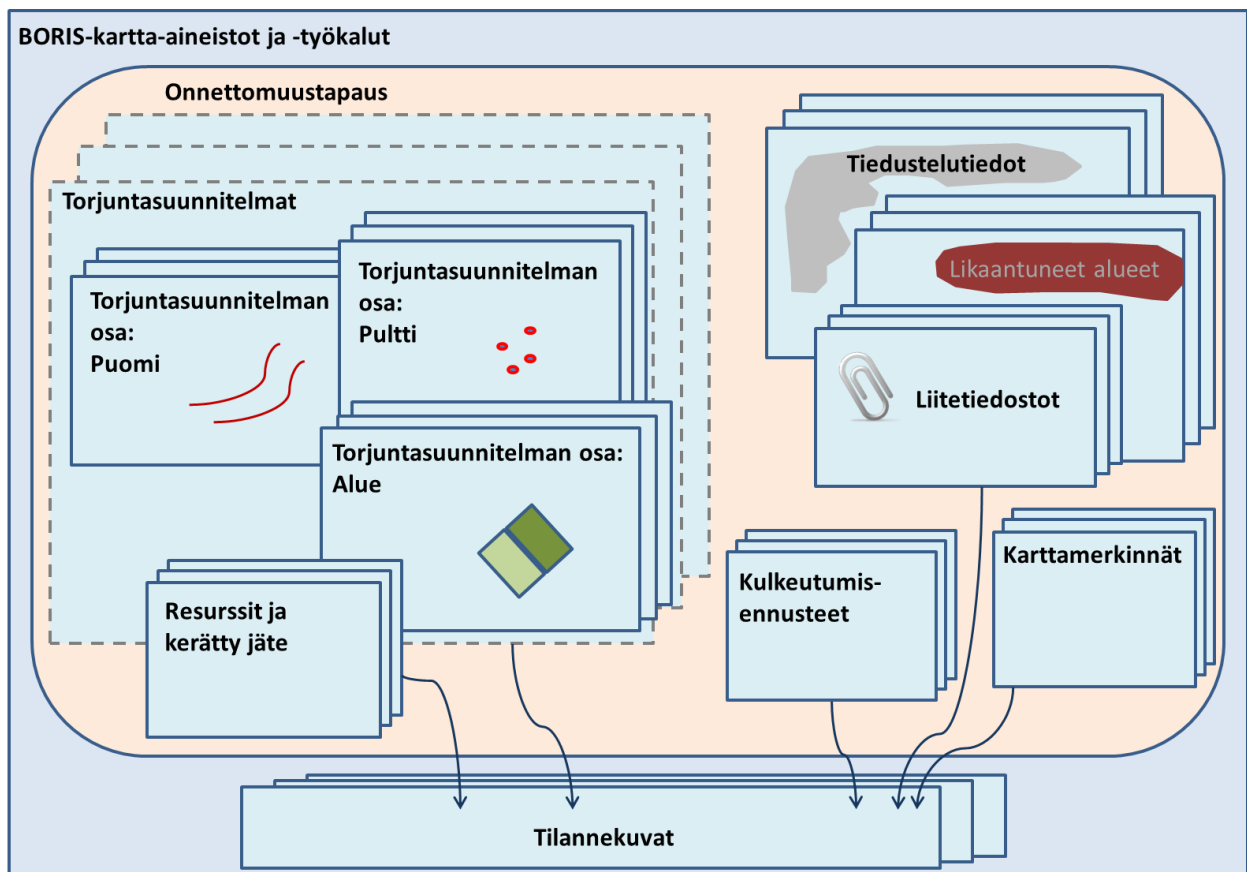
Kuva 3-6. Uloskirjautuminen.

4. BORIS-karttasovellus

BORIS-karttasovellus avautuu oletusarvoisesti uuteen ikkunaan.

BORIS-järjestelmää voi käyttää monipuolisesti sekä paikkatietojärjestelmänä että onnettomuustapauksen yksityiskohtaisten tietojen kirjaamiseen.

Kuva 4-1 on esitetty BORIS-järjestelmä kaaviokuvana. Järjestelmässä on monipuolisia kartta-aineistoja ja -työkaluja, joita voi käyttää joko itsenäisesti tai yhdessä jonkin onnettomuustapauksen kanssa.

Kuva 4-1. Kaaviokuva BORIS-järjestelmän tietotyypeistä.

Yksittäiseen *onnettomuustapaukseen* liittyen järjestelmään voi tallentaa monenlaista tietoa. Näistä tiedoista voi koota *tilannekuvia*, joihin on koottu kunkin tilanteen kannalta oleellisia tietoja onnettomuustapauksista, tai BORIS-järjestelmän yleisistä kartta-aineistoista. Eri toimijoiden tallentaessa ajankohtaiset tietonsa järjestelmään, muodostetaan kaikkien tapauksen toimijoiden kesken yhteinen tilannekuva tapauksen etenemisestä. Nämä paikkaan ja aikaan sidotut tiedot auttavat toimijoita koordinoimaan toimenpiteitä ja hahmottamaan niiden vaikutuksia tehokkaasti.

Onnettomuustapaukseen voi liittää seuraavia tietoja:

- *Tapauksen tiedot*
- *Tapahtumat*
- *Tiedustelutiedot*
- *Likaantuneet alueet*

- *Kulkeutumisennusteet*
- *Karttamerkinnyt*
- *Torjuntasuunnitelmat*
  - *Torjuntasuunnitelman osa: Puomi*
  - *Torjuntasuunnitelman osa: Pultti*
  - *Torjuntasuunnitelman osa: Alue*
- *Tilannekuvat*
- *Liitetyt dokumentit*
- *Resurssit (ja kerätty jäte)*

Kuten Kuva 4-1 käy ilmi, onnettomuustapauksen eri tiedot linkittyvät BORIS-järjestelmässä toisiinsa. Esimerkiksi tiedustelutiedot, likaantuneet alueet ja liitetiedostot voi järjestelmässä linkittää toistensa kanssa. Käyttäjä voi itse määritellä haluaako tämä linkittää tiedot. Linkityksen voi tehdä mistä tahansa tiedosta lähtien. Erityisesti torjuntasuunnitelmat mahdollistavat erilaisten tietojen kuten resurssien ja osasuunnitelmien linkittämisen toisiinsa.

Näiden tietojen tarkastelun ja lisäämisen yksityiskohtaiset tiedot on esitetty tämän ohjeen kohdissa 4.7.2. – 4.7.10. Tilannekuvien tarkastelu ja laatiminen on esitelty kohdassa 4.7.11.

4.1. Onnettomuustapauksen valitseminen

Kun BORIS-karttasovellus käynnistetään, avautuu aluksi *Valitse onnettomuustapaus* -ikkuna (Kuva 4-2).

Käyttäjä voi valita haluamansa onnettomuustapauksen klikkaamalla tapauksen nimeä ja sen jälkeen klikkaamalla *Avaa*-painiketta ikkunan vasemmasta ala-laidasta.

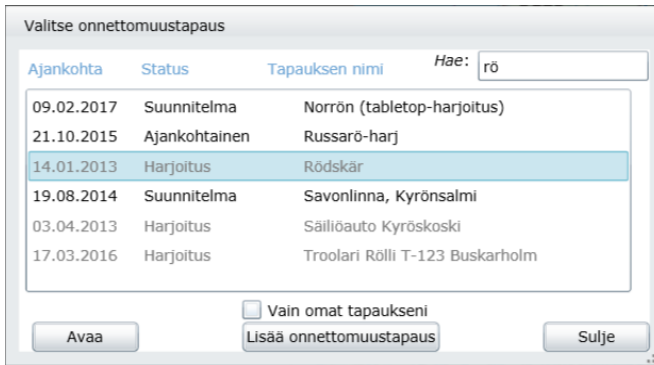
Mikäli onnettomuustapaus-lista *Valitse onnettomuustapaus* -ikkunassa on pitkä ja käyttäjällä on tiedossa onnettomuustapauksen nimi, voi hän kirjoittaa osan tapauksen nimestä ikkunan oikean ylälaidan ”Hae”-ikkunaan.

Valitse onnettomuustapaus -ikkunassa listattuja onnettomuustapauksia voi myös järjestää ikkunassa sinisellä merkittyjen ominaisuuksien perusteella. Listan voi järjestää joko Ajankohdan, Statuksen tai Tapauksen nimen mukaisesti klikkaamalla sinistä tekstiä. Toisella klikkauksella lista käännetään käänteiseen järjestykseen, esimerkiksi siten, että aakkosissa viimeisenä tuleva onnettomuustapaus näytetään listan ensimmäisenä.

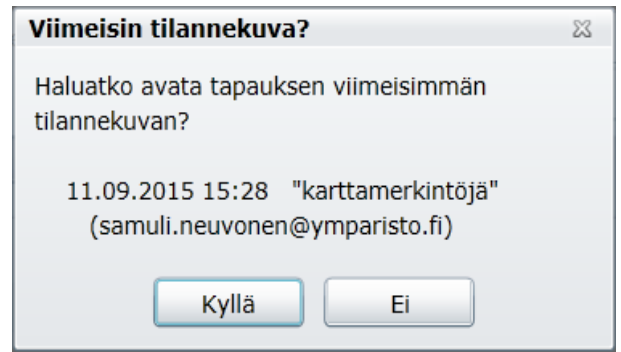
Huom! *Valitse onnettomuustapaus* -ikkunassa *Harjoitus*-statuksella merkityt onnettomuustapaukset näkyvät harmaana, muulla statuksella merkityt tapaukset näkyvät mustana.

Mikäli käyttäjä ei halua avata mitään jo valmiiksi luotua onnettomuustapauksia, voi tämä luoda uuden onnettomuustapauksen klikkaamalla *Lisää onnettomuustapaus* -nappia valintaikkunan alalaidasta.

Mikäli käyttäjä ei halua avata mitään onnettomuustapauksia, eikä luoda uutta onnettomuustapauksia, voi tämän ikkunan ohittaa painamalla *Sulje*-nappia. Tällä tavalla BORIS toimii paikkatietojärjestelmänä, jossa voi esimerkiksi tarkastella öljyntorjuntaan liittyviä aineistoja tai hakea koordinaattipisteitä ja paikkoja sekä mitata etäisyyksiä kartalta.

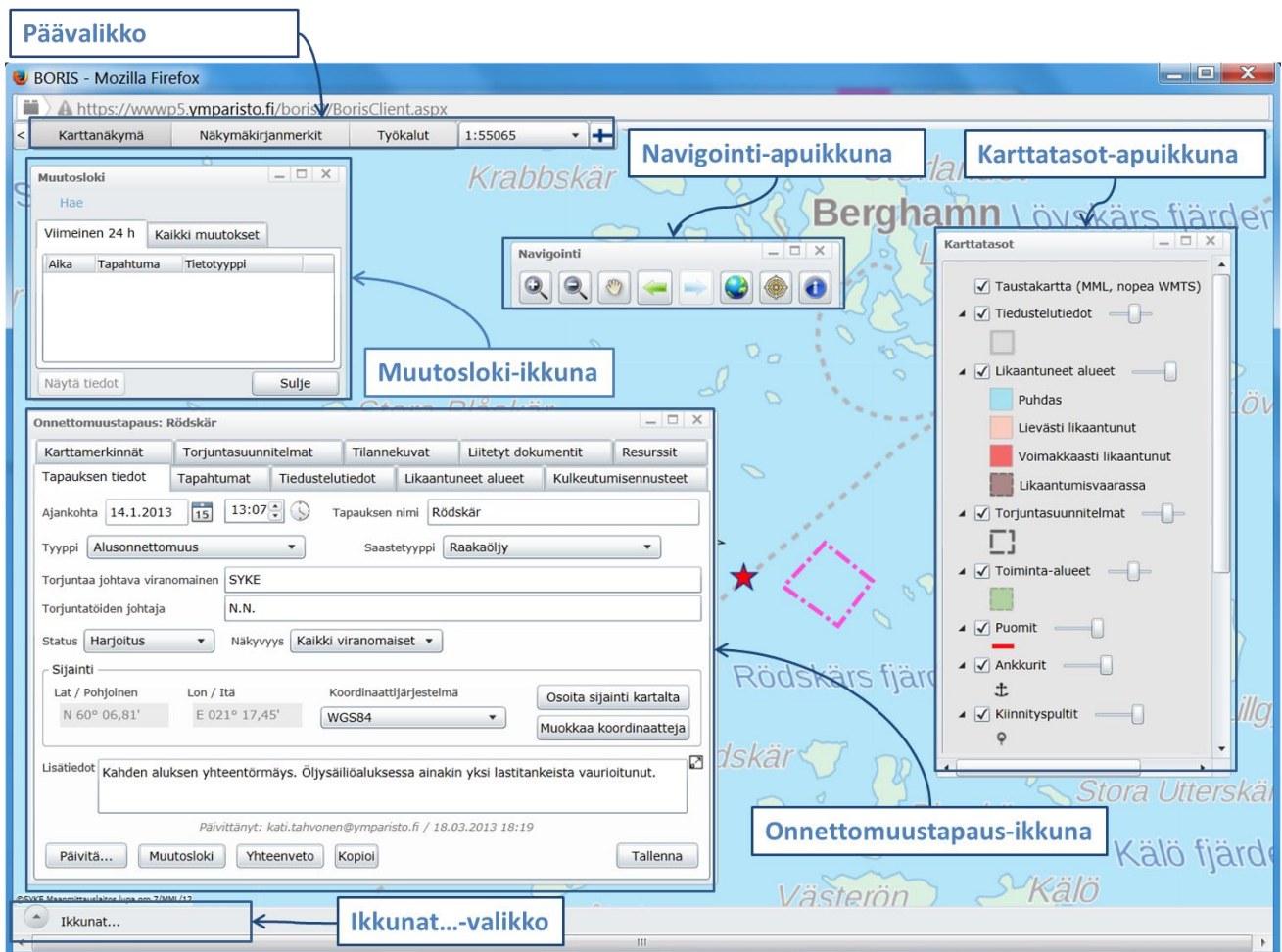

Kuva 4-2. Onnettomuustapauksen avaaminen.

Kuva 4-3. Viimeisin tilannekuva.

Jos käyttäjä valitsee onnettomuustapauksen, järjestelmä kysyy seuraavaksi, haluaako käyttäjä avata tapauksesta tallennetun viimeisimmän tilannekuvan (Kuva 4-3). Valitsemalla *Kyllä* ohjelma avaa viimeisimpään tilannekuvaan avatut aineistot ja onnettomuustapauksen merkinnät. Tilannekuvista kerrotaan lisää osiossa 4.7.11. Seuraavaksi ohjelma tarkentaa kartan suoraan onnettomuustapaukseen (esitetty punaisella tähdellä), ja avaa *Onnettomuustapaus*-ikkunan, *Muutosloki*-ikkunan sekä ohjelman käytössä tarvittavia apuikkunoita (Kuva 4-4).

Kuva 4-4. BORIS-karttasovellukseen avautuvat ikkunat ja valikot ohjelman käynnistyessä.

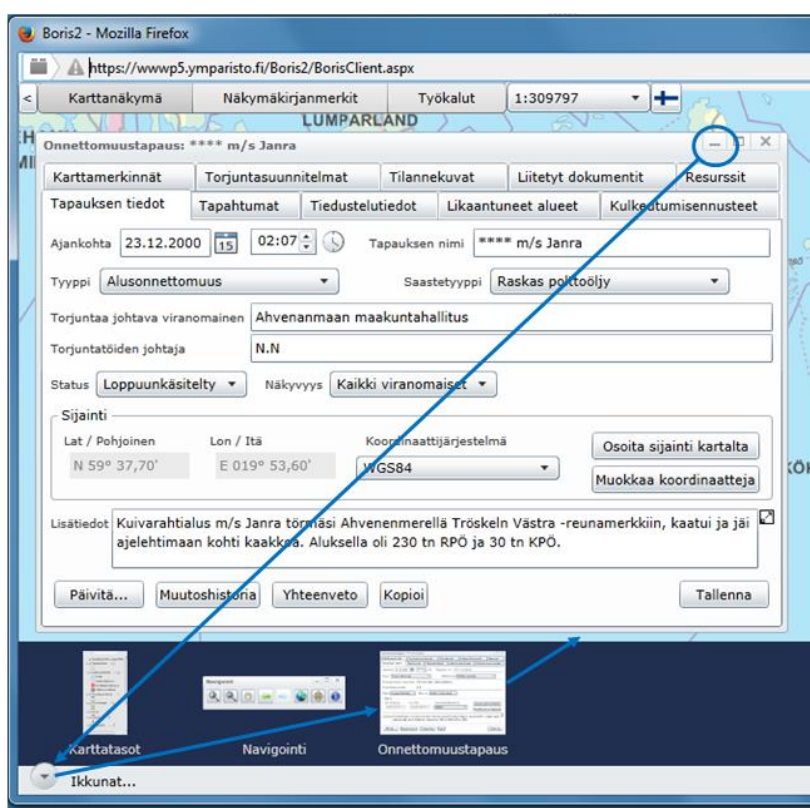
Jos käyttäjä haluaa luoda uuden onnettomuustapauksen ja painaa *Lisää onnettomuustapaus*-painiketta, sovellukseen aukeaa tyhjä *Onnettomuustapaus*-ikkuna. Jotta uuden onnettomuustapauksen voi tallentaa ja siirtyä täyttämään muiden välilehtien tietoja, tulee *Tapauksen tiedot* -välilehdelle täyttää vähintään tapauksen nimi ja määrittellä tapauksen

näkyvyys. **Suositeltavaa on, että Tapauksen tiedot -välilehti täytetään mahdollisimman kattavasti.** Tapauksen tietoja voi kuitenkin täydentää myöhemminkin. Lisätiedot kenttään olisi hyvä kirjoittaa arvio ympäristöön päässeen öljyn määrästä. *Tapauksen tiedot* -välilehdestä ja muista onnettomuustapauksessa tärkeistä toiminnoista kerrotaan lisää osiossa 4.7.

4.2. Ikkunoiden hallinta

Kaikkia karttasovelluksessa olevia ikkunoita voi siirtää karttaikkunassa raahaamalla niitä ikkunan yläpalkista.

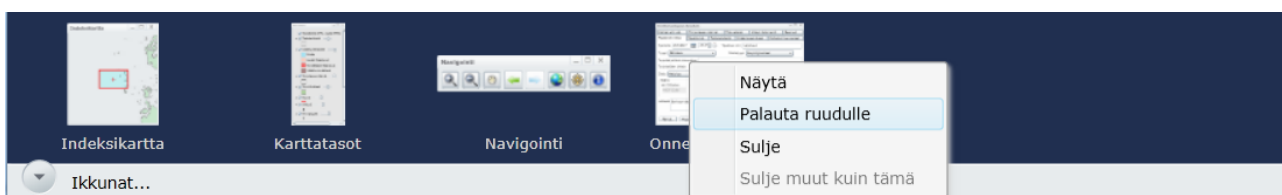
Kaikki ikkunat saa myös pienennettyä oikean yläkulman -painikkeella. Pienennetyt ikkunat saa takaisin näkyviin vasemman alakulman *Ikkunat...* -valikosta (Kuva 4-5).

Kuva 4-5. Ikkunoiden pienentäminen ja *Ikkunat...*-valikon käyttö.

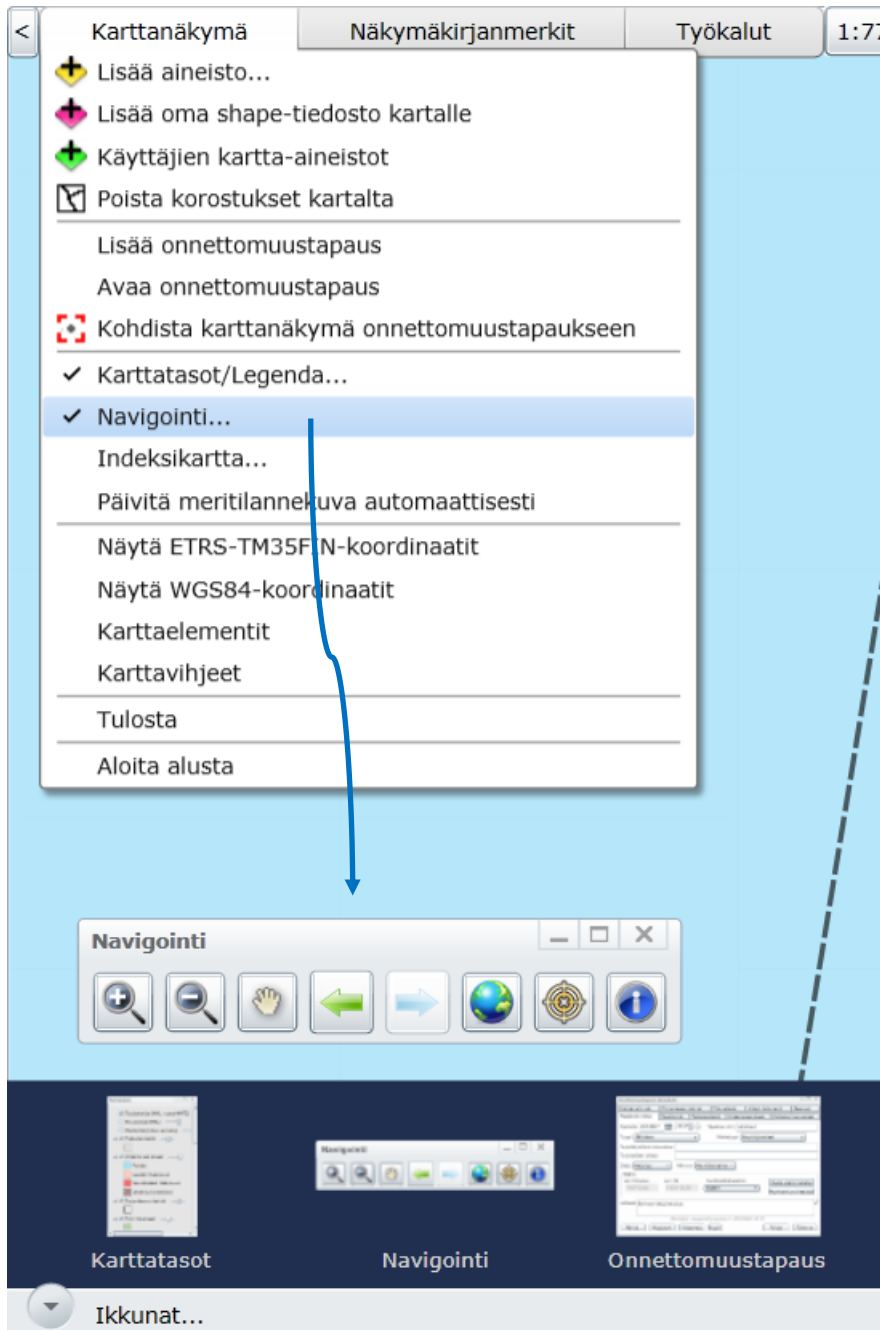
Ikkunat voi myös sulkea kokonaan -napilla. Ruksilla suljetut ikkunat eivät näy *Ikkunat...*-valikossa karttasovelluksen vasemmassa alalaidassa.

Mikäli ikkunat jostain syystä päätyvät ruudun ulkopuolelle, saa ne palautettua karttanäkymään klikkaamalla *Ikkunat...* -valikosta halutun ikkunan kohdalla oikeaa hiirinäppäintä ja valitsemalla valikosta *Palauta ruudulle* (Kuva 4-6).

Kuva 4-6. Kadonneen ikkunan palauttaminen ruudulle.

Ruksista suljetut apuikkunat (*Karttatasot*, *Navigointi* ja *Indeksikartta*) saa takaisin näkyviin myös vasemman yläaidan *Karttanäkymä*-valikosta klikkaamalla halutun apuikkunan nimeä (Kuva 4-7). Päävalikon *Karttanäkymä*-valikkoon on merkattu -merkillä kaikki ne apuikkunat, jotka ovat piirroksessa tai pienennettynä *Ikkunat...*-valikkoon vasempaan ala-laitaan. Apuikkunoiden käyttöä ohjeistetaan tarkemmin osioissa 4.3.–4.5.

Kuva 4-7. Apuikkunoiden hallinta *Karttanäkymä*-valikon kautta

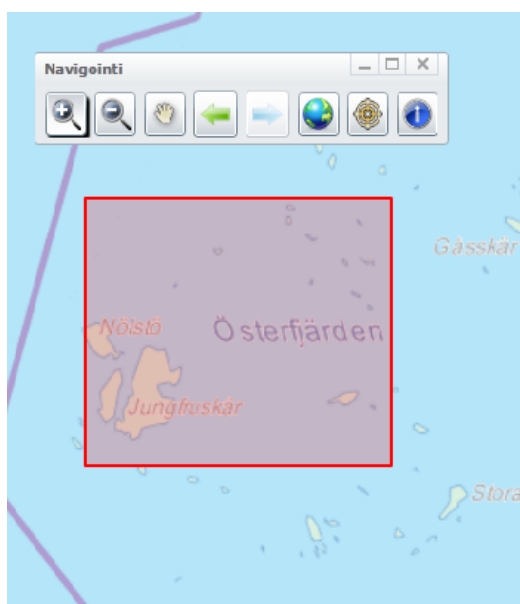

4.3. Navigointi-apuikkuna

Navigointi-apuikkunassa on työkaluja, joiden avulla voi esimerkiksi navigoida kartalla haluamaansa paikkaan, zoomata (lähentää ja loitontaa) karttanäkymää tai siirtyä koko näytön tilaan (Kuva 4-8).

Kuva 4-8. *Navigointi*-apuikkuna

Kuva 4-9. *Lähennä* ja *Loitonna* -työkalujen toiminta.

Seuraavassa esitellään kunkin *Navigointi*-apuikkunan työkalun toiminta.

Lähennä

Lähennä-työkalun avulla voi karttaa lähentää, eli zoomata lähemmäksi haluamaansa kohdetta. *Lähennä*-työkalu toimii rajaamalla hiiren vasen nappi alaspainettuna kartalta alue, jolle zoomataan (Kuva 4-9).

Huom! Karttaa voi myös lähentää skrollaamalla hiiren rullaa itsestä poispäin.

Loitonna

Loitonna-työkalun avulla voi karttaa loitontaa, eli zoomata kauemmaksi haluamastaan kohteesta. *Loitonna*-työkalu toimii rajaamalla hiiren vasen nappi alaspainettuna kartalle alue, josta zoomataan ulospäin.

Huom! Karttaa voi myös loitontaa skrollaamalla hiiren rullaa itseä kohti.

Siirrä

Siirrä-työkalun avulla voi siirtää karttaa haluamaansa paikkaan. Työkalu toimii hiiren vasen nappi alaspainettuna, jolloin karttaa voi raahata haluamaansa paikkaan.

Edellinen rajaus

Edellinen rajaus -työkalua klikkaamalla pääsee edelliseen rajaukseen kartalla.

Seuraava rajaus

Seuraava rajaus -työkalua klikkaamalla pääsee seuraavaan rajaukseen kartalla. Työkalu muuttuu aktiiviseksi (siniseksi) vasta kun on käyttänyt *Edellinen rajaus* -työkalua.

Koko Suomi

Koko Suomi -työkalulla kartta kohdistuu koko Suomen alueeseen (sama näkymä kuin karttasovelluksen käynnistyessä).

Kohdista tapaukseen

Kohdista tapaukseen -työkalu kohdistaa (keskittää) kartan takaisin avoinna olevan onnettomuustapauksen keskipisteeseen.

Info

Info-työkalun avulla käyttäjä voi tarkastella yhden tai useamman kartalla piirroksessa olevan aineiston tarkempia ominaisuustietoja.

Info-työkalua klikatessa avautuu uusi ikkuna *Info – karttakohteiden tiedot* (Kuva 4-10).

OBJECTID	NUMERO	KUNTA	KARTTA	LAT_KKJ	LONG_KKJ
129	129	Luvia	114108C	61,40984	21,52266

Kuva 4-10. *Info*-työkalun *karttakohteiden tiedot* -ikkuna

Käyttäjä voi heti ikkunan avauduttua klikata jotakin pistemäistä kohdetta kartalta. Järjestelmä näyttää ikkunan *Aineisto*-osiossa aineiston nimen ja *Kohteet*-osiossa aineiston yksittäisen kohteen tarkemmat tiedot.

Valinnan lähde -pudotusvalikosta käyttäjä voi halutessaan rajoittaa haun koskemaan vain jotakin tiettyä aineistoa (Kuva 4-11). Pudotusvalikossa näkyvät aina kaikki ne kohteet ja kartta-aineistot, jotka *Karttatasot*-apuikkunassa on kulloinkin valittuina.

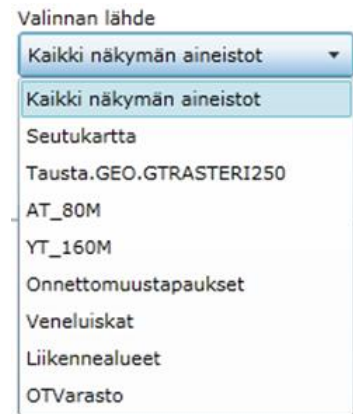
Valintatyökalun tyyppi -valikosta käyttäjä voi valita valintatyökalun tyyppiä seuraavat vaihtoehdot:

Piste, Viiva, Alue, Suorakulmio

Viiva-tyyppiä käytettäessä käyttäjä voi piirtää kartalle viivan, jonka alle jääviä kohteita haetaan.

Alue-tyyppiä käytettäessä käyttäjä voi piirtää kartalle alueen klikkaamalla alueen kunkin kulmapisteen näytölle. Työkalu hakee tämän alueen alle jääviä kohteita.

Suorakulmio-tyyppiä käytettäessä käyttäjä voi piirtää kartalle suorakulmion vetämällä hiiren vasen nappi alas painettuna haluamansa kokoisen alueen näytölle.

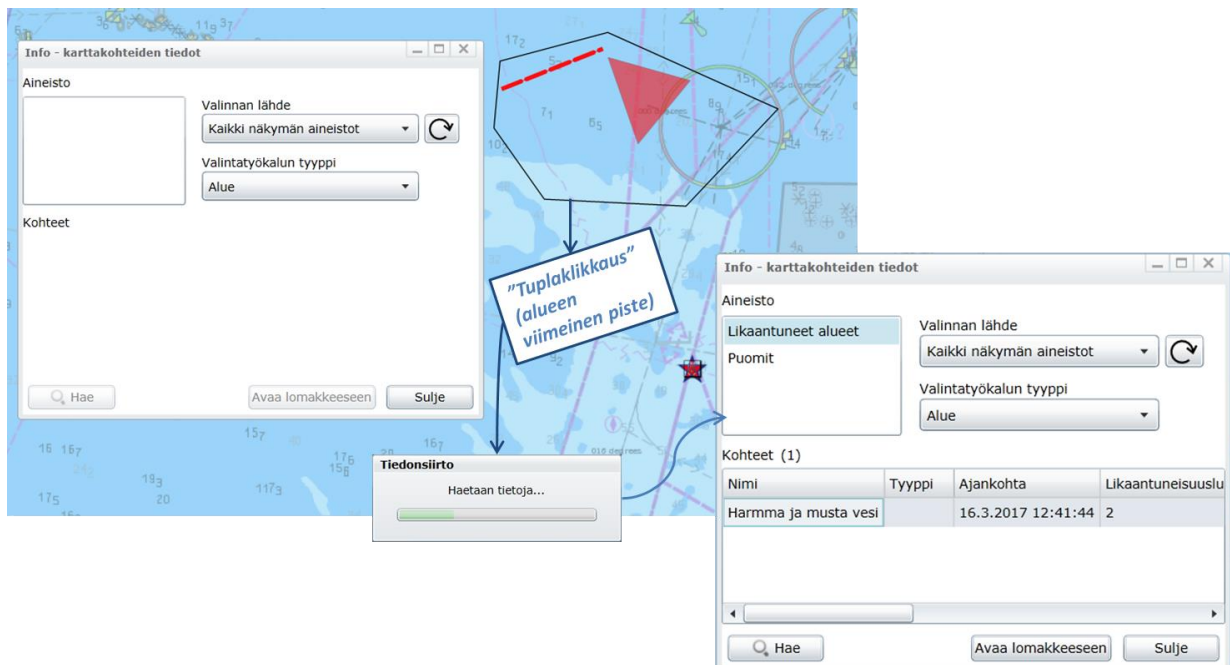
Kuva 4-11. Valinnan lähde - pudotusvalikko.

Esimerkki 1

Kuva 4-12 on esitetty esimerkki hausta, jossa on käytettyä *Alue*-tyyppiä valintatyökalun tyyppinä. Tässä esimerkissä käyttäjä piirtää hiirellä klikkaamalla alueen kulmapisteet ja viimeisen pisteen kohdalla päättää alueen piirron tuplaklikkaamalla.

Tämän jälkeen ohjelma hakee tietoja hetken ja näyttää sitten *Info – karttakohteiden tiedot* -ikkunassa haun tulokset.

Aineisto-osioon listataan kaikki ne aineistot, joita käyttäjän piirtämältä alueelta löytyi. Mikäli käyttäjä haluaa tarkastella jotakin aineistoa tarkemmin, pitää haluttu aineisto valita listasta klikkaamalla. Tämän aineiston alueen alle jäävän kohteen yksityiskohtaiset tiedot listataan *Kohteet*-osiossa. Tässä esimerkissä kohteen tiedoksi on merkitty mm. likaantuneen alueen havainnointiajankohta ja likaantuneisuusluokka.

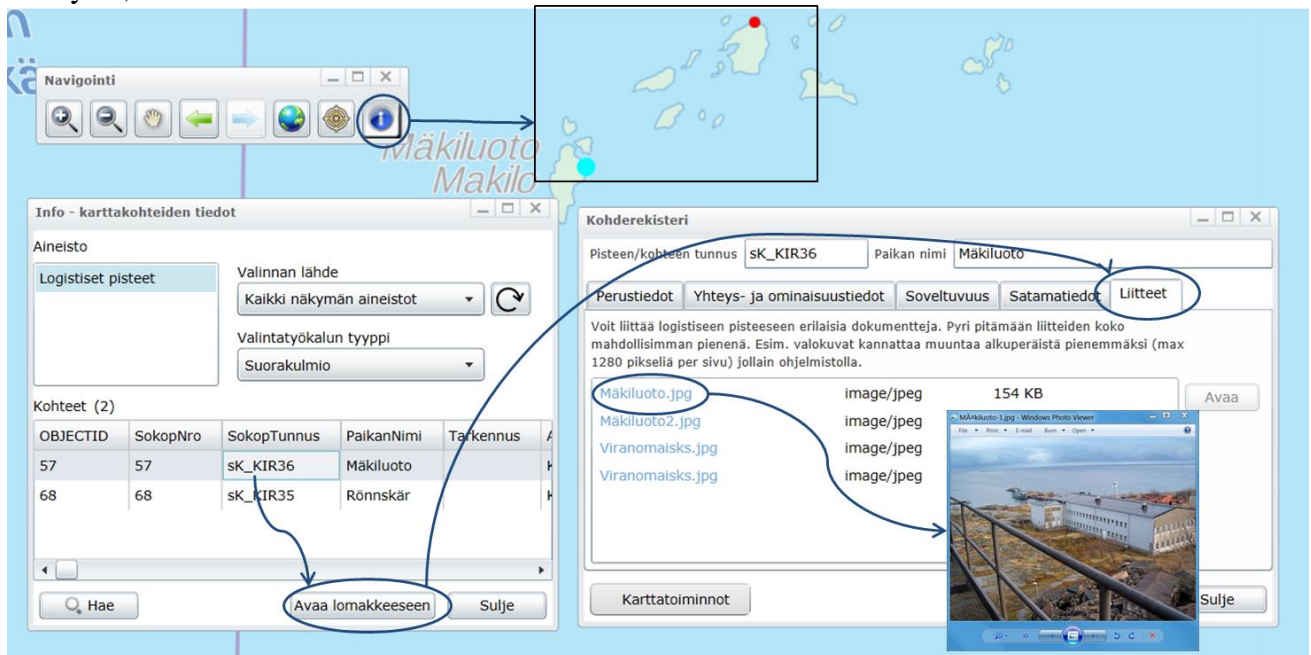
Kuva 4-12. Esimerkki *Info*-työkalun käytöstä.

Esimerkki 2

Joistain aineistoista on järjestelmään tallennettu hyvin paljon tietoa. Näiden aineistojen osalta aineiston ominaisuustiedot esitetään BORIS-järjestelmässä selkeyden vuoksi omalla lomakkeellaan.

Kuva 4-13 on esitetty esimerkki aineiston *Logistiset pisteet* tietojen avaamisesta omaan lomakkeeseensa. Katso kohta 4.6.1.1 aineiston lisäämisestä kartalle.

Kun aineisto on lisätty, halutun kohteen voi valita *Navigointi*-palkin -työkalulla, kuten edellä on esitelty. Jos valittuja kohteita on useita, klikataan haluttu kohde aktiiviseksi *Info – karttakohteen tiedot* -ikkunan keskiosasta *Kohteet* -osiosta, ja sen jälkeen klikataan *Avaa lomakkeeseen* -painiketta. Esiin avautuu oma lomakkeensa, *Kohderekisteri* -ikkuna. Tänne on ryhmitelty kaikki kohteen tiedot käyttäjäväliseen muotoon. Jos valittuja kohteita on vain yksi, *Kohderekisteri*-ikkuna aukeaa automaattisesti.

Kuva 4-13 Esimerkki *Info*-painikkeen käytöstä logististen pisteiden lisätietojen katselemiseksi. *Avaa lomakkeeseen* -painikkeen kautta avautuu *Kohderekisteri*-ikkuna, josta löytyy lisätietoja mm. valokuvia kohteesta.

4.4. Indeksikartta-apuikkuna

Indeksikartta-apuikkunan tarkoituksena on näyttää käyttäjälle summittaisesti, mille alueelle kartta on kulloinkin kohdistettu (Kuva 4-14)

Indeksikartta-apuikkunassa alue, jolle karttanäyttö on kohdistettu, on piirretty punaisella neliöllä, jota voi myös liikuttaa. Kartta kohdistuu vastaavalle alueelle.

Kuva 4-14. *Indeksikartta*-apuikkuna.

4.5. Karttatasot-apuikkuna

Karttatasot-apuikkunan avulla käyttäjä voi hallita eri aineistojen piirtoa kartalle (Kuva 4-15).

Kun BORIS-karttasovellus avataan, järjestelmä lataa automaattisesti joitain aineistoja.

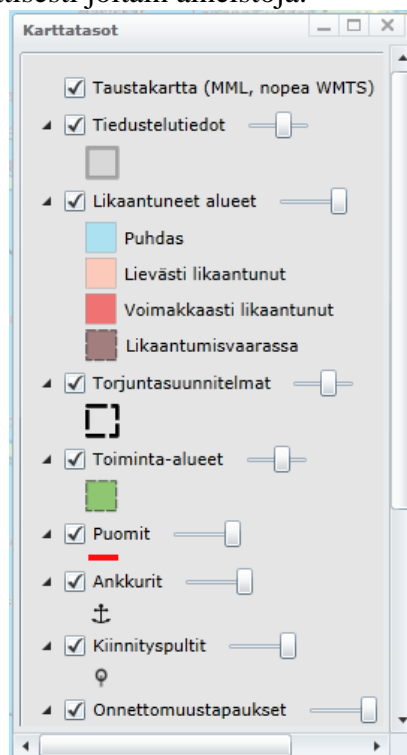
Karttatasot-apuikkunan listauksessa alimmaksi näytölle piirrettävä karttataso listataan ensimmäisenä.

 Aineiston nimen edessä olevia nuolia klikkaamalla voidaan piilottaa/näyttää aineiston esitystavasta kertovat tiedot.

Ruksitus aineiston edessä tarkoittaa, että aineisto on kartalla piirrossa.

Tyhjä ruutu aineiston edessä tarkoittaa, että aineistoa ei näytetä kartalla.

Harmaalla näkyvä ruksi tarkoittaa sitä, että aineisto piirretään vasta kun mittakaava on aineiston esittämiseen sopiva. Useimmille aineistoille on määritetty mittakaavarajat, joiden ulkopuolella aineistoa ei näytetä kartalla. Esimerkiksi peruskartta näytetään käyttäjälle vasta kun kartan mittakaava on 1:20000 tai pienempi.

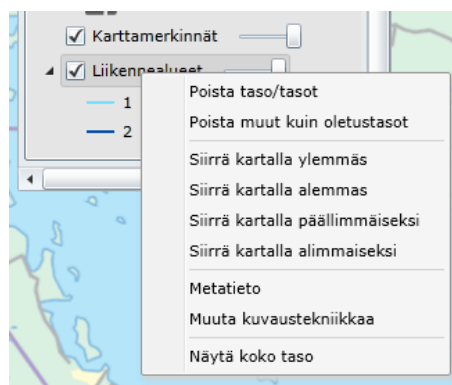
Kuva 4-15. Karttatasot-apuikkuna.

 Jokaisen aineiston nimen perässä näkyvällä työkalulla voi säädellä aineiston läpinäkyvyyttä. Kun palkki on täysin oikealla, aineisto on täysin läpinäkymätön. Vierittämällä palkki täysin vasemmalle aineisto saadaan kokonaan läpinäkyväksi.

Käyttäjä voi siirtää tasoja haluamaansa kohtaan raahaamalla aineiston nimen kohdalla aineisto haluttuun kohtaan listalla.

Aineistoja voi myös siirtää ja poistaa klikkaamalla hiiren oikeaa nappia aineiston nimen kohdalla (Kuva 4-16). Saman valikon kautta voi myös halutessaan muuttaa aineiston kuvaustekniikkaa.

Poista taso/tasot -toiminto poistaa tason listalta.

Kuva 4-16. Karttatasojen hallinta.

Poista muut kuin oletustasot -toiminto poistaa nimensä mukaisesti kaikki karttatasot, jotka eivät ole näkyvillä oletusarvoisesti (käyttäjän lisäämät tasot).

Siirrä kartalla ylemmäs -toiminnon avulla aineisto voidaan siirtää karttatasolistauksessa ylöspäin. Kartalle piirretään alimmaiseksi karttatasolistauksen ensimmäinen aineisto.

Siirrä kartalla alemmas -toiminnon avulla aineisto voidaan siirtää karttatasolistauksessa alaspäin. Kartalle piirretään päällimmäiseksi karttatasolistauksen viimeinen aineisto.

Siirrä kartalla päällimmäiseksi -toiminnon avulla aineisto voidaan siirtää kartan päällimmäiseksi aineistoksi. Kartan päällimmäinen aineisto on karttatasolistauksessa listan viimeinen aineisto.

Siirrä kartalla alimmaiseksi -toiminnon avulla aineisto voidaan siirtää kartan alimmaiseksi aineistoksi. Kartan alimmainen aineisto on karttatasolistauksessa listan ensimmäinen aineisto.

Metatieto-toiminnon avulla aukeaa metatietokuvaus selaimessa niille aineistoille, joiden metatiedot löytyvät SYKEN metatietopalvelusta.

Muuta kuvaustekniikkaa -toiminnon avulla voi muuttaa kuvaustekniikkaa, esimerkiksi värejä, joilla aineisto kartalle piirretään.

Näytä koko taso -toiminnon avulla kartalla näytetään koko aineiston kattama alue.

4.6. Päävalikko

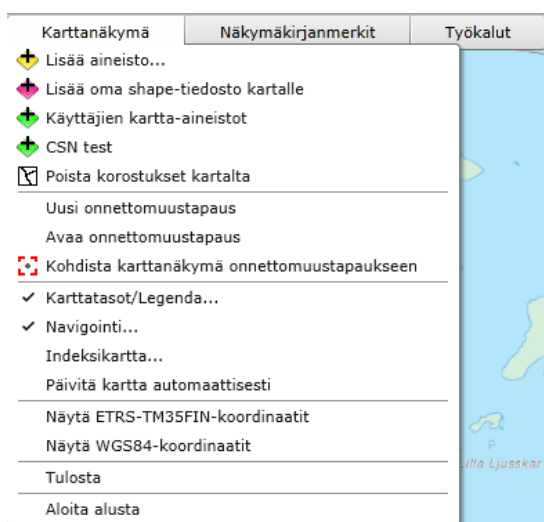
BORIS-karttasovelluksen vasempaan yläkulmaan on koottu joukko valikoita, joista löytyy mm. työkaluja aineistojen lisäämiseksi, työkaluja etäisyyden mittaamiseksi, hakujen tekemiseksi ja mittakaavan muuttamiseksi (Kuva 4-17).

Kuva 4-17. Päävalikko

4.6.1. Karttanäkymä-valikko

Karttanäkymä-valikkoon on koottu toimintoja, jotka liittyvät karttanäkymän hallintaan (Kuva 4-18).

Kuva 4-18. *Karttanäkymä*-valikko.

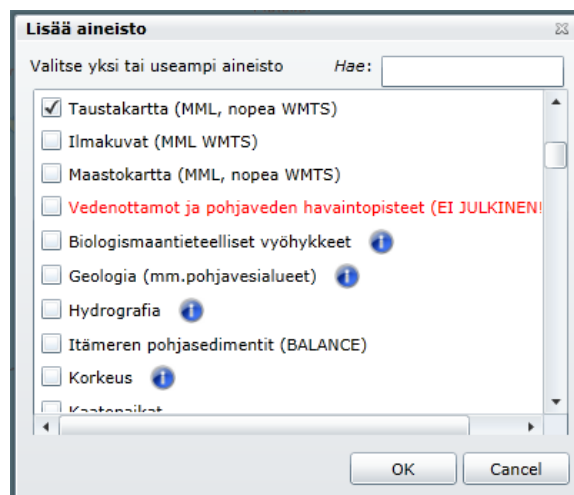
4.6.1.1. Aineistojen lisääminen karttatasolle

Kartalle voi lisätä aineistoja valitsemalla

Karttanäkymä – Lisää aineisto...

Eesiin tulevasta *Lisää aineisto*-ikkunasta ruksitaan aineiston nimen edessä oleva laatikko ja klikataan sen jälkeen *OK*, jolloin valitut aineistot piirtyvät kartalle (Kuva 4-19).

Jo piirrossa olevat aineistot näkyvät *Lisää aineisto*-ikkunassa ruksitettuina.

Kuva 4-19. Aineistojen lisääminen karttanäkymään

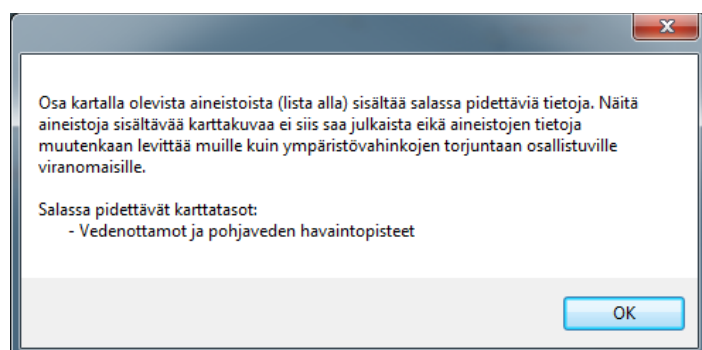
Huom! Piirrossa olevat aineistot voi poistaa karttanäkymästä joko poistamalla ruksitukset *Lisää aineisto*-valikon kautta tai poistamalla ne *Karttatasot* -ikkunan kautta (kts. kohta 4.5).

Aineistohaun helpottamiseksi aineistot on jaoteltu väliotsikoiden alle. Halutun aineiston hakemista helpottaa *Lisää aineisto*-ikkunan oikeassa yläkulmassa oleva *Hae:* -kenttä, johon voi kirjoittaa aineiston nimen tai osan siitä. Listaan haetaan tämän merkkijonon sisältämät aineistot.

Ei julkiset aineistot

Osa aineistoista on *Lisää aineisto*-ikkunassa merkattu punaisella. Näiden aineistojen nimen perässä lukee lisäksi teksti **!EI JULKINEN!**. Viranomaiset voivat käyttää tietoja keskinäisessä toiminnassa ja viestinnässä. Näitä aineistoja ei kuitenkaan saa levittää muille kuin ympäristövahinkojen torjuntaan osallistuville viranomaisille. Tämä tulee ottaa huomioon mm. tilannekuvaraportteja (kts. kohta 4.7.11) julkistaessa ja vahingon torjuntatoimista tiedottaessa.

Kun käyttäjä valitsee tällaisen aineiston ja avaa sen painamalla -nappia *Lisää aineisto*-ikkunassa, järjestelmä varoittaa aineiston ei julkisesta luonteesta varoitustekstillä (Kuva 4-20).

Kuva 4-20. Varoitussikkuna, joka aukeaa kun käyttäjä avaa ei julkisen aineiston.

Varoitusikkunan saa kiinni painamalla -nappia. Karttapohjalle ilmestyy tämän jälkeen harmaa teksti *EI JULKINEN!* (Kuva 4-21). Tämä teksti häviää näytöltä siinä vaiheessa kun kaikki piirroksessa olevat ei julkiset -aineistot on poistettu kartalta.

Kuva 4-21. "Ei julkinen!" teksti, joka ilmestyy karttapohjalle mikäli ei julkiseksi määriteltyjä aineistoja on auki ja ne näkyvät karttatasot-listalla. Teksti poistuu kun aineisto poistetaan *Karttatasot*-listasta.

Esimerkkejä BORIS-aineistoista ja niiden lisäämisestä

A) Tuuliennustetiedot (Ilmatieteenlaitos)

Tuuliennusteet saa karttanäkymään valitsemalla *Karttanäkymä – Lisää aineisto...* ja valitsemalla listasta *Tuuliennuste (IL)* ja painamalla sen jälkeen OK.

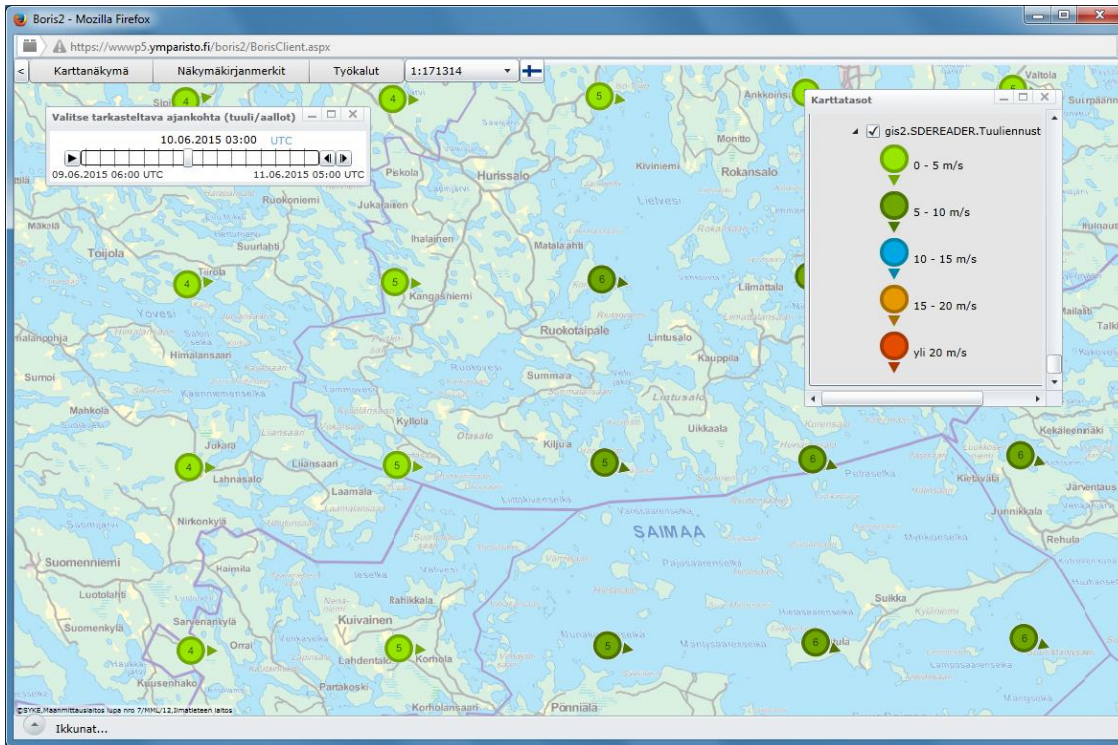
Käyttäjä valitsee esiin tulevasta ikkunasta sopivimman sääennustepaketin ja painaa sitten OK (Kuva 4-22).

Kuva 4-22. Ikkuna, josta voi valita sääennustepaketin.

Hetken odottelun jälkeen kartalle tulevat näkyviin tuulinuolet ja *Valitse ajankohta*-ikkuna, josta käyttäjä voi joko katsella tuulitiedot animaationa painamalla -nappia tai vaihtoehtoisesti valitsemalla aikajanalta haluamansa ajankohdan (Kuva 4-23).

Tuulennopeus näkyy tuulinuolina kartalla ja *Karttatasot*-ikkunasta näkee mitä nopeutta mikäkin symboli tarkoittaa.

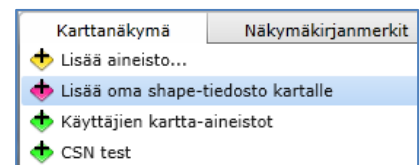

Kuva 4-23. Esimerkki *Lisää aineisto...* -valikon kautta lisätystä tuulitiedosta.

4.6.1.2. Käyttäjien omien aineistojen tai satelliittikuvien lisääminen kartalle

Valmiina BORIS-järjestelmässä olevien aineistojen lisäämisen (kts. Kohta 4.6.1.1.) lisäksi käyttäjät voivat myös lisätä omia paikkatietoaineistoja ja tarkastella niitä yhdessä BORIS-järjestelmästä löytyvien aineistojen sekä onnettomuustapauksen tietojen kanssa. Aineistot tuodaan *.shp-muodossa.

Kuva 4-24. Oman aineiston lisääminen kartalle

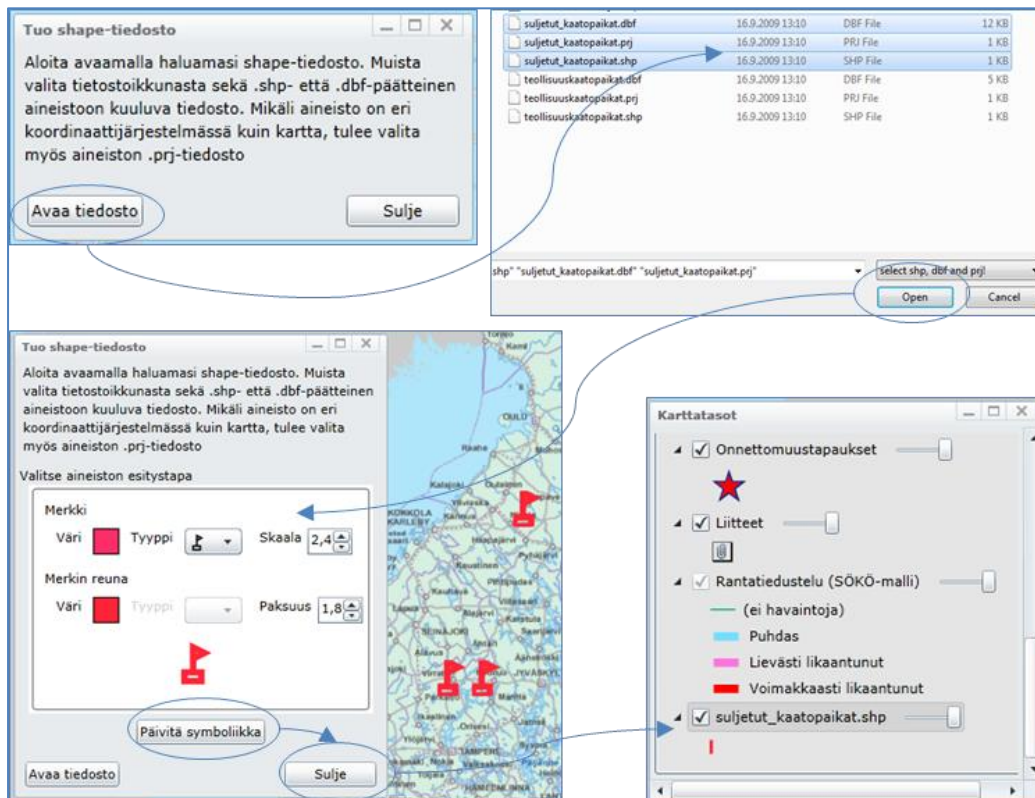
Lisää oma shape-tiedosto kartalle

Lisää oma shape-tiedosto kartalle -toiminnolla voidaan tuoda BORIS-järjestelmään aineisto yhden istunnon ajaksi. Kun BORIS käynnistetään uudestaan, aineisto ei ole enää käytettävissä. Tällaisen istuntokohtaisen ja vain henkilökohtaisesti näkyvän aineiston voi ladata BORIS-järjestelmään valitsemalla ensin

Karttanäkymä – Lisää oma shape-tiedosto kartalle (Kuva 4-24).

Esiin tulee ikkuna, jossa ohjeistetaan, minkä muotoiset tiedostot järjestelmälle tulee antaa uutta aineistoa avattaessa. Kun käyttäjä klikkaa *Avaa tiedosto* -nappia, esiin tulee ikkuna, jonka kautta tarvittavat tiedostot saa avattua.

Open -napin painamisen jälkeen avautuu *Tuo shp-tiedosto* -ikkunasta osio, jonka kautta voi valita esitettävän aineiston symboliikan, koon sekä värityksen. Symboliikkaa voi tarkkailla kartalla painamalla *Päivitä symboliikka* -painiketta. Kun symboliikan valinta on valmis, painetaan *Sulje*-painiketta. Aineisto piiryy kartalle ja se siirtyy *Karttatason* -apuikkunaan yhdeksi aineistoksi ja sitä voidaan käsitellä järjestelmässä samoin kuin kohdassa 4.5. on esitetty *Karttatason* -apuikkunan toiminnasta (Kuva 4-25).

Kuva 4-25. Oman paikkatietoaineiston avaaminen yhdeksi istuntokerraksi *Lisää oma shape-tiedosto kartalle* -toiminnolla.

Käyttäjien kartta-aineistot

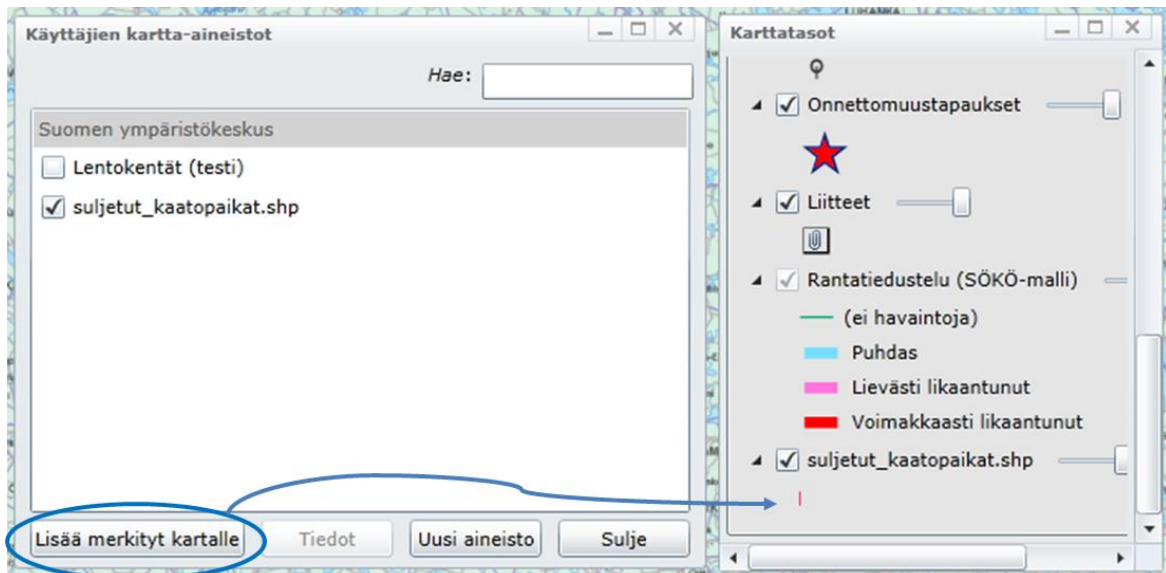
Muiden käyttäjien lisäämiä aineistoja pääsee tarkastelemaan ja lisäämään kartalle valitsemalla

Karttanäkymä – Käyttäjien kartta-aineistot

Esiin avautuvasta *Käyttäjien kartta-aineistot* -ikkunasta voi valita haluamansa aineiston. Lisätietoja aineistosta saa valitsemalla aineiston nimen aktiiviseksi (rivi muuttuu siniseksi) ja sen jälkeen painamalla *Tiedot* -painiketta. Avattavaksi haluttava aineisto valitaan ruksimalla

aineiston nimen edessä oleva laatikko . Tämän jälkeen klikataan **Lisää merkityt kartalle** -painiketta (Kuva 4-26). Myös tässä aineistolistassa ei julkisiksi tarkoitettut aineistot on merkitty punaisella ja aineiston nimen perässä olevalla (EI JULKINEN!) -merkinnällä.

Avattu aineisto näkyy tämän jälkeen sekä kartalla että *Karttatasot* -apuikkunassa, jossa sitä voidaan käsitellä järjestelmässä samoin kuin kohdassa 4.5. on esitetty *Karttasot* -apuikkunan toiminnasta.

Kuva 4-26. Käyttäjien lisäämien kartta-aineistojen lisääminen kartalle.

Mikäli käyttäjä haluaa ladata järjestelmään jonkin oman paikkatietoaineiston, joka on käytettävissä useamman BORIS-käyttökerran verran ja näkyy myös muille käyttäjille yllä esitetyn mukaisesti, tehdään se valitsemalla

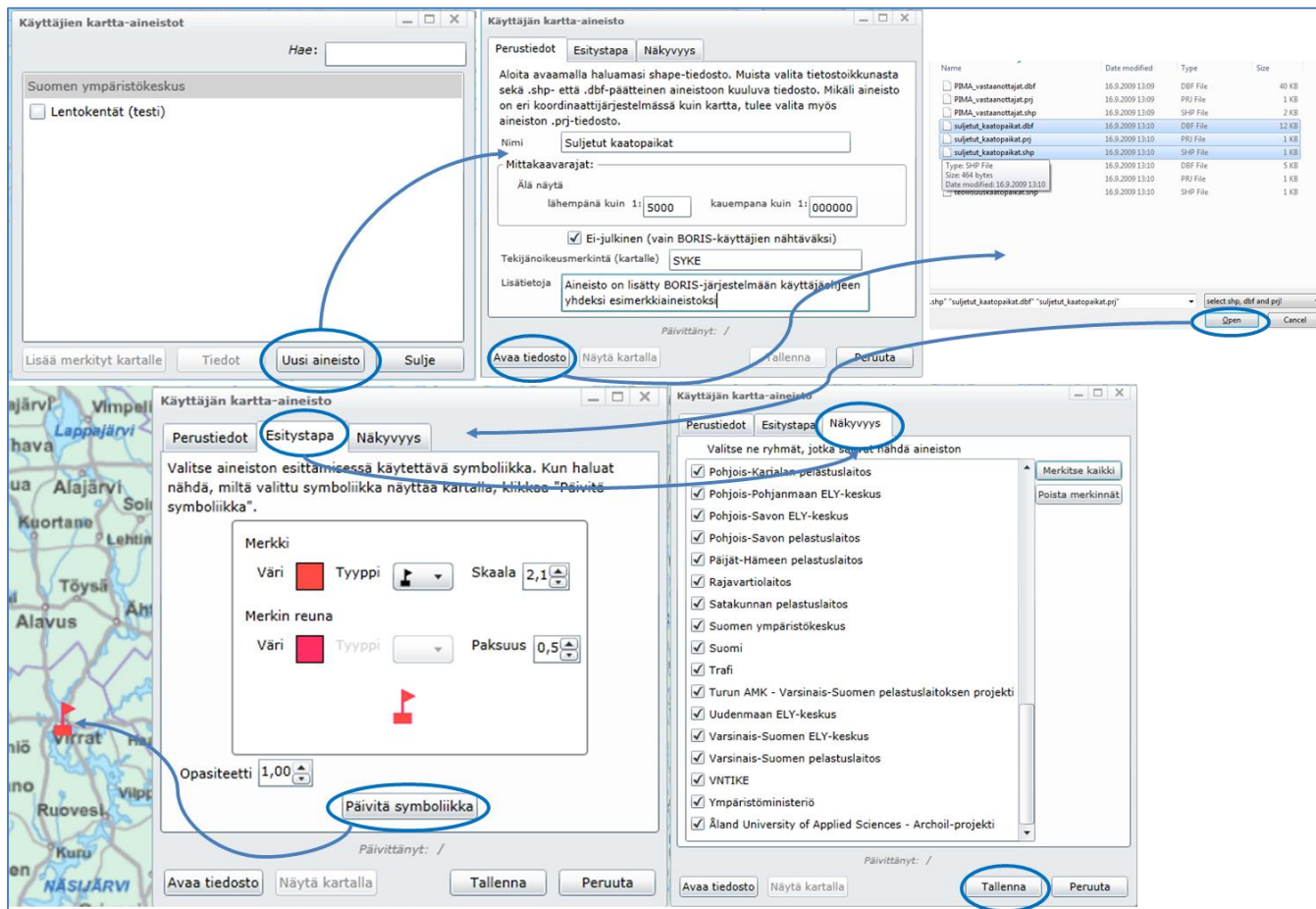
Karttanäkymä – Käyttäjien kartta-aineistot

Esiin avautuvasta *Käyttäjien kartta-aineistot* -ikkunasta klikataan **Uusi aineisto** -painiketta. Esiin tulee ikkuna, jossa on kolme välilehteä **Perustiedot** **Esitystapa** **Näkyvyys**.

Perustiedot -välilehdelle kirjoitetaan aineistosta kaikki halutut tiedot. Haluttaessa aineistolle voidaan asettaa mittakaavarajat. Tämä tarkoittaa sitä, että aineisto näytetään kartalla vain kartan ollessa zoomattuna määritellyn alueen sisälle. Kun kaikki tiedot on kirjoitettu välilehdelle, klikataan **Avaa tiedosto** -painiketta. Esiin avautuvasta valikosta valitaan oikeat tiedostot ohjeistuksen mukaisesti. Shape-muotoiset paikkatietoaineistot koostuvat kolmesta eri tiedostosta: *.shp, *.prj ja *.dbf. Kun tarvittavat tiedostot on valittu, klikataan **Open** -painiketta.

Tämän jälkeen siirrytään *Käyttäjien kartta-aineistot* -ikkunassa *Esitystapa* -välilehdelle, josta käyttäjä voi valita haluamansa symboliikan ja värin. **Päivitä symboliikka** -nappia painamalla voi tarkastella kartalla, miltä aineiston valittu esitystapa näyttää.

Kun *Esitystapa* -välilehden kautta on valittu sopiva esitystapa aineistolle, siirrytään *Näkyvyys* -välilehdelle. Tämän välilehden kautta määritellään mitkä kaikki organisaatiot saavat nähdä lisättävän aineiston. Mikäli käyttäjä haluaa aineiston näkyvän vain oman organisaation jäsenille, valitaan listasta vain tämä organisaatio. Mikäli aineiston saavat nähdä kaikki, voidaan kaikki organisaatiot valita kerralla klikkaamalla **Merkitse kaikki** -nappia. Kun tarvittavat valinnat on tehty, aineisto tallennetaan BORIS-järjestelmän osaksi klikkaamalla *Tallenna* -nappia. Aineisto avataan tämän myötä kartalle ja se ilmestyy *Karttatasot* -apuikkunaan yhdeksi aineistoksi, jossa sitä voidaan käsitellä järjestelmässä samoin kuin kohdassa 4.5. on esitetty *Karttatasot* -apuikkunan toiminnasta. Edellä esitelty, muillekin käyttäjille näkyvien aineistojen lisäämisketju on esitetty kokonaisuudessaan Kuva 4-27.

Kuva 4-27. Oman aineiston lisääminen BORIS-järjestelmään Käyttäjien kartta-aineistot -toiminnolla kaikille käyttäjille näkyväksi

4.6.1.3. Onnettomuustapaukseen liittyvät toiminnot Karttanäkymä-valikossa

Lisää onnettomuustapaus

Lisää onnettomuustapaus -toiminnon avulla voi aloittaa uuden onnettomuustapauksen luonnin. Järjestelmässä voi olla auki vain yksi onnettomuustapaus kerrallaan. Mikäli käyttäjällä on jo auki jokin onnettomuustapaus, ohjelma sulkee sen kysyttyään ensin käyttäjältä haluaako tämä varmasti sulkea auki olevan onnettomuustapauksen. Sen jälkeen käyttäjä pääsee luomaan uuden onnettomuustapauksen.

Avaa onnettomuustapaus

Avaa onnettomuustapaus -toiminnon avulla voi avata jo olemassa olevan onnettomuustapauksen. Järjestelmässä voi olla auki vain yksi onnettomuustapaus kerrallaan. Mikäli käyttäjällä on jo auki jokin onnettomuustapaus, ohjelma sulkee sen kysyttyään ensin käyttäjältä haluaako tämä varmasti sulkea auki olevan onnettomuustapauksen. Sen jälkeen käyttäjä pääsee valitsemaan haluamansa onnettomuustapauksen.

Kohdistat karttanäkymä onnettomuustapaukseen

Kohdistat karttanäkymä onnettomuustapaukseen -toiminnon avulla käyttäjä voi kohdistaa karttanäkymän takaisin onnettomuuspisteeseen, jonka symboli järjestelmässä on punainen tähti.

4.6.1.4. Apuikkunoiden hallinnan työkalut

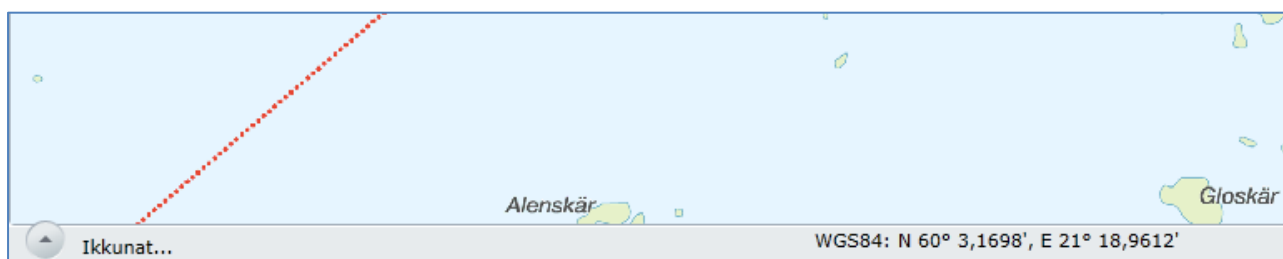
Apuikkunat (Karttatasot-, Indeksikartta- ja Navigointi-apuikkunat) saa kokonaan pois päältä sulkemalla ne -napilla.

Ruksista suljetut apuikkunat saa takaisin näkyviin "Karttanäkymä"-valikosta klikkaamalla halutun apuikkunan nimeä.

"Karttanäkymä"-valikkoon on merkattu -merkillä kaikki ne apuikkunat, jotka ovat päällä.

4.6.1.5. Näytä ETRS-TM35FIN-koordinaatit ja Näytä WGS84-koordinaatit

Näytä ETRS-TM35FIN tai WGS84-koordinaatit -toimintojen avulla näytetään hiiren kursorin osoittaman paikan koordinaatit. Toiminnon ollessa päällä valitun tyyppiset koordinaatit näytetään kartan alalaidassa (Kuva 4-28).

Kuva 4-28. Näytä WGS84-koordinaatit -toiminto. Hiiren kursorin osoittaman paikan koordinaatit tulevat näkyviin kartan alalaitaan.

Huom1: Hiiren kursorin tulee olla paikoillaan joitain sekunteja ennen kuin koordinaatit tulevat näkyviin.

Huom2: Näytä koordinaatit -toiminto voi joissain tapauksissa hidastaa BORIS:sen toimintaa. Halutessasi saat toiminnon pois päältä klikkaamalla *Karttanäkymä – Näytä... koordinaatit*.

Mikäli toiminto on päällä, on se merkitty -merkillä.

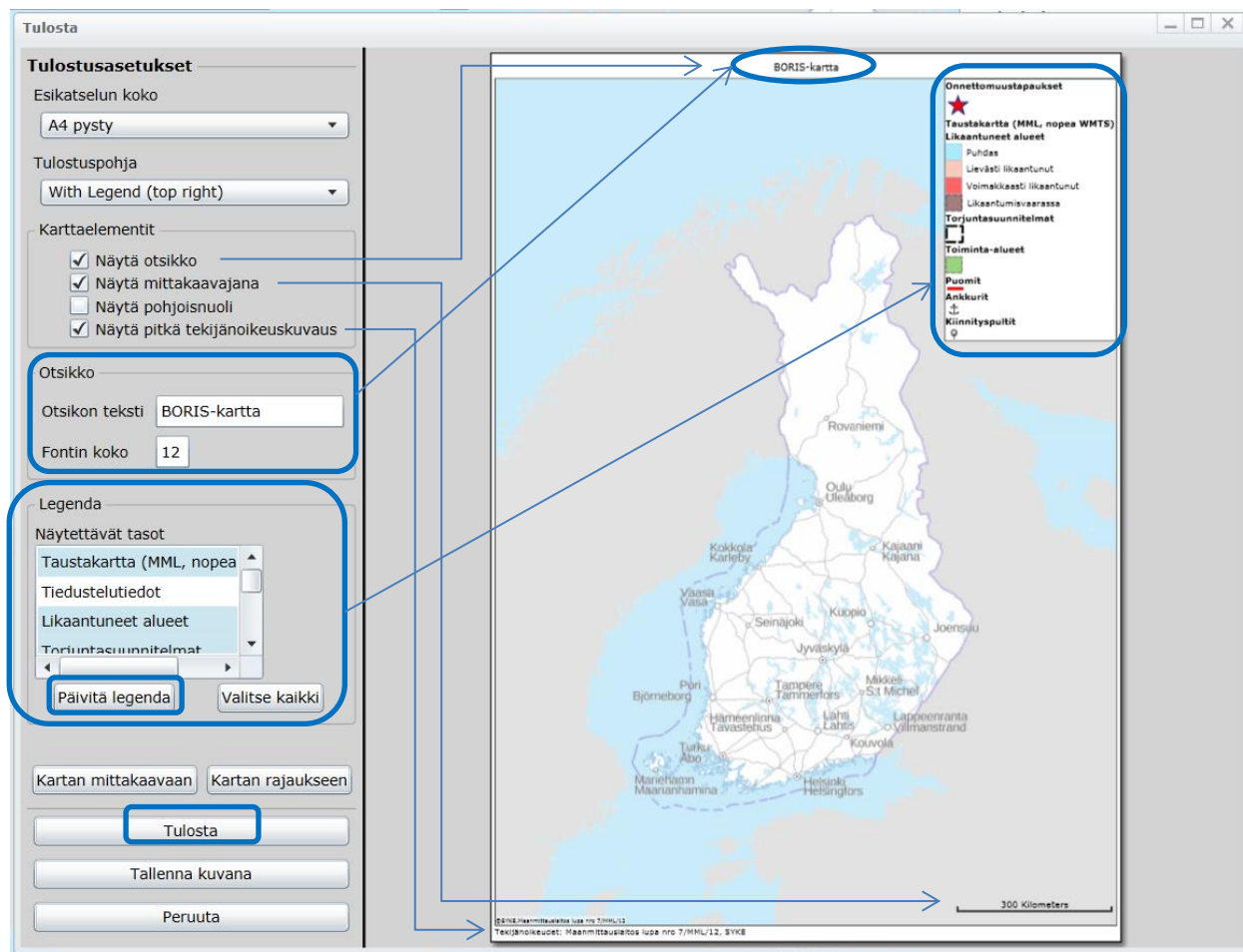
4.6.1.6. Tulosta

Tulosta-toiminnolla voit tulostaa näytön näkymän, valita karttaselitteessä näkyvät karttatasot, sekä nimetä tulosteen. Tulostusikkuna avautuu usein karttaikkunaa suurempana ja voi vaatia pientä säätöä ikkunan reunoista vetämällä, jotta kaikki toiminnot saadaan näkyviin.

Tulostustoiminto sisältää muutamia muokkaustoimintoja, joiden vaikutus lopputulokseen näkyy esikatseluruudussa. Kuvassa 4-29 on korostettu muutamia olennaisia Tulostus-toiminnon säätöjä.

- Karttaselitteeseen saa lyhennettyä valitsemalla CTRL-nappi pohjassa ne karttatasot, jotka ovat mukana kartalla ja klikkaamalla *Päivitä legenda*.
- Tulosteen otsikko kirjoitetaan valikossa riville Otsikon teksti ja se päivittyy tulosteen esikatseluun kun hiiren osoitin klikataan pois tekstiriviltä.
- Karttaelementit osion ruksit määräävät otsikon, mittakaavajanan, pohjoisnuolen ja pidemmän tekijänoikeuskuvauksen näkyvyydestä tulosteessa. Huom: tekijänoikeudet tulevat aina mukaan tulosteisiin, mutta tulosteen tekijä/julkaisija huolehtii siitä, että teksti on luettavaa. Tarvittaessa tekstin voi kopioida erilliseen tekstiruutuun ja liittää kartalle jossain muussa sovelluksessa.

Kun tuloste näyttää esikatseluikkunassa valmiilta, voidaan se joko tulostaa tai tallentaa kuvana.

Kuva 4-29. Tulostus-toiminto.

4.6.1.7. Aloita alusta

Aloita alusta -toiminnolla BORIS-karttasovelluksen käytön voi aloittaa alusta. Tätä toimintoa kannattaa käyttää esimerkiksi silloin, jos sovellus ei tunnu toimivan oikein. Uudelleenkäynnistys korjaa usein virhetilanteet. Huomioi kuitenkin, että kaikki tallentamattomat muutokset menetetään.

4.6.2. Näkymäkirjanmerkit-valikko

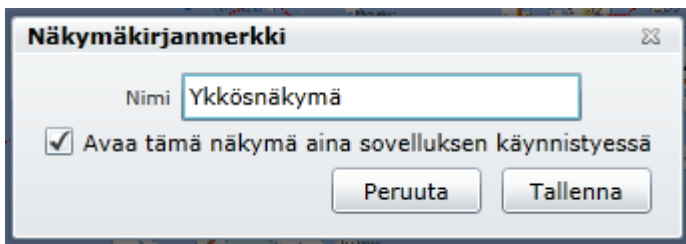
Näkymäkirjanmerkit-valikon kautta voi tallentaa kaikki karttaikkunaan ladatut aineistot kirjanmerkiksi (Kuva 4-30). Tämän toiminnon avulla jokaisella käyttökerralla ei tarvitse erikseen lisätä haluamiaan aineistoja. Käyttäjän lisäämiä omia shape-tiedostoja tai muiden käyttäjien aineistoja ei voi tallentaa näkymäkirjanmerkkeihin. Myöskään aalto- ja tuoliennusteet eivät tallennu kirjanmerkkeihin niiden väliaikaisen luonteen vuoksi.

Huom! Näkymäkirjanmerkki on onnettomuustapausriippumaton ja käyttäjätunnuskohtainen. Näkymäkirjanmerkit eivät siis näy muille käyttäjille.

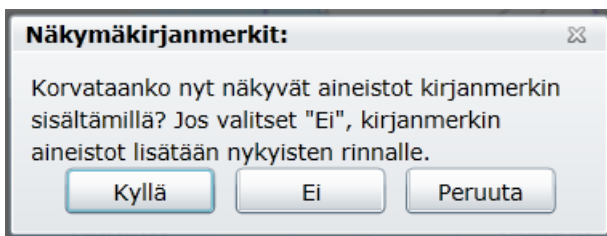
Kuva 4-30. Näkymäkirjanmerkit-valikko

Uusi kirjanmerkki luodaan lataamalla ensin karttapohjalle kaikki halutut kartta-aineistot *Karttanäkymä – Lisää aineisto...* -toimintoa sekä onnettomuustapauksen välilehtiä käyttämällä. Tämän jälkeen valitaan *Näkymäkirjanmerkit – Uusi kirjanmerkki*. Esiin tulevaan ikkunaan kirjataan näkymän nimi. Ikkunassa on myös mahdollista määrittellä näkymä avautuvaksi aina oletusarvoisesti sovelluksen käynnistyessä (Kuva 4-31). Huomaa, että Näkymäkirjanmerkkiä avatessa kartta myös tarkentuu sille alueelle, joka on ollut näkyvissä kirjanmerkkiä tallennettaessa, joten ennen tallennusta kannattaa myös näkymän tarkistaa karttarajaus.

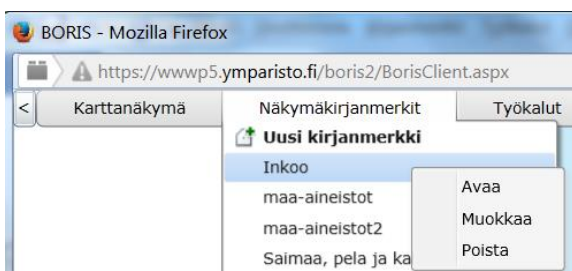
Kuva 4-31. Näkymäkirjanmerkki-ikkuna, jossa näkymän voi myös halutessaan määrittää avautuvaksi aina sovelluksen käynnistyessä.

Tallennettu näkymäkirjanmerkki avataan Näkymäkirjanmerkki-valikosta klikkaamalla sen kirjanmerkin imeä, joka halutaan avata. Tällöin sovellus kysyy korvataanko näkyvät aineistot kirjanmerkin aineistoilla. Jos haluat tarkastella kirjanmerkkiä juuri sellaisena kuin olet sen tallentanut (riippumatta siitä mitä aineistoja karttaikkunalla oli mahdollisesti jo avattuna), valitse kyllä (Kuva 4-32).

Kuva 4-32. Näkymäkirjanmerkkiä avatessa sovellus tarkistaa mitä tehdään mahdollisesti jo kartalla näkyville aineistoille.

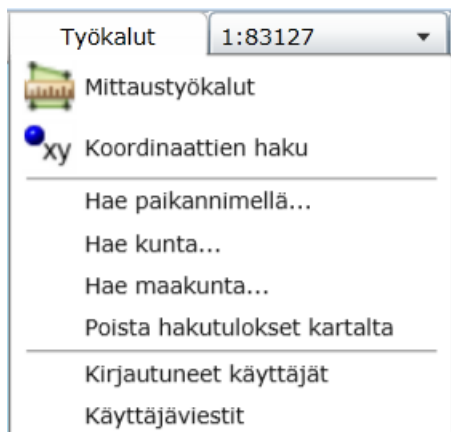
Näkymäkirjanmerkkien sisältöä ei voi muokata jälkeenpäin, mutta niiden nimeä voi muuttaa ja tarpeettomia kirjanmerkkejä voi poistaa klikkaamalla näkymäkirjanmerkin nimeä hiiren 2-painikkeella ja valitsemalla halutun toiminnon avautuvasta valikosta (Kuva 4-33).

Kuva 4-33. Klikkaamalla näkymäkirjanmerkin nimeä hiiren 2-painikkeella, saat käyttöösi toiminnot: Avaa, Muokkaa ja Poista.

4.6.3. Työkalut-valikko

Työkalut-valikkoon on koottu mm. karttanäkymän tarkasteluun liittyviä työkaluja (Kuva 4-34).

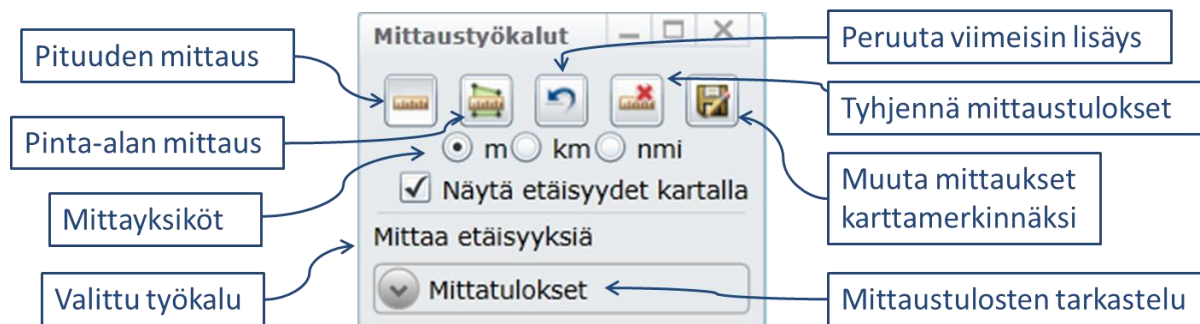
Kuva 4-34. Työkalut-valikko.

4.6.3.1. Mittaustyökalut

Mittaustyökalujen avulla käyttäjä voi mitata kartalta etäisyyksiä ja pinta-aloja Työkalut saa esiin klikkaamalla:

Työkalut – Mittaustyökalut

Esiin avautuvasta ikkunasta käyttäjä voi valita haluamansa toiminnon (Kuva 4-35).

Kuva 4-35. Mittaustyökalut-ikkuna ja sen eri toiminnot.

Mittaustyökalujen avulla voi mitata joko pituuksia tai pinta-aloja. Käyttäjä voi itse valita mittaussyksiköksi metrit, kilometrit tai merimailit. Oletusarvoisesti mittaustulokset näytetään kartalla numeroina. Mittaustulokset näytetään myös *Mittaustyökalut*-ikkunassa. Uusin mittaustulos näkyy ”Valittu työkalu” -kohdassa. Kaikki mittaustulokset saa näkyviin klikkaamalla *Mittaustulokset*-osiota.

Pituuden mittaus tapahtuu klikkaamalla *Mittaustyökalut*-valikosta *Pituuden mittaus* -työkalua. Käyttäjä voi lisäksi valita haluamansa pituussyksikön työkaluikoniien alapuolelta. Tämän jälkeen käyttäjä voi mitata haluamansa pituuden/pituudet kartalta klikkaamalla hiiren vasemmalla näppäimellä mittauksen alku- ja välipisteet kartalta. *Pituuden mittaus* -työkalu näyttää mitatessa koko ajan kunkin välin pituutta ja myös koko mittauksen yhteenlasketun

pituuden.

Mittaus lopetetaan tuplaklikkaamalla viimeisessä pisteessä (Kuva 4-36).

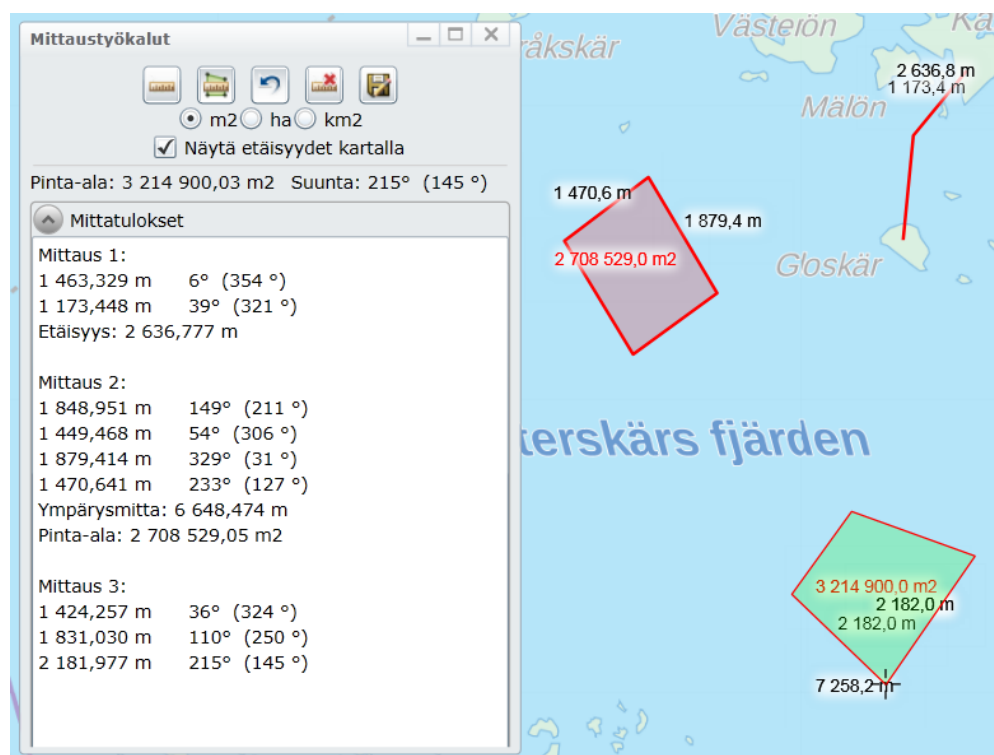
Pinta-alan mittaus tapahtuu klikkaamalla *Mittaustyökalut*-valikosta *Pinta-alan mittaus* -työkalua. Käyttäjä voi lisäksi valita haluamansa pinta-alayksikön työkaluikoniien alapuolelta. Tämän jälkeen käyttäjä voi mitata haluamansa alueen kartalta klikkaamalla hiiren vasemmalla näppäimellä kunkin kulmapisteen kohdalla. Pinta-alan mittaus-työkalu näyttää mitatessa kunkin sivun pituuden ja koko ajan myös mitattavan alueen pinta-alan. Mittaus lopetetaan tuplaklikkaamalla mittauksen viimeisessä pisteessä. Alue muuttuu punaiseksi. (Kuva 4-36).

Peruuta viimeisin lisäys -painike poistaa edellisen mittaustuloksen sekä kartalta, että *Mittaustyökalut* -ikkunassa olevasta *Mittaustulokset* -osiosta.

Tyhjennä mittaustulokset -painikkeella voi tyhjentää kaikki mittaukset sekä kartalta, että *Mittaustulokset*-osiosta.

Muuta mittaukset karttamerkinnäksi -painikkeen avulla mittaustulokset voi halutessaan tallentaa pysyviksi, onnettomuustapaukseen liittyviksi karttamerkinnöiksi.

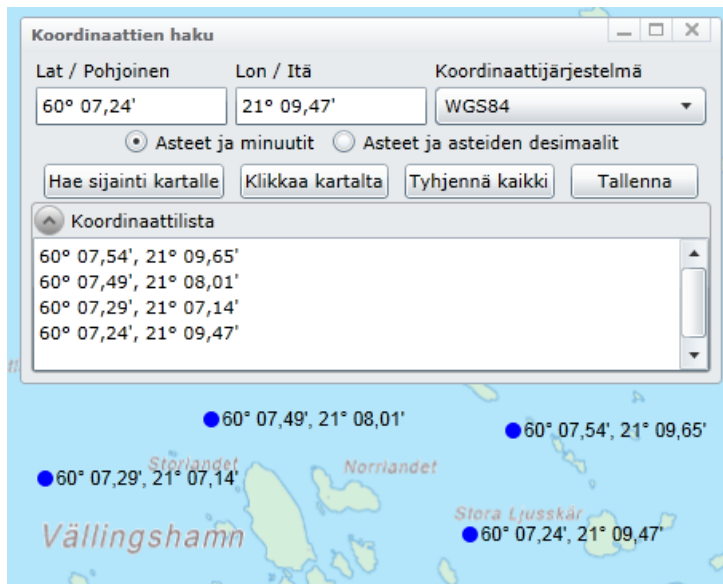
Huom! Tallennuspainike on käytettävissä ainoastaan silloin, kun jokin onnettomuustapaus on avattuna sovelluksessa. Muulloin painike on harmaa.

Kuva 4-36. Mittaustyökalujen toiminta.

4.6.3.2. Koordinaattien haku

Koordinaattien haku -työkalulla voi hakea kartalta klikattujen pisteiden koordinaatit näkyviin. Työkalun avulla voi myös syöttää koordinaatit hakuikkunaan ja näyttää ne kartalla (Kuva 4-37).

Kuva 4-37. Koordinaattien haku -työkalun toiminta

Työkalulla voi valita haluamansa koordinaattijärjestelmän ikkunan oikeasta laidasta. WGS84-koordinaattien osalta käyttäjä voi myös valita koordinaattien esitystavan. Valittavana on joko ”Asteet ja minuutit” tai ”Asteet ja asteiden desimaalit”.

Koordinaattien syöttäminen ja sitä vastaavan sijainnin näyttäminen kartalla tapahtuu syöttämällä halutut koordinaatit niille varattuihin laatikoihin. Tämän jälkeen klikataan **Hae sijainti kartalle** -painiketta. Piste merkataan kartalle sinisellä pallolla, jonka vieressä näytetään halutut koordinaatit.

Huom! WGS84-koordinaatteja käyttäessä ei koordinaattilaatikkoon tarvitse kirjoittaa astemerkkiä (°) tai yksinkertaista heittomerkkiä (´), vaan järjestelmä tunnistaa välilyönnin astemerkiksi ja osaa lisätä heittomerkin numerosarjan perään automaattisesti (Esimerkiksi pohjoiskoordinaatin 60° 11,36´ voi kirjoittaa muotoon 60 11,36).

Kartalta klikattujen pisteiden koordinaatit saa näkyviin klikkaamalla ensin **Klikkaa kartalta** -painiketta ja sitten klikkaamalla kartalta haluttua pistettä.

Kartalle merkatut koordinaattipisteet saa pois näkyvistä klikkaamalla **Tyhjennä kaikki** -painiketta.

Mikäli käyttäjä haluaa tarkastella työkalun avulla osoitettuja ja näytettyjä koordinaatteja listana, onnistuu se klikkaamalla **▼** -painiketta *Koordinaattilista*-sanana edestä. Lista koordinaateista avautuu *Koordinaattien haku* -ikkunan alalaitaan. Listan saa piilotettua klikkaamalla **▲** -painiketta *Koordinaattilista*-sanana edestä.

Huom! Haetut koordinaatit poistetaan kartalta ja listalta vain klikkaamalla *Tyhjennä kaikki* -painiketta. *Koordinaattien haku* -ikkunan sulkeminen ei poista mittaustuloksia kartalta.

Kartalle merkatut koordinaattipisteet voi myös tallentaa onnettomuustapauksen karttamerkinnäksi **Tallenna** -painikkeella. Silloin ne saa näkyviin kartalle *Onnettomuustapaus*-ikkunan *Karttamerkinnät*-välilehdeltä. Koordinaattipisteitä tallennettaessa on mahdollisuus antaa karttamerkinnälle nimi, ajankohta, status- ja

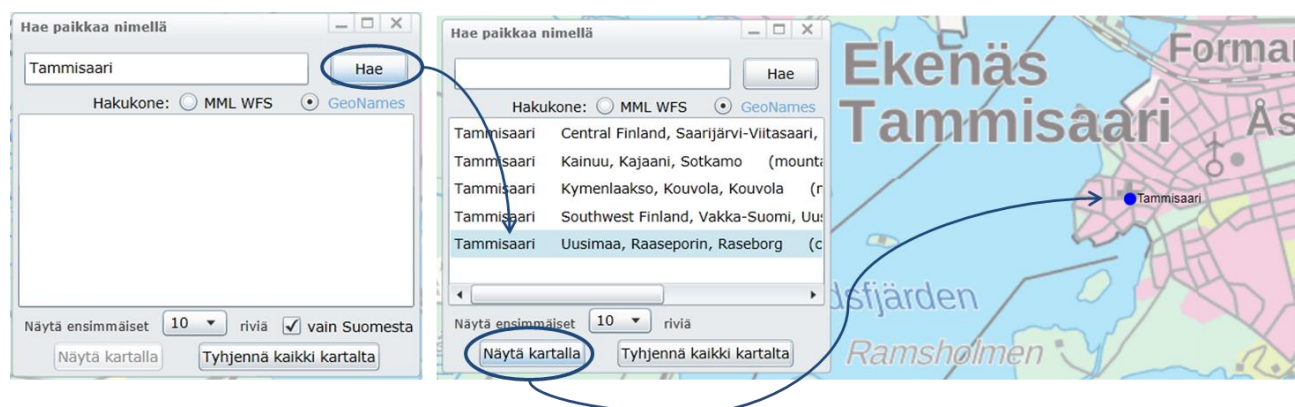
näkyvyysasetukset sekä lisätietoja. *Onnettomuustapaus*-ikkunaa ja sen karttamerkintöjä käsitellään tarkemmin osiossa 4.7.

4.6.3.3. *Hae paikannimellä...*

Hae paikannimellä... -toiminnon avulla voi hakea jonkin paikkakunnan tai muun kartalla olevan nimen karttanäkymään. Avautuvaan *Hae paikkaa nimellä* -ikkunaan kirjoitetaan paikkakunnan nimi tai osa siitä. Käyttäjä voi valita, mistä tietokannasta (MML WFS - rajapinta tai GeoNames) paikkaa haetaan. GeoNames-hakukone antaa haetuista paikannimistä myös tarkempaa tietoa. Tämän jälkeen painetaan *Hae*-painiketta. Ikkunan keskiosaan haetaan lista tietokannasta löytyvistä annetun merkkijonon sisältämistä

paikannimistä. Käyttäjä voi valita näistä yhden ja klikata sen jälkeen **Näytä kartalla** -painiketta. Karttanäkymä kohdistuu suoraan haetun paikannimen kohdalle. Tarkka sijainti näytetään sinisellä pisteellä ja *Hae paikkaa nimellä* -ikkunasta valittu paikannimi näytetään tämän pisteen vieressä (Kuva 4-38).

Sinisen pisteen ja siihen liittyvän paikannimen saa kartalta pois näkyvistä klikkaamalla **Tyhjennä kaikki kartalta** -painiketta. Piste ja nimi eivät katoa kartalta sulkemalla *Hae paikkaa nimellä* -ikkunaa. Pisteen saa poistettua myös *Työkalut -palkin Poista hakutulokset kartalta* -toiminnolla.

Kuva 4-38. *Hae paikannimellä...* -toiminto ja esimerkki paikannimen hakemisesta kartalle.

4.6.3.4. *Hae kunta...*

Hae kunta -toiminnon avulla voi hakea kunnan sen nimen perusteella. Karttanäkymä kohdistuu suoraan haetun kunnan kohdalle. Haetun kunnan alue korostuu kartalle. Korostuksen saa pois päältä valitsemalla *Työkalut – Poista hakutulokset kartalta* (Kuva 4-39).

Kuva 4-39. Hae kunta -toiminto, jonka avulla kartta kohdistuu halutun kunnan alueelle.

4.6.3.5. Hae maakunta...

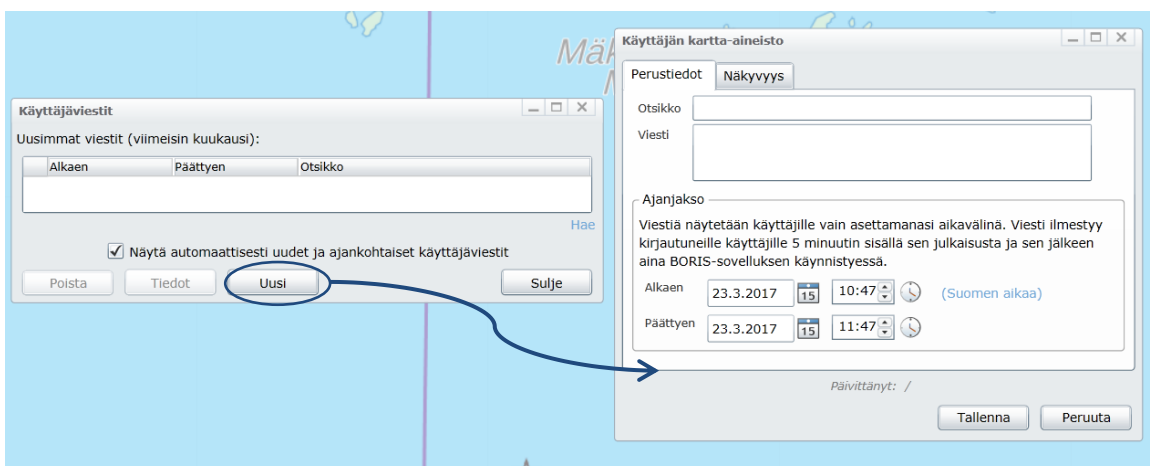
Hae maakunta -toiminnon avulla voi hakea maakuntaa sen nimen perusteella. Karttanäkymä kohdistuu suoraan haetun maakunnan kohdalle. Haetun maakunnan alue korostuu kartalle. Korostuksen saa pois päältä valitsemalla Työkalut – Poista hakutulokset kartalta.

4.6.3.6. Kirjautuneet käyttäjät

Kirjautuneet käyttäjät -toiminnolla saa tiedon BORIS-sovellukseen kulloinkin kirjautuneena olevista käyttäjistä.

4.6.3.7. Käyttäjaviestit

Käyttäjaviestit-toiminnon avulla voi tarkastella muiden käyttäjien jättämiä viestejä ja kirjoittaa omia viestejä. Uusi-painikkeesta pääsee lomakkeeseen, jossa voi kirjoittaa viestin sekä määrittellä, minä ajanjaksona ja mille käyttäjäryhmille viesti näytetään (Kuva 4-40).

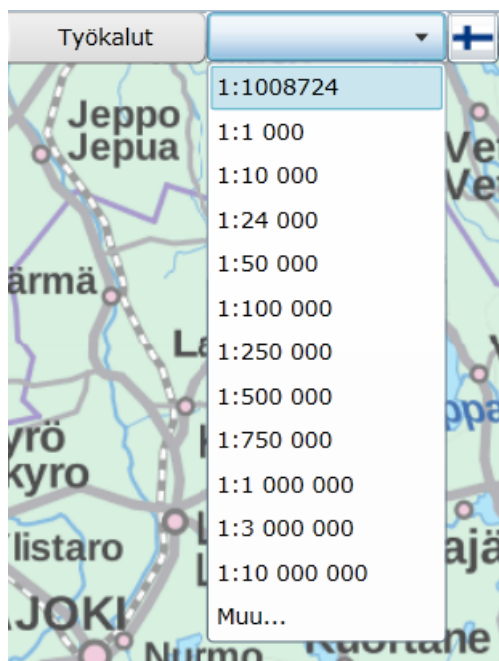
Kuva 4-40. Käyttäjäviestit-toiminto, jonka avulla voi jättää viestejä muille BORIS-sovelluksen käyttäjille.

Viestin vastaanottajat määrittellään Näkyvyys-välilehdeltä, joko käyttäjäryhminä ruksimalla halutut organisaatiot listalta, tai yksilöimällä käyttäjätunnukset kirjoittamalla vastaanottajien

sähköpostiosoitteet niille varattuun ruutuun. Viestin voi lukea vain BORIS-sovelluksessa ja se ”lähetetään” klikkaamalla *Tallenna*-nappia. Viesti tulee näkyviin vastaanottajalle noin 5 minuutin viiveellä tallennuksesta, jos käyttäjä kirjautuu/on kirjautuneena järjestelmään viestin voimassaoloaikana (jonka viestin tallentaja on määritellyt *Ajanjakso*-kohdassa).

4.6.4. Mittakaavavalikko

Mittakaavavalikon avulla käyttäjä voi valita mittakaavan, jossa kartta esitetään. Valitsemalla halutun mittakaavan listalta karttanäkymä piirretään valitussa mittakaavassa (Kuva 4-41). Ylimpänä valikossa näkyy aina kulloisenkin karttakuvan mittakaava.

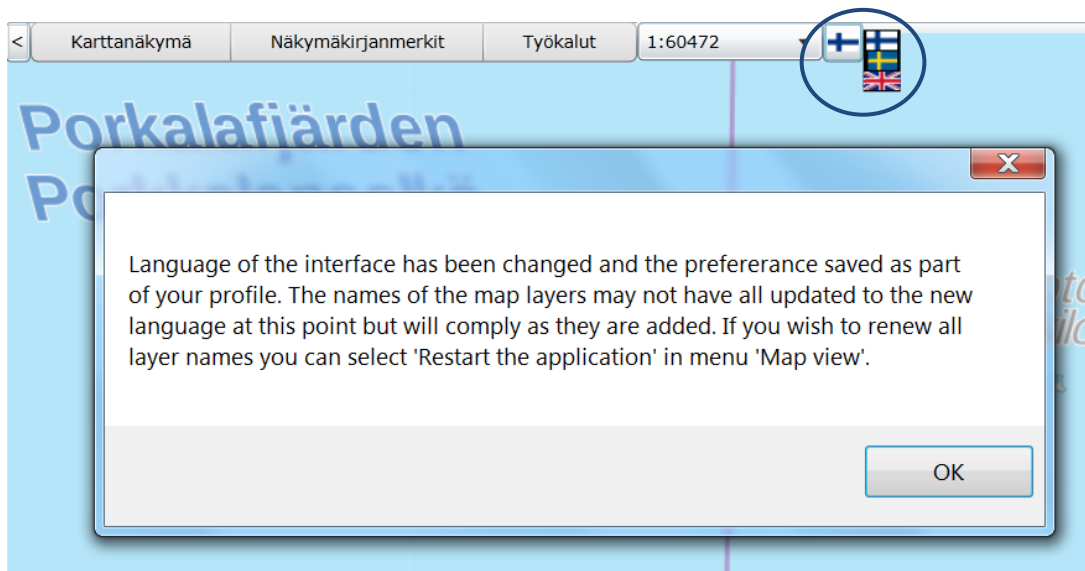
Kuva 4-41. Mittakaavavalikko.

Käyttäjä voi myös syöttää numeroina haluamansa mittakaavan. Tämä tapahtuu valitsemalla mittakaavavalikosta *Muu...* Esiin avautuvaan ikkunaan kirjoitetaan haluttu mittakaava.

4.6.5. BORIS-järjestelmän kieliversiot

BORIS-järjestelmään on toteutettu myös mahdollisuus käyttää järjestelmää eri kielillä. Tällä hetkellä on toteutettu englanninkielinen ja ruotsinkielinen versio. Valitettavasti ohjeistusta ei ole käännetty näille kielille.

Kieliversioita voi vaihtaa kesken BORIS-istunnon klikkaamalla BORIS-valikoiden oikeasta laidasta viemällä hiiren lipun päälle (Kuva 4-42). Esiin avautuu eri kieliversioita edustavien maiden liput. Kun näistä klikkaa haluttua lippua, esiin tulee kuvassa näkyvä varoitusikkuna.

Kuva 4-42. Järjestelmän kieliversion muuttaminen. Järjestelmä kannattaa käynnistää uudestaan esiin avautuvan ohjeikkunan mukaisesti, mikäli käyttäjä haluaa nähdä kaikki aineistojen nimetkin valitulla kielellä.

Järjestelmä neuvoo tämän jälkeen valitulla kielellä käynnistämään sovelluksen uudestaan, mikäli käyttäjä haluaa näyttää myös aineistojen nimet valitulla kielellä.

Uudelleenkäynnistykseen voi tehdä valitsemalla *Karttanäkymä – Aloita alusta*.

4.7. Onnettomuustapaus-ikkuna

Onnettomuustapaus-ikkuna on BORIS-karttasovelluksen ydin. Siitä löytyy kaikki onnettomuustapaukseen liittyvät tiedot sekä työvälineet tietojen katselemiseksi ja lisäämiseksi (Kuva 4-43).

Onnettomuustapaus-ikkuna koostuu 10 eri välilehdestä.

- Tapauksen tiedot
- Tapahtumat
- Tiedustelutiedot
- Likaantuneet alueet
- Kulkeutumisenusteet
- Karttamerkinnot
- Torjuntasuunnitelmat
- Tilannekuvat
- Liitetyt dokumentit
- Resurssit

Seuraavassa käydään läpi välilehdet yksi kerrallaan.

Onnettomuustapaus: Rödkär

Karttamerkinntät Torjuntasuunnitelmat Tilannekuvat Liitetyt dokumentit Resurssit

Tapauksen tiedot Tapahtumat Tiedustelutiedot Likaantuneet alueet Kulkeutumissennusteet

Ajankohta 14.1.2013 15 13:07 Tapauksen nimi Rödkär

Tyyppi Alusonnettomuus Saastetyyppi Raakaöljy

Torjuntaa johtava viranomainen SYKE

Torjuntatöiden johtaja N.N.

Status Harjoitus Näkyvyys Kaikki viranomaiset

Sijainti

Lat / Pohjoinen Lon / Itä Koordinaattijärjestelmä

N 60° 06,81' E 021° 17,45' WGS84

Osoita sijainti kartalta

Muokkaa koordinaatteja

Lisätiedot Kahden aluksen yhteen törmäys. Öljysäiliöaluksessa ainakin yksi lastitankeista vaurioitunut.

Päivittänyt: kati.tahvonen@ymparisto.fi / 18.03.2013 18:19

Päivitä... Muutosloki Yhteenveto Kopioi Tallenna

Kuva 4-43. Onnettomuustapaus-ikkuna, Tapauksen tiedot -välilehti.

4.7.1. Yleisiä Onnettomuustapaus-ikkunan toimintaperiaatteita

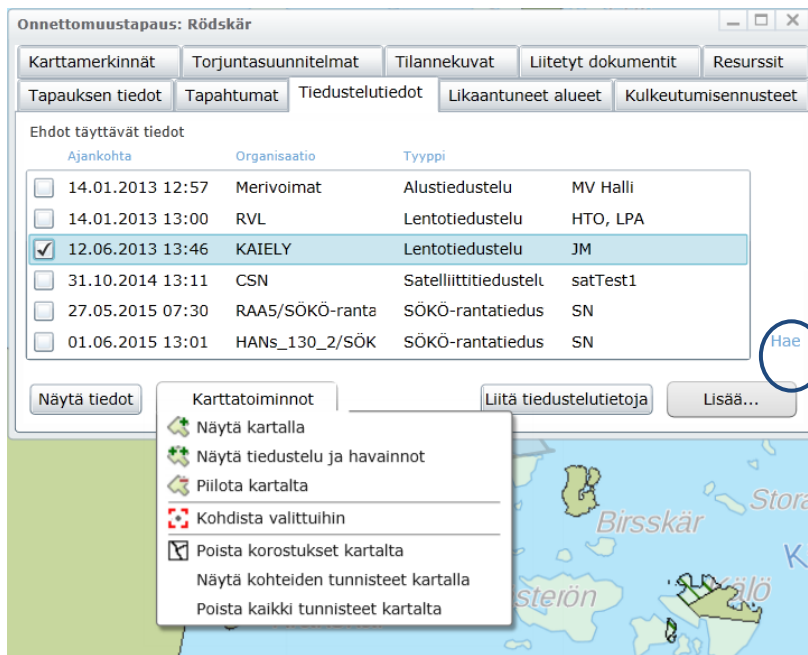
Onnettomuustapaus-ikkuna koostuu useista välilehdistä. Kukin välilehti kokoaa yhteen sen aihepiiriin mukaiset havainnot tai suunnitelmat. Jokaisen välilehden rakenne toistaa osittain samaa logiikkaa. Seuraavassa esitellään välilehtien yleisiä toimintaperiaatteita.

4.7.1.1. Kohteiden valitseminen ja piirtäminen kartalle

Useimmilta välilehdiltä löytyy lista välilehdelle syötetyistä tiedoista. Haluttu kohde piirretään kartalle rastittamalla kunkin rivin edessä oleva laatikko (Kuva 4-44). Rastituksia voi tehdä niin monta kuin haluaa.

Listauksista voi myös valita kohteita klikkaamalla haluttu rivi aktiiviseksi. Tällöin rivi muuttuu siniseksi (Kuva 4-44). Halutessaan käyttäjä voi valita useamman kuin yhden rivin aktiiviseksi käyttämällä näppäimistön *Ctrl*- ja *Shift*-näppäimiä. *Ctrl*-näppäintä pohjassa pitämällä listasta voi valita klikkaamalla ne rivit, jotka halutaan aktiiviseksi.

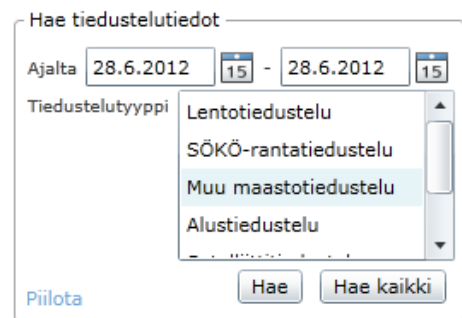
Aktiiviseksi (siniseksi) valittujen rivien osalta voidaan saada lisätietoja tai niihin voidaan kohdistaa erilaisia toimenpiteitä välilehden alalaidassa olevilla painikkeilla.

Kuva 4-44. Onnettomuustapaus-ikkunan välilehtien yleisiä toimintaperiaatteita.

4.7.1.2. Hae-toiminto

Miltei jokaisen välilehden oikeasta alakulmasta löytyy *Hae*-toiminto. Mikäli listattuja tietoja on erittäin paljon, tällä toiminnolla voi hakea tietoja esimerkiksi tietyn päivämäärähakuehdoin.

Kuva 4-45. *Hae tiedustelutiedot* -osio *Tiedustelutiedot*-välilehdellä.

Hae-linkkiä klikatessa esiin tulee *Hae tiedustelutiedot* -osio, jossa on ikkunan tietoihin liittyviä hakuetoja (Kuva 4-45). *Hae*-osion saa kiinni klikkaamalla vasemmasta alakulmasta *Piilota*-nappia.

4.7.1.3. Lisätietoja valitusta kohteesta

Onnettomuustapaus-ikkunan välilehdillä saa valitusta (sinisestä) tiedosta lisätietoja klikkaamalla *Näytä tiedot* -painiketta. Esiin avautuu uusi ikkuna, josta saa lisätietoja ja mahdollisesti voi edelleen klikata eteenpäin tarkempien tietojen pariin.

4.7.1.4. Uusien tietojen lisääminen

Useimmilla välilehdillä on myös mahdollisuus lisätä tietoja. Tämä tapahtuu tyypillisesti välilehden oikeasta alakulmasta klikkaamalla *Lisää...* tai *Lisää uusi* -painiketta. Tämän jälkeen esiin avautuu yleensä uusi ikkuna, johon täytetään vaaditut tiedot.

Mikäli käyttäjällä ei ole oikeuksia lisätä uusia tietoja, tätä nappia ei ole näkyvillä lainkaan.

4.7.1.5. Karttatoiminnot-valikko

Välilehtien ehkä tärkein valikko on listauksen alalaidasta löytyvä *Karttatoiminnot*-valikko (Kuva 4-44). Valikon ensimmäisessä osiossa on kartalla näyttämiseen liittyviä toimintoja. Näitä toimintoja käytetään tyyppillisesti silloin, kun on valittu (siniseksi) useampia yllä olevan listauksen kohteita.

Kohdista valittuihin -toiminnon avulla kartta kohdistuu (zoomautuu) sellaiseksi, että kaikki yläpuolisesta listasta valitut (siniset) kohteet näkyvät yhdellä karttanäkymällä.

Poista korostukset kartalta -toiminnon avulla kartalta saa poistettua turkoosit korostukset, jotka näytetään listalta aktiiviseksi valittujen kohteiden osalta.

Alimmainen valikon osio keskittyy kartalla näytettäviin kohteiden teksteihin ja niiden hallintaan. *Näytä kohteiden tunnisteet kartalla* -toiminnon avulla kartalle piirretään valittujen (sinisten) kohteiden tekstit. Tällä keinolla saa esimerkiksi näkyviin kartalle likaantuneille alueille annetut nimet. Tunnisteet voi poistaa kartalta *Poista kaikki tunnisteet kartalta* -toiminnolla.

4.7.2. Tapauksen tiedot -välilehti

Tapauksen tiedot -välilehdelle on kerätty oleelliset tiedot onnettomuustapauksesta. Täältä selviää mm. onnettomuuden ajankohta, onnettomuuden tyyppi, torjuntaa johtava viranomaisena, sijainti jne. (Kuva 4-43).

Tapauksen tiedot -välilehden tietoja voi muuttaa vain se viranomaisena, joka onnettomuustapauksen avasi (esim. SYKE, RVL, tai tapauksen aloittanut pelastuslaitos). Käyttäjällä tulee oikean organisaation lisäksi olla riittävät käyttöoikeudet onnettomuustapauksen muokkaamiseen (torjunnan suunnittelija tai opiskelija, kts. Kuva 1-1-2).

Kaikki käyttäjät voivat kuitenkin tarkastella onnettomuuspaikan sijaintia eri koordinaattijärjestelmissä. Tämä tapahtuu valitsemalla haluttu koordinaattijärjestelmä alasvetovalikosta (Kuva 4-46).

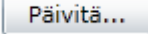

The screenshot shows a form titled "Sijainti" (Location) with the following fields and controls:

Lat / Y	Lon / X	Koordinaattijärjestelmä	
60.3648	27.0148	WGS84	Osoita sijainti kartalta
		WGS84	Muokkaa koordinaatteja
		ETRS-TM35FIN	
		YKJ	

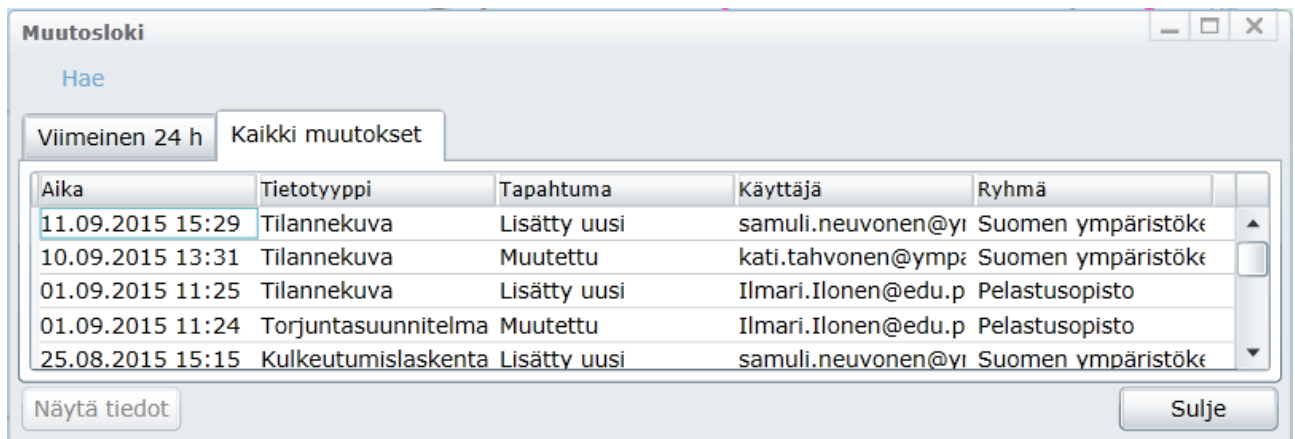
Below the table is a section labeled "Lisätiedot" (Additional information) with an empty text input field.

Kuva 4-46. Onnettomuustapauksen koordinaattitietojen tarkastelu *Tapauksen tiedot* -välilehdellä.

Kaikille käyttäjille tärkeä toiminto *Tapauksen tiedot* -välilehdellä on -painike. Tämä painikkeen avulla voi päivittää itselleen näkyväksi muiden käyttäjien tekemät muutokset onnettomuustapaukseen liittyen. Järjestelmän kuormituksen minimoimiseksi tietoja ei päivitetä automaattisesti.

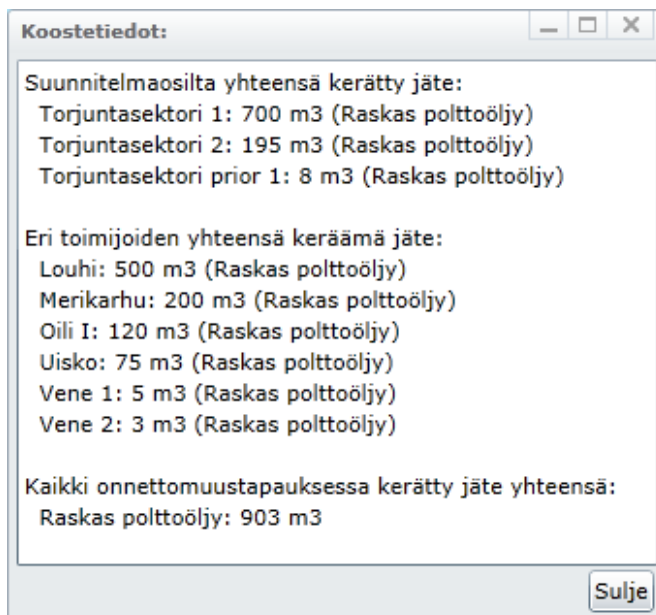
Jos toinen käyttäjä tekee muutoksia samanaikaisesti avoimena olevaan onnettomuustapaukseen, kysyy järjestelmä muilta käyttäjiltä, haluavatko he muutokset näkyviin.

Muutosloki-painiketta klikkaamalla esiin avautuu *Muutosloki*-ikkuna, jossa esitetään kaikki onnettomuustapaukseen tehdyt päivitykset kronologisessa järjestyksessä (Kuva 4-47). Viimeisen 24 tunnin muutokset ja kaikki muutokset löytyvät eri välilehdiltä. Ikkunan oikean yläkulman *Hae*-valinnalla voi hakea muutoksia tietyltä ajanjaksolta. *Muutosloki*-ikkuna aukeaa myös automaattisesti onnettomustapausta avatessa.

Kuva 4-47. Esimerkki *Tapahtumaloki*-ikkunasta. Oikean alakulman *Hae*-toiminto tarjoaa työkaluja yksittäisen tapahtuman hakemiseen tietyltä ajanjaksolta.

Yhteenveto-painikkeen kautta voi tarkastella onnettomuustapauksen käsittelyn aikana kerättyä kokonaisjätemäärää (Kuva 4-48).

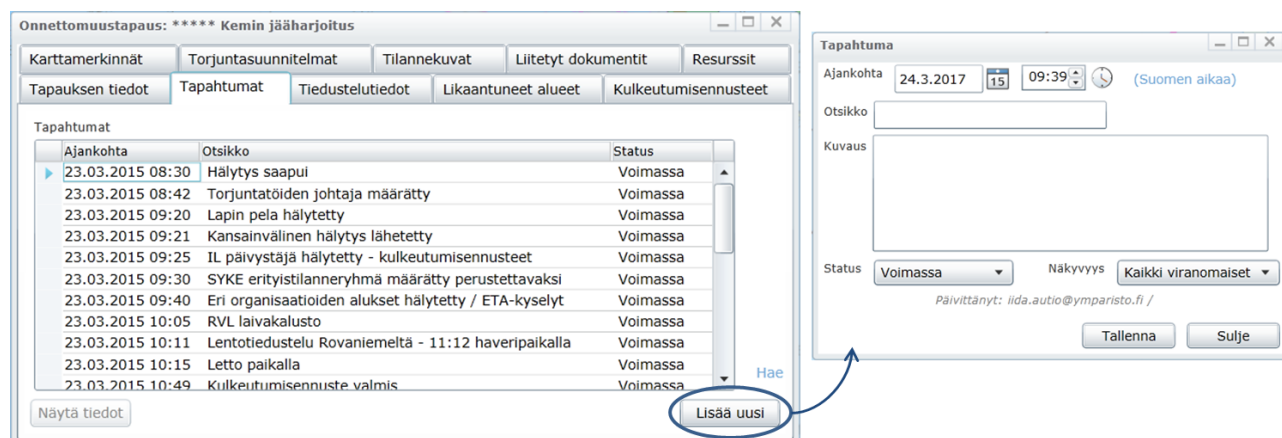

Kuva 4-48. *Yhteenveto*-painikkeen kautta saatavat koostetiedot onnettomuustapauksen aikana kerätystä jätteestä.

4.7.3. Tapahtumat-välilehti

Tapahtumat-välilehti toimii eräänlaisena onnettomuustapauksen päiväkirjana. Tähän voi kirjata muun muassa sellaisia torjunnan kannalta olennaisia tapahtumia, jotka eivät muille onnettomuustapauksen välilehdille sovi kuten tapaukseen liittyvät hälytykset, alusten arvioidut saapumisajat tai ilmoitukset toiminnan lopettamisesta eri osa-alueilla.

Torjuntatöiden edetessä tapahtumat välilehdelle rakentuu aikajana, josta myös myöhemmissä vaiheissa torjuntatöihin osallistuvat tahot voivat saada nopeasti kokonaiskuvan tapauksen kulusta. *Lisää uusi* -painikkeesta saa lisättyä uuden tapahtuman lokiin (Kuva 4-49).

Kuva 4-49. *Tapahtumat*-välilehti, ja uuden tapahtuman lisääminen.

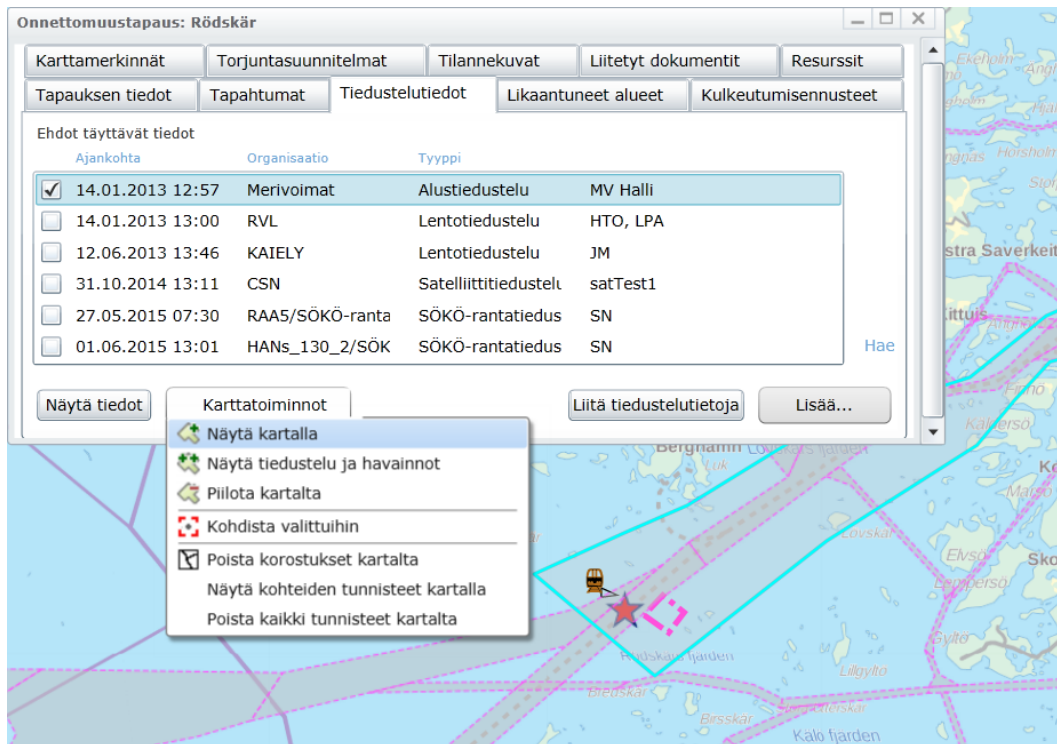
4.7.4. Tiedustelutiedot-välilehti

Tiedustelutiedot-välilehdelle kootaan kaikki onnettomuustapaukseen liittyvät tiedustelutiedot. Tiedustelutieto sisältää kaiken tiedustelutapahtumaa koskevan tiedon: tiedustellun alueen, tiedustelijan nimen ja organisaation, tiedustelutavan (esim. rantatiedustelu, lentotiedustelu), tiedusteluun käytetyn välineen (esim. valvontalentokone) jne. Tiedusteluun liittyy tyypillisesti myös likaantumishavaintoja, jotka kirjataan järjestelmään likaantuneina alueina. Lisäksi tiedustelulle voi tallentaa valokuvia.

4.7.4.1. Tiedustelutietojen tarkastelu

Tiedustellun alueen saa näkyviin kartalle kahdella eri tavalla (Kuva 4-50).

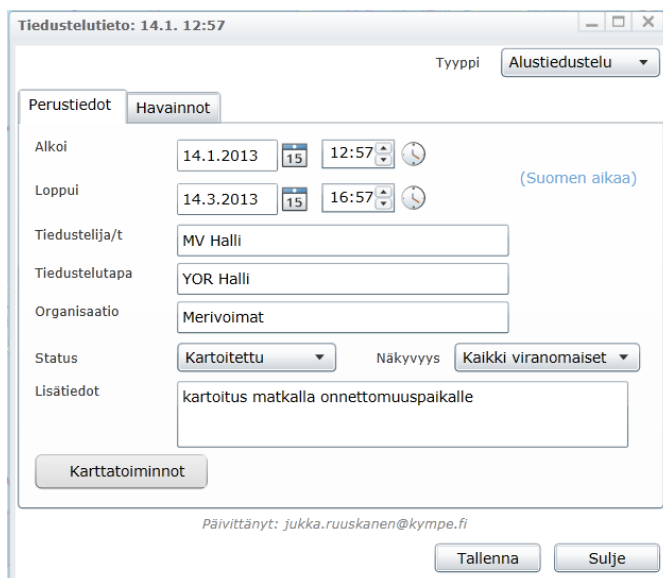
- 1) klikkaa ruksi tiedustelutiedon edestä päälle
- 2) valitse alarivin napeista *Karttatoiminnot – Näytä kartalla*.

Kuva 4-50. Tiedustelutiedot-välilehti.

Tarkempia tietoja yksittäisistä tiedustelutiedosta saa klikkaamalla **Näytä tiedot** -nappia.

Esiin avautuvasta ikkunastaselviää mm. tarkempia tietoja tiedustelusta (Kuva 4-51). Tämän kautta voi myös tarkastella tiedustelutietoon mahdollisesti liitettyjä likaantuneita alueita *Havainnot*-välilehden kautta..

Kuva 4-51. Tiedustelutietojen lisätietoikkuna.

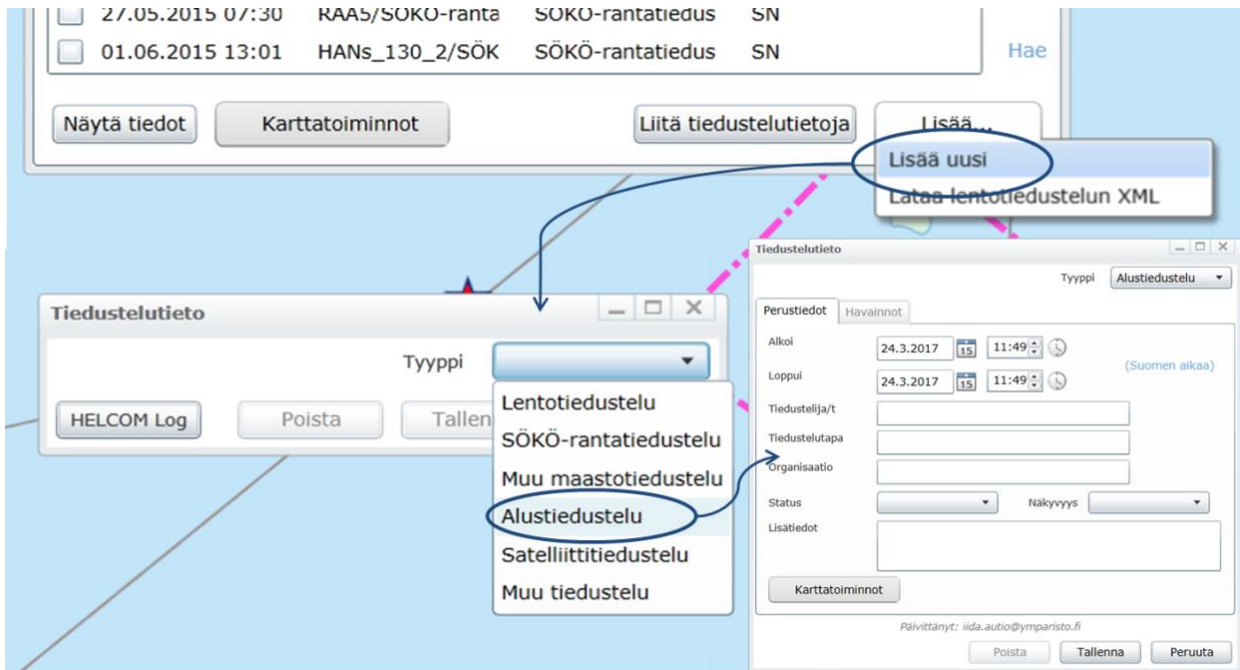
4.7.4.2. Tiedustelutietojen lisääminen

Uusia tiedustelutietoja voi lisätä *Tiedustelutiedot*-välilehdeeltä klikkaamalla **Lisää...** -nappia, ja siitä laskeutuvasta pudotusvalikosta *Lisää uusi* -valintaa.

Esiin avautuu *Tiedustelutieto*-ikkuna (Kuva 4-52), jonka oikeaan yläkulmaan valitaan tiedustelun tyyppi. Vaihtoehtoina ovat:

- Lentotiedustelu
- SÖKÖ-rantatiedustelu
- Muu maastotiedustelu
- Alustiedustelu
- Satelliittitiedustelu
- Muu tiedustelu

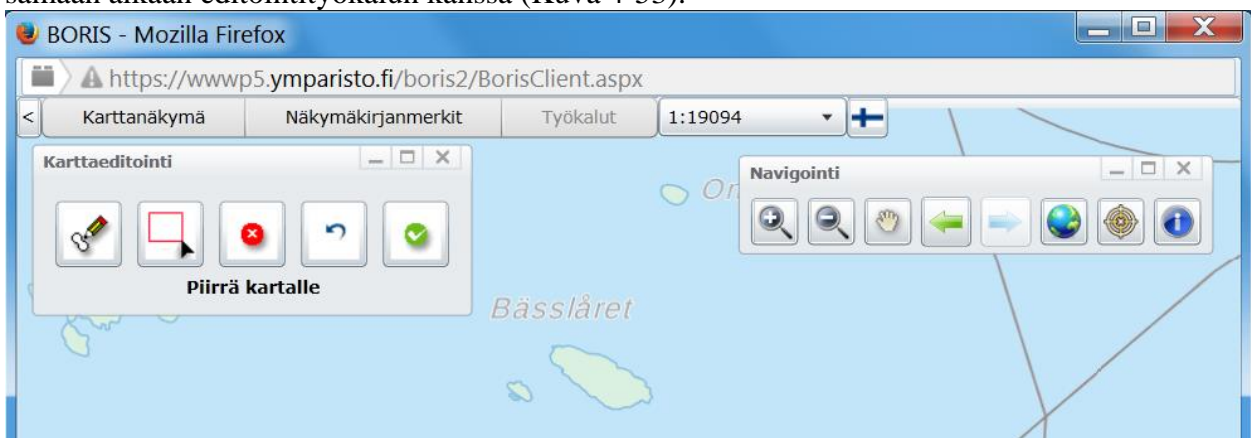
Valinnan jälkeen *Tiedustelutieto*-ikkuna laajenee lomakkeeksi, johon käyttäjän tulee täyttää lisätietoja suoritetusta tiedustelusta.

Kuva 4-52. Uuden tiedustelutiedon lisääminen – Aluetiedustelu.

4.7.4.3. Tiedustelutietojen piirtäminen kartalle

Kartalle uusi tiedusteltu alue saadaan piirrettyä klikkaamalla *Tiedustelutieto*-ikkunan vasemmasta alakulmasta *Karttaoiminnot – Lisää/muokkaa piirtämällä kartalle*. Tämä käynnistää karttaeditointityökalun ja jättää näkyviin vain ne apuikkunat, joita voi käyttää samaan aikaan editointityökalun kanssa (Kuva 4-53).

Kuva 4-53. Karttaeditointityökalu.

Karttaeditointi-työkalusta klikataan *Piirrä kartalle* -nappia, jonka jälkeen kartalle piirretään haluttu alue sen kulmapisteet klikkaamalla. Alue sulkeutuu tuplaklikkaamalla. Jos käyttäjä piirtää alueen uudestaan, häviää ensin piirretty alue automaattisesti kartalta.

Kuva 4-54. Jo piirretyn alueen editointi *Valitse ja muokkaa* -työkalulla. Tuplaklikkauksen jälkeen piirrettyä aluetta pääsee muokkaamaan *Valitse kohde kartalta rajaamalla (vetämällä) ja muokkaa sitä* -työkalulla. Kohde valitaan vetämällä hiirellä suorakulmio sen päälle, jolloin alue rajautuu katkoviivalla ja sen kulmiin ilmestyvät valkoiset neliöt, joita voi siirtää tarpeen mukaan.

alue automaattisesti kartalta.

Kuva 4-54). *Muokkaus*-työkalu. Hiirellä voi vetää kutakin valkoisella merkittyä alueen pistettä. Halutessaan hiirellä voi myös klikata valkoisten pisteiden väliin uusia pisteitä.

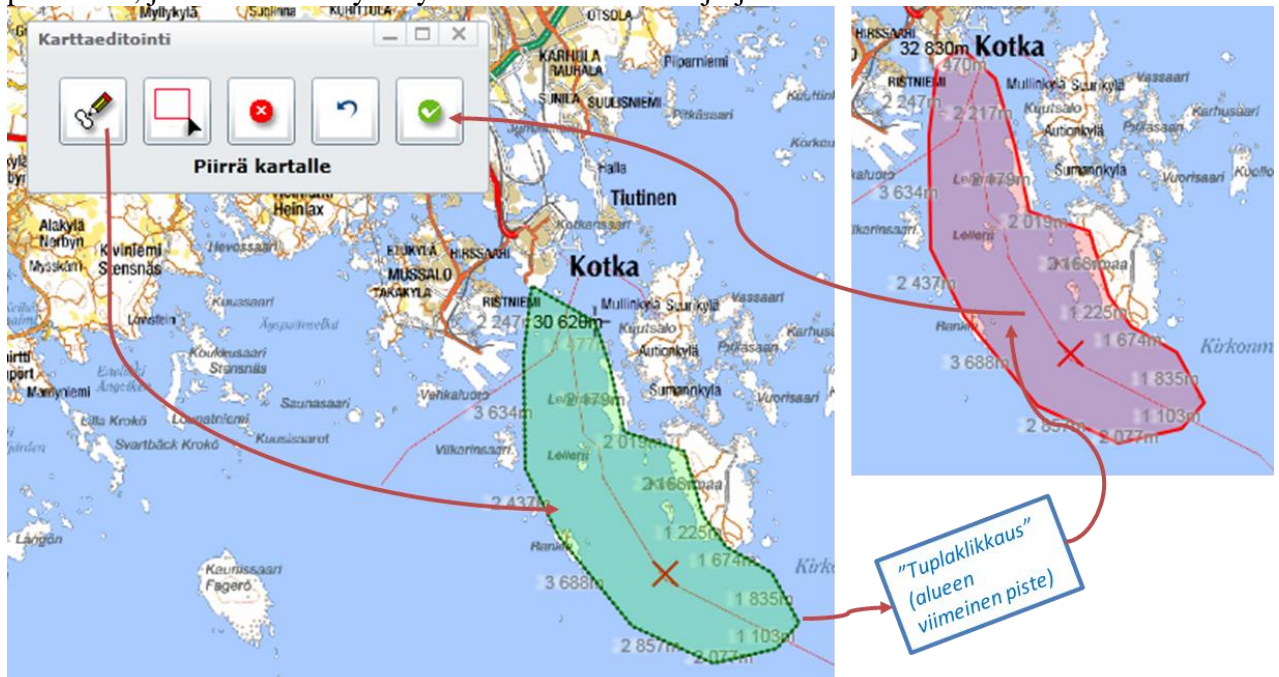

Pyyhi -työkalulla saa kumottua koko piirretyn alueen.

Peruuta muutokset -työkalulla saa peruttua tällä editointikerralla tehdyt muutokset. Napin painaminen palauttaa käyttäjän takaisin ikkunaan, josta karttaeditointi aloitettiin.

Mikäli käyttäjä on tyytyväinen alueeseen, klikataan *Piirto valmis* -nappia *Karttaeditointi*-työkalusta (Kuva 4-55). Tallennettu alue muuttuu harmaaksi. Samalla käyttäjä palaa takaisin *Tiedustelutieto*-ikkunaan, josta karttaeditointi aloitettiin. Piirretty alue tallentuu tiedustelutietoon automaattisesti *Piirto valmis* -nappia painamalla, mutta jos käyttäjä piirron jälkeen vielä muokkaa tiedustelutiedon muita tietoja, pitää lopuksi painaa *Tallenna* -painiketta, jotta ikkunaan syötetyt tiedot tallentuisivat järjestelmään.

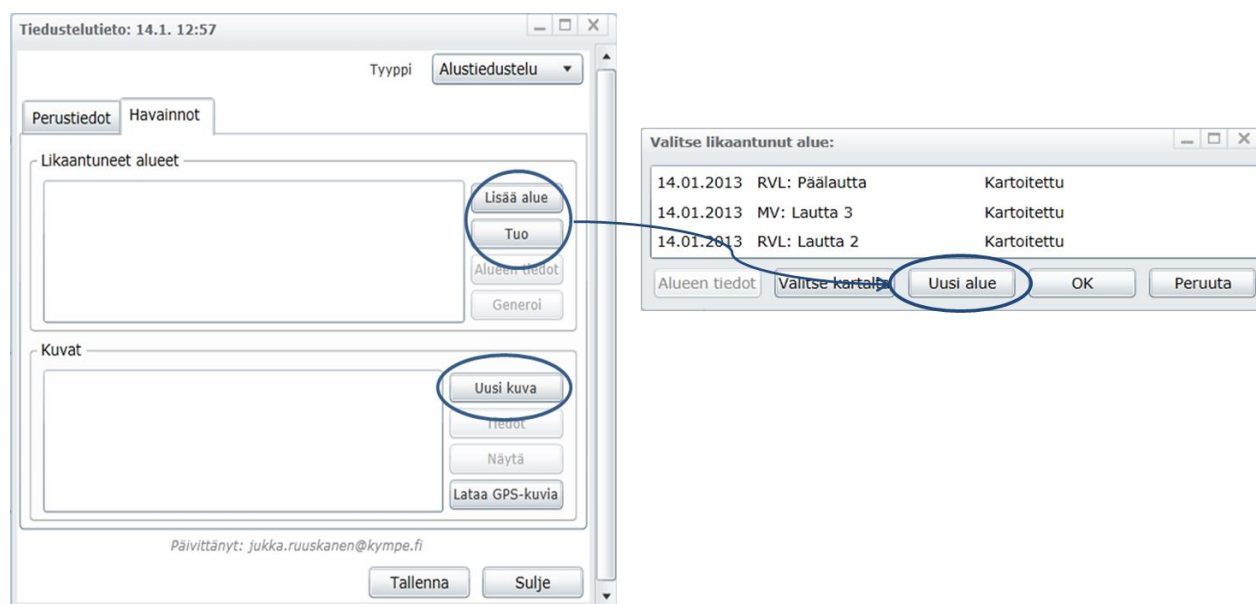
Kuva 4-55. Karttaeditointityökalu ja alueen digitoiminen kartalle.

Mikäli käyttäjä haluaa palata muokkaamaan jo tallennettua aluetta sen voi tehdä *Tiedustelutiedot*-ikkunassa klikkaamalla taas *Karttatoiminnot – Lisää/muokkaa piirtämällä kartalle*. Tiedustelutiedon alue näkyy tällöin kartalla punaisena, ja sitä voi muokata käyttämällä karttaeditointityökaluja kuten aluetta luodessa.

Huom! Tallennettua aluetta ei voi enää poistaa BORIS-järjestelmästä, jos se on asetettu näkyväksi kaikille käyttäjille. Tällaista aluetta pystyy ainoastaan siirtämään tai muokkaamaan sen muotoa.

4.7.4.4. *Tiedustelutietoon liittyvien likaantumishavaintotietojen lisääminen*

Mikäli tiedustelutietoon liittyy havaintoja likaantuneista alueista, pääsee niitä tarkastelemaan *Tiedustelutiedot*-ikkunan *Havainnot*-välilehdeltä. Samalta välilehdeltä voi myös lisätä tiedustelutietoon liittyviä uusia likaantuneita alueita. *Havainnot*-välilehden kautta voi myös lisätä tiedusteluun liittyviä kuvia (Kuva 4-56).

Kuva 4-56. Tiedustelutietoihin liittyvät havainnot ja kuvat.

4.7.4.5. *Uuden likaantuneen alueen lisääminen Tiedustelutiedot-välilehden kautta*

1. Klikkaa *Tiedustelutieto*-ikkunan *Havainnot*-välilehdeltä **Lisää alue** -painiketta ja avautuvasta *Valitse likaantunut alue* -ikkunasta **Uusi alue** -painiketta (Kuva 4-56).
2. Täytä tiedot avautuvaan *Likaantunut alue* -ikkunaan (Kuva 4-57).
3. Piirrä likaantunut alue klikkaamalla *Karttatoiminnot – Lisää/Muokkaa piirtämällä kartalla*. (vaihtoehtoisesti voit antaa likaantuneen alueen koordinaatit *Karttatoiminnot – Lisää/Muokkaa syöttämällä koordinaatit*)
4. Piirrä alue kartalle käyttämällä digitointityökaluja (yksityiskohtaiset ohjeet, kts. kohta 4.7.4.3)
5. Klikkaa **Tallenna** -painiketta *Likaantunut alue* -ikkunasta.

Kuva 4-57. *Likaantunut alue* -ikkuna – uuden likaantuneen alueen lisääminen.

6. Mikäli haluat syöttää likaantuneeseen alueeseen liittyviä lisätietoja, klikkaa

Likaantunut alue -ikkunasta **Lisää havainto** -painiketta.

7. Täytä lomakkeeseen haluamasi tiedot (Kuva 4-58).

Kuva 4-58. Likaantumishavaintojen lisätietojen lisääminen.

8. Klikkaa **Tallenna** -nappia.

9. Palaat takaisin *Likaantunut alue* -ikkunaan, jossa täyttämäsi lisätiedot likaantumishavainnosta näkyvät *Likaantumishavainnot*-osiossa (Kuva 4-59).

Likaantunut alue: Lautta 2

Ajankohta 14.1.2013 15 18:20

Nimi / lyhyt kuvaus Lautta 2

Karkea likaantuneisuusluokka Lievästi likaantunut

Likaantumishavainnot

Likaantumisen kohde	Saastetyyppi	Kiireellisyys
Vesialue	Raakaöljy	Melko kiireellinen

Lisää havainto
Muokkaa
Poista

Status Kartoitettu Näkyvyys Oma ryhmä

Lisätiedot

Päivittänyt: kati.tahvonen@ymparisto.fi / 07.02.2013 13:11

Ohje Karttatoiminnot Lähdetiedot Poista Tallenna Sulje

Kuva 4-59. Likaantuneen alueen valmiit tiedot sekä digitoitu alue kartalla.

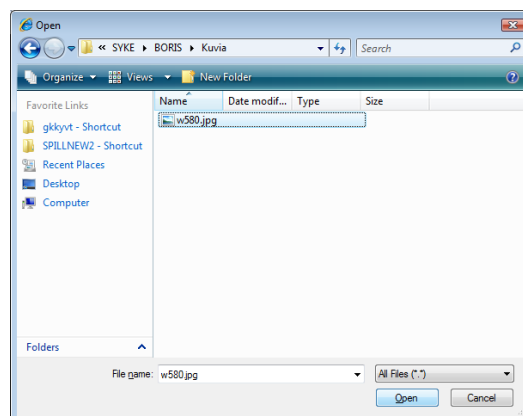
Huom! Vaihtoehtoisesti likaantuneen alueen voi tuoda BORIS-järjestelmään myös valmiina shape-tiedostona. Paina *Tiedustelutieto*-ikkunan *Havainnot*-välilehdellä *Tuo*-nappia (Kuva 4-56), jolloin pääset valitsemaan Shape-tiedoston omasta kansiosiasi. Valitusta shapetiedostosta tulee tuoda .shp -loppuisten tiedoston lisäksi myös .dbf - ja .prj -loppuiset tiedostot (kts. kohta 4.6.1.2).

4.7.4.6. Tiedusteluun liittyvän valokuvan lisääminen Tiedustelutiedot-välilehden kautta

Mikäli tiedusteluun liittyy valokuvia, voi ne lisätä *Tiedustelutieto*-ikkunan *Havainnot*-välilehden kautta (Kuva 4-56).

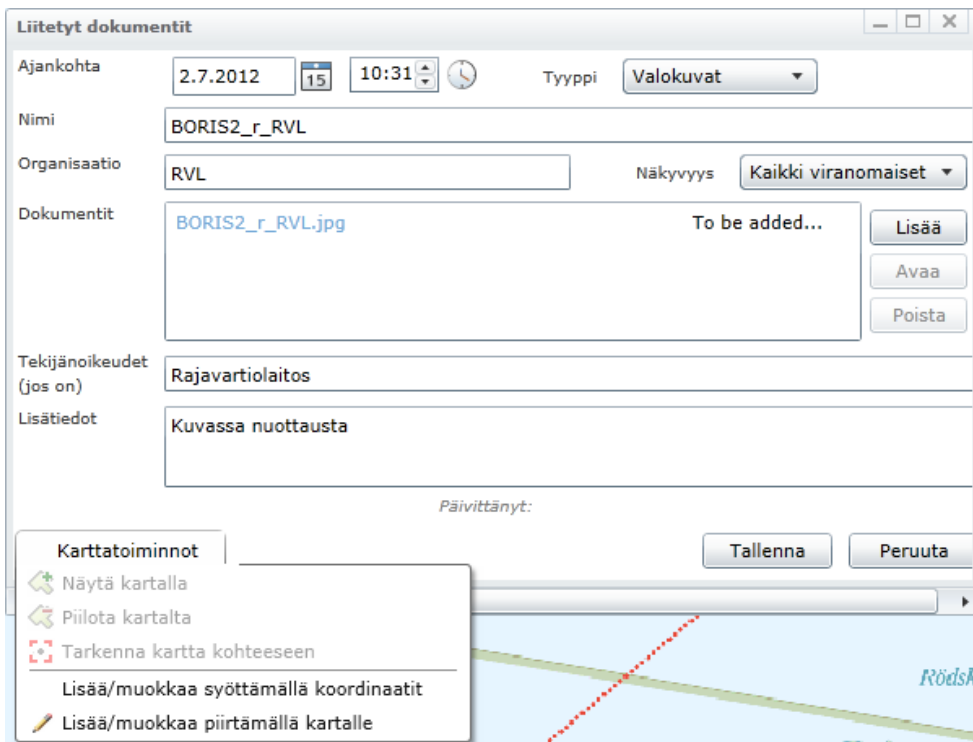
Huom! Samalla tavalla onnettomuustapaukseen voi lisätä myös muita liitetiedostoja kuin valokuvia. Liitetiedostot voivat olla esimerkiksi *.doc ja *.pdf -muotoisia.

1. Klikkaa *Tiedustelutieto*-ikkunan *Havainnot* välilehdeltä *Uusi kuva*-painiketta (Kuva 4-56).
2. Valitse tietokoneeltasi haluamasi kuva ja klikkaa *Open* (Kuva 4-60).

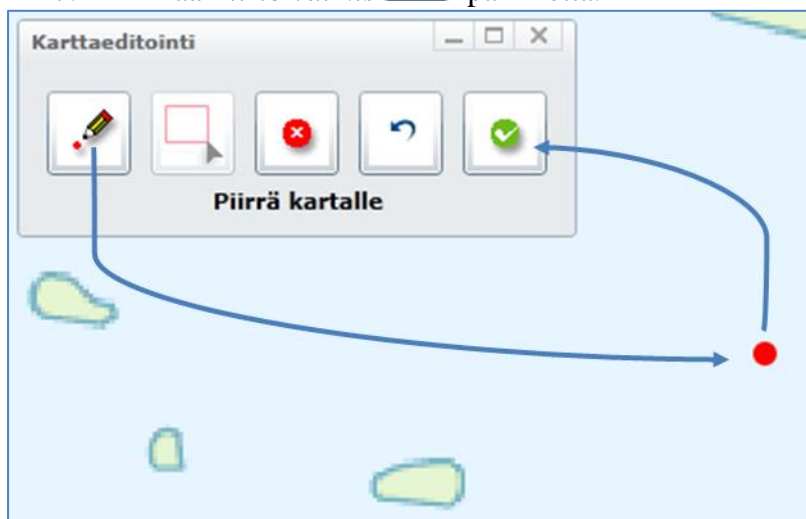
Kuva 4-60. Kuvan valitseminen hakemistosta.

3. Täytä avautuvaan *Liitetyt dokumentit* -ikkunaan haluamasi tiedot (Kuva 4-61).
4. Mikäli haluat määrittellä tarkasti kuvan sijainnin kartalle, valitse *Karttatoiminnot* – *Lisää/muokkaa piirtämällä kartalle*.

Kuva 4-61. Valokuvan tietojen lisääminen *Liitetyt dokumentit* -ikkunaan.

5. Valitse digitointityökalupalkista *Piirrä kartalle* -työkalu (Kuva 4-62).
6. Klikkaa haluamasi kuvan piste kartalle
7. Klikkaa *Piirto valmis* -painiketta.

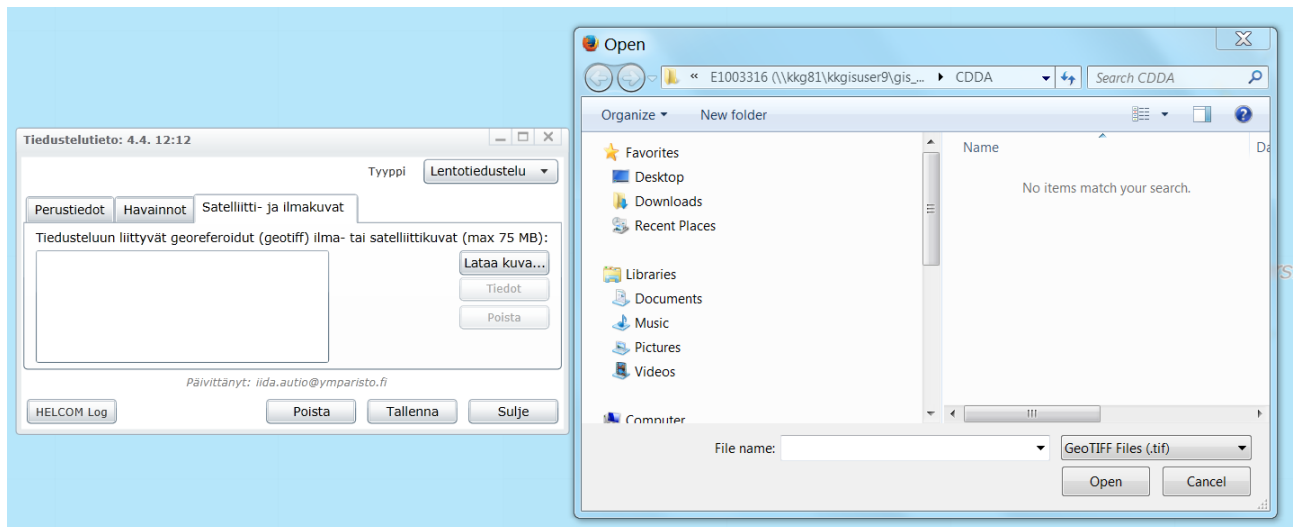

Kuva 4-62. Valokuvan sijaintitiedon lisääminen kartalta klikkaamalla *Karttaeditointi*-työkalun avulla.

Huom! Mikäli valokuvaan on tallennettu sijaintitieto, osaa BORIS-järjestelmä lukea sen suoraan ja esittää tämän sijainnin kartalla. Käyttäjältä kysytään halutaanko tätä tietoa käyttää. Halutessaan käyttäjä voi määrittää sijainnin kartalta yllä kuvatulla tavalla. Mikäli käyttäjä ei määritä sijaintia, asetetaan sijainniksi tiedustellun alueen keskipiste. Mikäli tiedustelutiedolle ei ole kirjattu sijaintitietoa, käytetään valokuvan sijaintina onnettomuustapauksen sijaintia.

Huom! Jos tiedustelutiedon tyyppi on lentotiedustelu, *Tiedustelutieto* -ikkunassa on vielä kolmas välilehti *Satelliitti- ja ilmakuvat*, jonka kautta tiedustelutietoon voi liittää satelliitti- ja

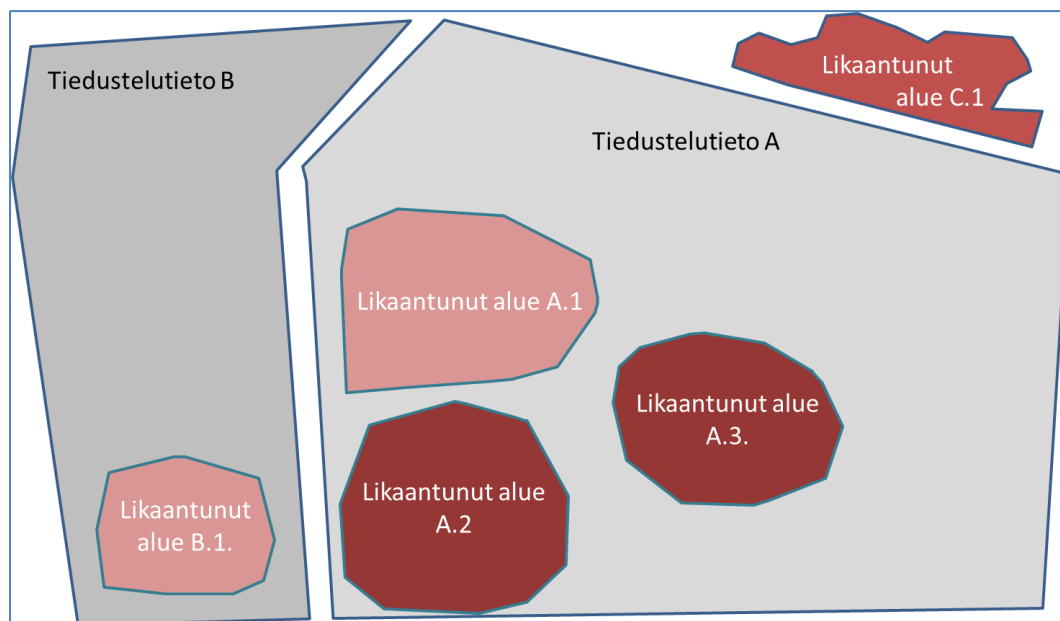
ilmakuvia. Uusi kuva lisätään *Lataa kuva...*-painikkeesta, jolloin käyttäjä voi lisätä kuvan valitsemastaan kansioista (Kuva 4-63).

Kuva 4-63. Satelliitti- ja ilmakuvien lisääminen lentotiedusteluun.

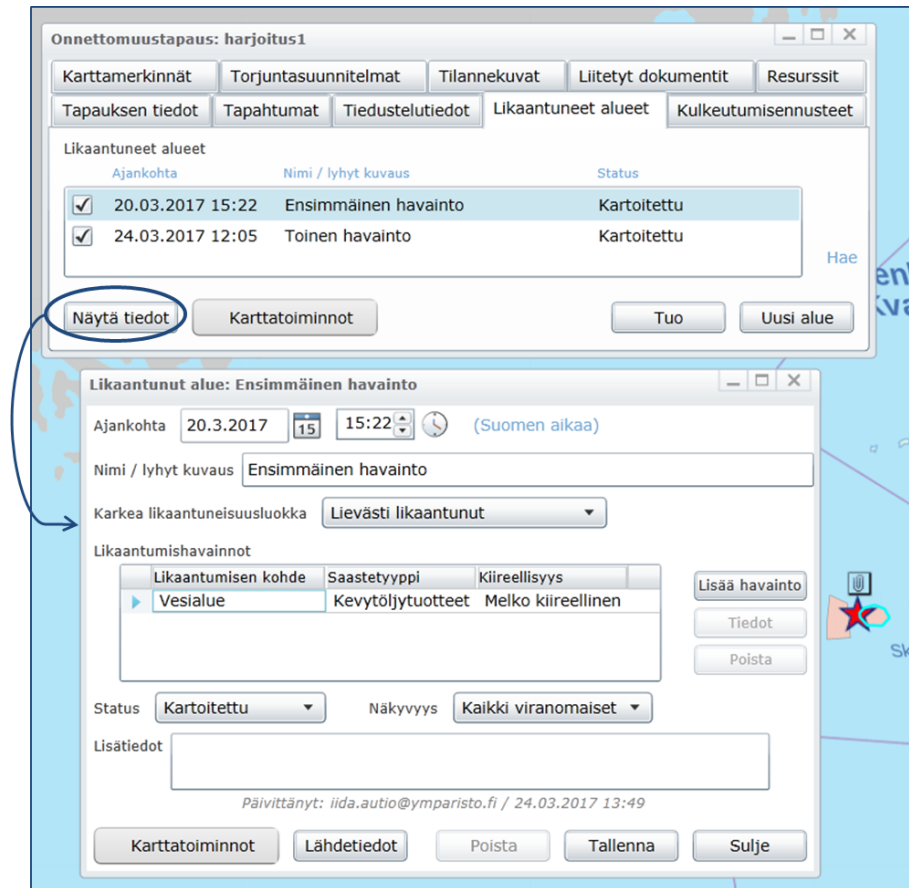
4.7.5. Likaantuneet alueet -välilehti

Onnettomuustapaus-ikkunan *Likaantuneet alueet* -välilehti on tarkoitettu likaantuneita alueita koskevien tietojen esittämistä ja lisäämistä varten. Tämä välilehti on linkittynyt *Tiedustelutiedot*-välilehden kanssa ja sillä näkyvät *Tiedustelutieto*-ikkunan kautta lisätyt likaantuneet alueet (ks. kohta 4.7.4.). Kuva 4-64 on esitetty tiedustelutietojen ja likaantuneiden alueiden väliset suhteet. Ajatuksena on, että tiedustelutiedot ilmaisivat alueen, joka on yhden tiedustelun aikana katettu. Tämän tiedustelun aikana havaitut likaantuneet alueet piirretään järjestelmään ja linkitetään tiedustelutietoon. Näin myös tieto siitä, missä on ollut tiedusteluhetkellä puhdasta, voidaan välittää torjuntaviranomaisten käyttöön. Halutessaan käyttäjät voivat kuitenkin piirtää pelkästään likaantuneita alueita järjestelmään ilman linkitystä kartalle piirrettyyn tiedustelutietoon.

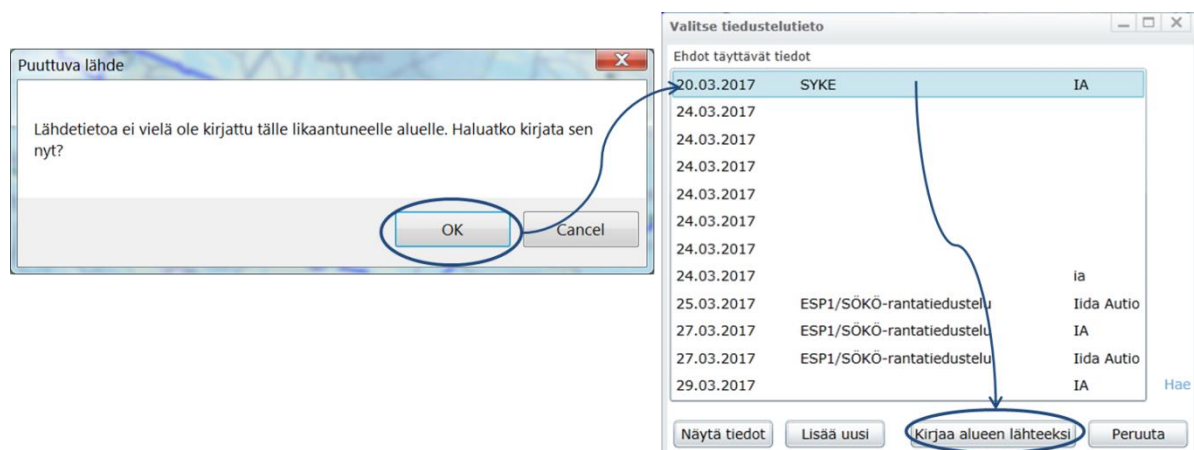

Kuva 4-64. Kaaviokuva tiedustelutietojen ja likaantuneiden alueiden suhteesta toisiinsa. Tiedustelutiedot ja likaantuneet alueet voidaan linkata toisiinsa järjestelmässä. Käyttäjät voivat kuitenkin halutessaan piirtää myös yksittäisiä tiedustelutietoja tai likaantuneita alueita, jotka eivät linkity toistensa kanssa.

Lisätietoja likaantuneista alueista saa klikkaamalla vasemman alakulman **Näytä tiedot** -nappia (Kuva 4-65). Esiin tulee ikkuna, jossa voi tarkastella tarkemmin likaantuneiden alueiden tietoja. **Lähdetiedot** -painikkeen kautta voi tarkastella likaantuneeseen alueeseen liittyvää tiedustelutietoa. Mikäli tiedustelutietoa ja likaantunutta aluetta ei ole linkitetty toisiinsa, ohjelma avaa ikkunan, jossa ehdotetaan linkityksen lisäämistä. Kun tässä ikkunassa painaa OK, avautuu Tiedustelutietojen lista, josta voi valita linkitettävän tiedon (Kuva 4-66).

Kuva 4-65. Onnettomuustapauksen *Likaantuneet alueet* -välilehti.

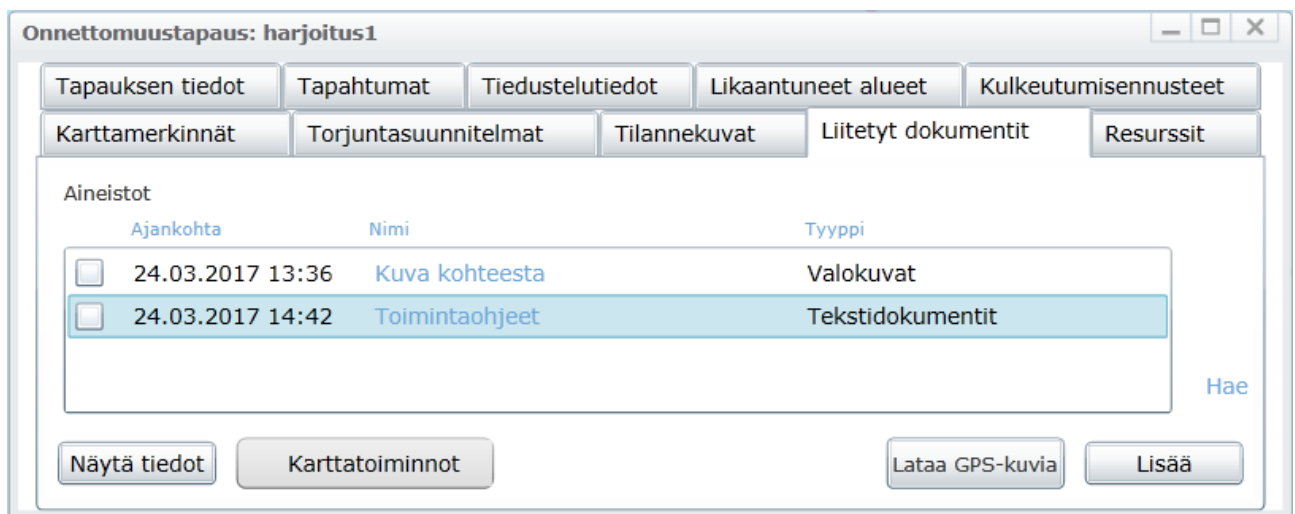

Kuva 4-66. Likaantuneen alueen linkittäminen tiedustelutietoon.

Mikäli käyttäjä haluaa lisätä likaantuneita alueita, sen voi tehdä klikkaamalla *Likaantuneet alueet* -välilehdeltä -painiketta. Tämän jälkeen likaantuneen alueen lisääminen tapahtuu seuraamalla luvun 4.7.4.5 kohtia 2-9. Uuden likaantuneen alueen voi halutessaan linkata johonkin tiedustelutietoon -painikkeen kautta kuten edellä. Likaantuneen alueen voi tuoda tässäkin kohtaa myös shape-tiedostona, kuten luvun 4.7.4.5. lopussa opastettiin.

4.7.6. Liitetyt dokumentit -välilehti

Liitetyt dokumentit -välilehdeltä näkyvät kaikki onnettomuustapaukseen liitetyt tiedostot (Kuva 4-67). Tiedostot voivat olla esimerkiksi tekstidokumentteja tai valokuvia.

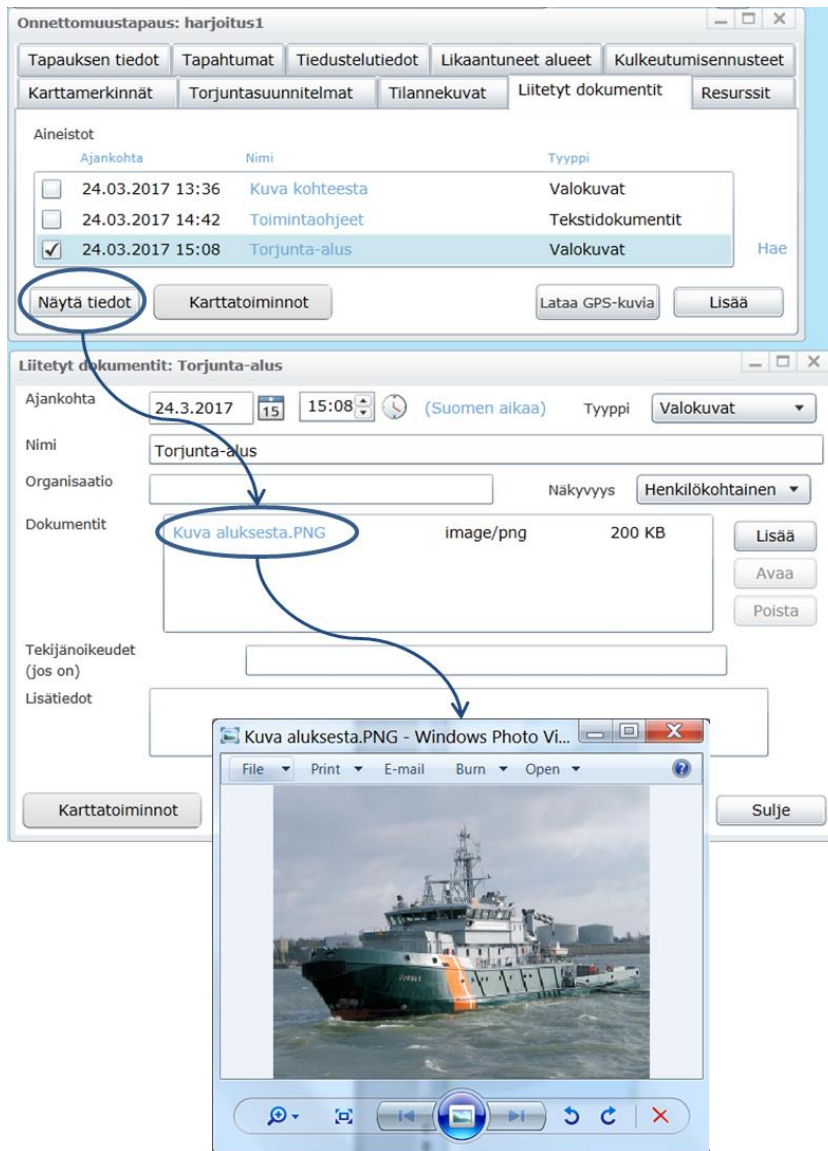

Kuva 4-67. *Liitetyt dokumentit* -välilehti.

4.7.6.1. Liitettyjen dokumenttien avaaminen

Liitettyjen dokumenttien sijainnin saa näkyviin kartalla ruksaamalla *Aineistot*-listalta halutun kuvan.

Varsinainen liitedokumentin tarkastelu tapahtuu valitsemalla *Aineistot*-listalta haluttu rivi ja klikkaamalla sen jälkeen -painiketta. Avautuvasta *Liitetyt dokumentit* -ikkunasta valitaan se dokumentti, joka halutaan avata. Dokumentti avautuu klikkaamalla dokumentin nimeä. Erilaiset dokumentit avautuvat eri ohjelmiin. Esimerkiksi valokuvat avataan nettiselaimen tai kuvankatseluohjelmaan ja tekstidokumentit Wordiin (Kuva 4-68).

Kuva 4-68. Liitetyn dokumentin avaaminen.

4.7.6.2. Liitetyn dokumentin lisääminen

Uuden liitetyn dokumentin lisääminen tapahtuu klikkaamalla *Liitetyt dokumentit* -välilehdeltä

Lisää -painiketta.

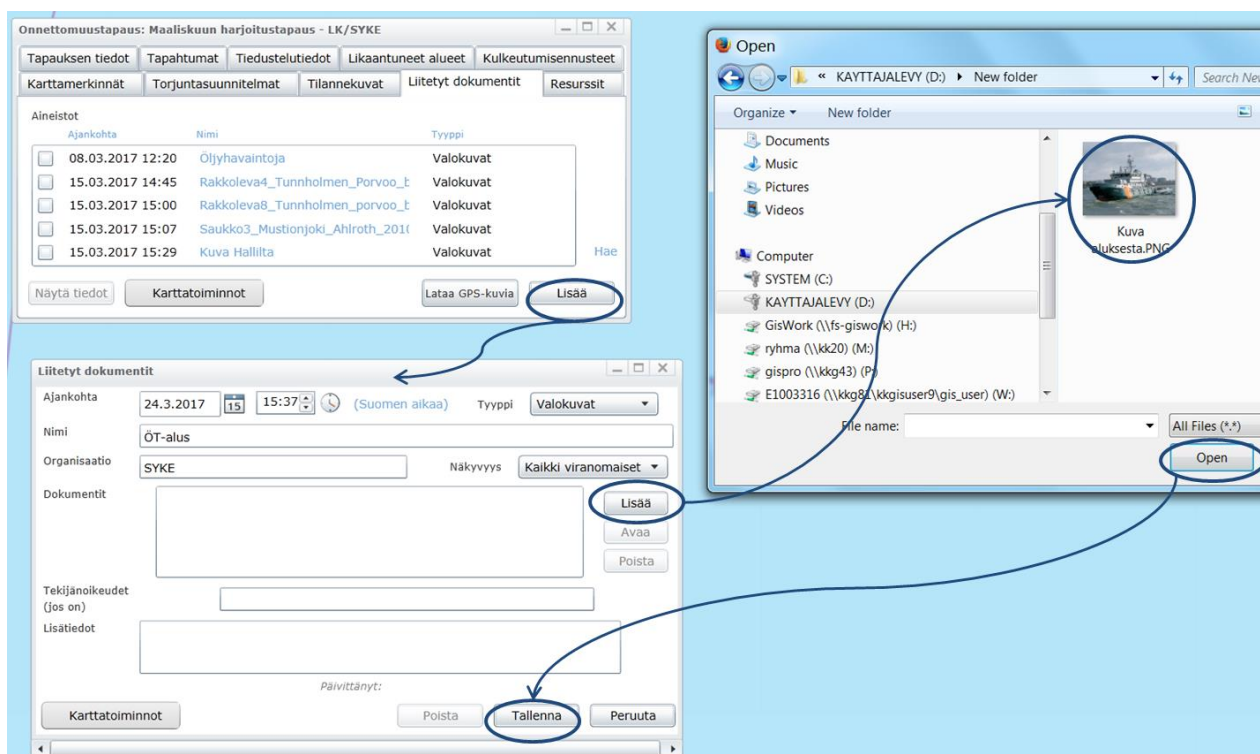
Esiintulevaan *Liitetyt dokumentit* -ikkunaan täytetään tarvittavat tiedot. Tämän jälkeen klikataan **Lisää** -painiketta ja valitaan tietokoneelta haluttu tiedosto. Tämän jälkeen

klikataan *Liitetyt dokumentit* -ikkunassa **Tallenna** -painiketta. Mikäli muita tiedostoja ei

haluta tallentaa, *Liitetyt dokumentit* -ikkuna suljetaan klikkaamalla **Sulje** -painiketta (Kuva 4-69).

Sovellus pienentää kuvat sopivan kokoiseksi näytöltä katsomista varten. Tällä myös varmistetaan se, että sovelluksen käyttö on sujuvaa myös hitaampien nettiyhteyksien päästä.

Huom! *Liitetyt dokumentit* -ikkunassa voi tallentaa usean samaa tyyppiä olevan dokumentin (esimerkiksi useita kuvia kerrallaan).

Kuva 4-69. Liitetyn dokumentin lisääminen.

Oletusarvoisesti sovellus määrittää liitetyn dokumentin paikaksi onnettomuustapauksen koordinaatit. Mikäli dokumentille halutaan määrittellä jokin muu sijainti, käyttäjä voi tehdä sen *Liitetyt dokumentit* -ikkunassa valitsemalla *Karttatoiminnot – Lisää/muokkaa piirtämällä kartalle* toiminnolla. Mikäli käyttäjä tietää liitetyn dokumentin koordinaatit, ne voidaan määrittää järjestelmään valitsemalla *Karttatoiminnot – Lisää/muokkaa syöttämällä koordinaatit*.

Liitetyt dokumentit -ikkunassa on oma kohtansa tekijänoikeuksien merkitsemiseen. Tätä tulee käyttää aina kuin mahdollista. *Lisätiedot*-kohtaan kannattaa kirjoittaa tarkennuksia kuvasta. Tähän osioon kannattaa myös merkata, mikäli kuvan käyttöön liittyy joitain erityisrajoitteita. Tällaisia voivat olla esimerkiksi kieltö median tai viranomaistahojen ulkopuoliseen käyttöön.

Huom! Mikäli kuvatiedostoon on tallennettu kuvanottopisteen koordinaatit, BORIS-sovellus kysyy käyttäjältä halutaanko käyttää kuvan koordinaatteja. Mikäli käyttäjä vastaa myöntävästi, kuvien sijaintitiedoksi tallennetaan automaattisesti kuvatiedostossa olevat koordinaatit.

4.7.7. Kulkeutumisenennusteet-välilehti

Kulkeutumisenennusteet-välilehdelle kootaan kaikki onnettomuustapaukseen liittyvät kulkeutumislaskennat.

BORIS-järjestelmän kautta voidaan laskea kulkeutumisenennusteita Swedish Meteorological and Hydrological Institute (SMHI):n ylläpitämää SeaTrackWeb-ohjelmistoa hyödyntäen.

Huom! Mikä tahansa kulkeutumisenennuste on vain paras mahdollinen ”arvaus” siitä, mihin suuntaan öljy mahdollisesti kulkeutuu. Kulkeutumislaskennan tuloksiin tulee siis suhtautua varauksellisesti. Ennusteet ovat kuitenkin usein paras mahdollinen käytettävissä oleva tieto siitä mihin suuntaan öljy mahdollisesti tulee kulkeutumaan.

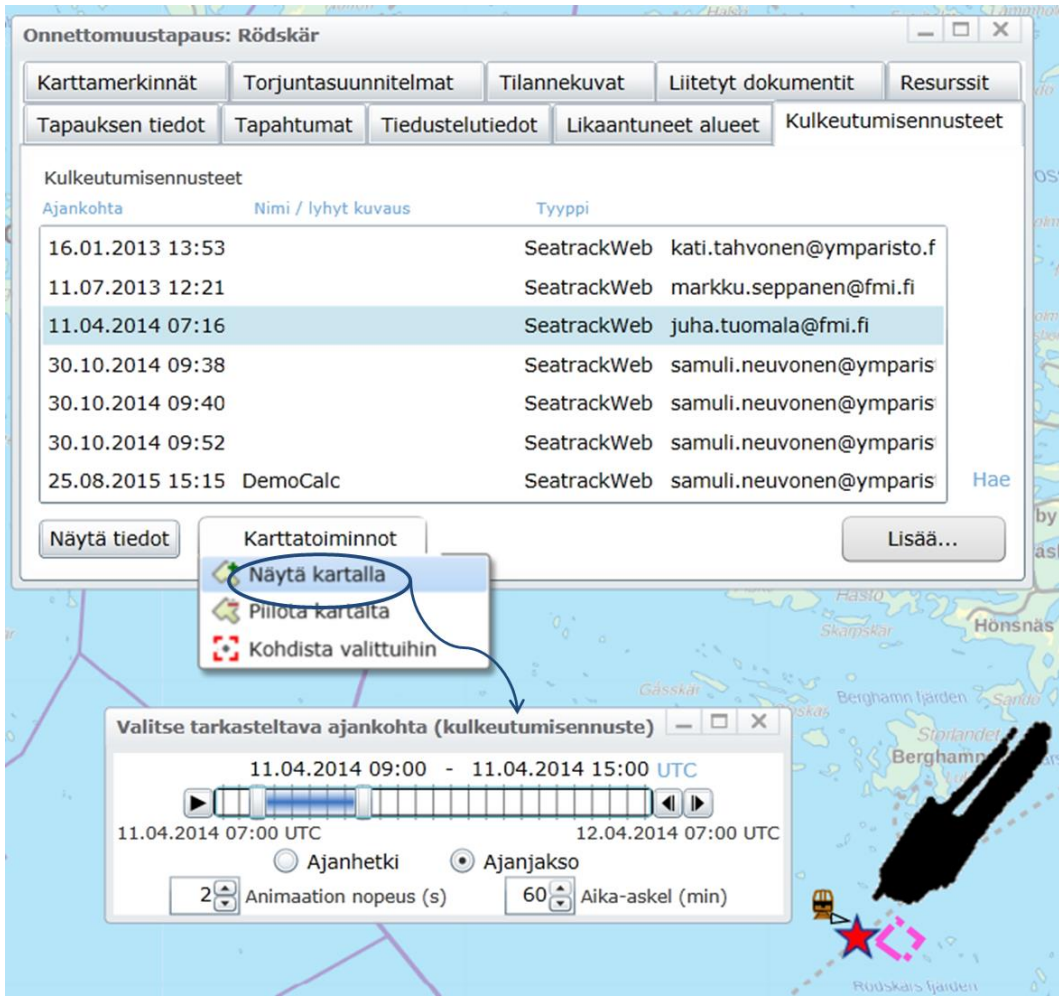
Lisäksi järjestelmään voidaan tuoda mm. öljyntorjuntaharjoituksia tai valmiussuunnittelua varten SpillMod-mallilla laskettuja öljyonnettomuusskenaarioita, jotka perustuvat historiallisiin tuulitietoihin. SpillMod-laskentojen lisääminen on käytännössä SYKE:n vastuulla ja toteutetaan erityispyynnöstä tai jonkin harjoituksen yhteydessä. Tässä kohdassa ohjetta on keskitytty reaaliaikaisella SeaTrackWeb-ohjelmalla laskettujen kulkeutumisenennusteiden tarkasteluun ja lisäämiseen. SpillMod-laskentojen lisäämisohje löytyy Liitteestä 3.

4.7.7.1. Tallennetun kulkeutumisenennusteen esittäminen kartalla

Mikäli onnettomuustapaukselle on tallennettu kulkeutumisenennusteita, niitä voi tarkastella *Kulkeutumisenennusteet*-välilehden kautta.

Kulkeutumisenennusteen saa kartalle näkyviin valitsemalla sopiva kulkeutumisenennuste listalta. Tämän jälkeen klikkaa *Karttatoiminnot – Näytä kartalla*, jolloin näytölle avatuu *Valitse tarkasteltava ajankohta* -ikkuna (Kuva 4-70).

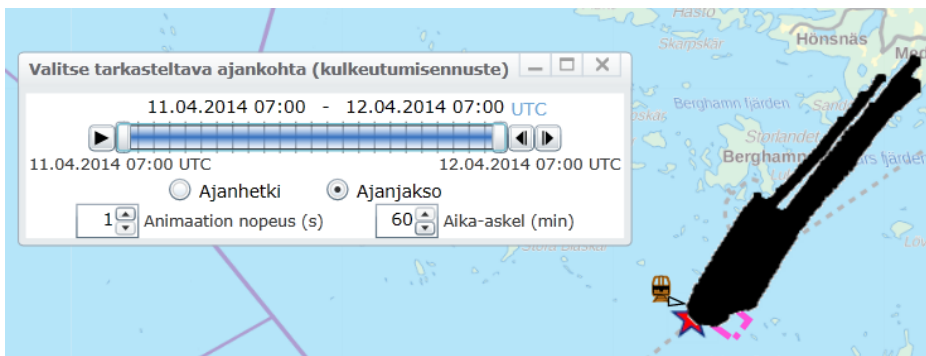

Kuva 4-70. Kulkeutumisennusteen näyttäminen kartalla käyttäen *Ajanjakso*-toimintoa.

Öljylautan leviämistä kulkeutumisennustemallin mukaisesti voi animoida. Käyttäjä voi valita *Valitse tarkasteltava ajankohta* -ikkunasta animoidaanko lautan liikkeitä ajanhetken vai ajanjakson mukaan. Valikosta voi valita myös animaation nopeuden (sekunteina) ja aika-askelen, jonka välein laskettua mallia animoidaan.

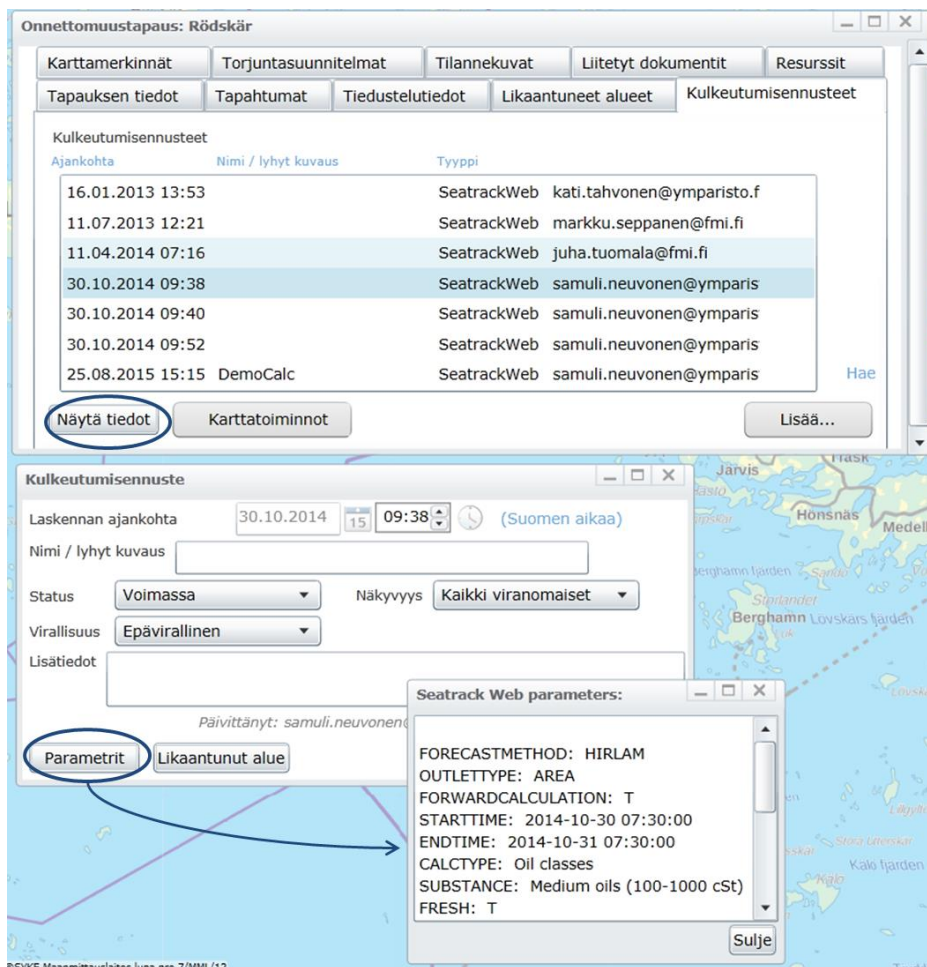
Valittaessa animoitavaksi ajanjankson, ohjelma näyttää öljyn kulkeutumisen koko tuon ajanjakson aikana. Käyttäjä voi määrittää haluamansa ajanjakson *Valitse tarkasteltava ajankohta* -ikkunan aikajanalta (Kuva 4-71).

Huom! Odota rauhassa hetki, kulkeutumisennusteen animaation käynnistäminen kestää jonkin aikaa.

Kuva 4-71. Kulkeutumisennusteen näyttäminen kartalla käyttäen *Ajanjakso*-toimintoa.

Kulkeutumislaskennan tarkemmat tiedot saa näkyviin klikkaamalla **Näytä tiedot**-painiketta *Kulkeutumisennusteet*-välilehdeltä. Mikäli halutaan tarkastella SeaTrackWebissä käytettyjä tarkempia laskentaparametreja, saa ne näkyviin klikkaamalla **Parametrit**-painiketta (Kuva 4-72).

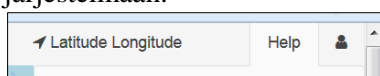

Kuva 4-72. Kulkeutumisennusteen tarkempien laskentaparametrien tarkastelu.

4.7.7.2. Uuden SeaTrackWeb-kulkeutumisennusteen laskeminen

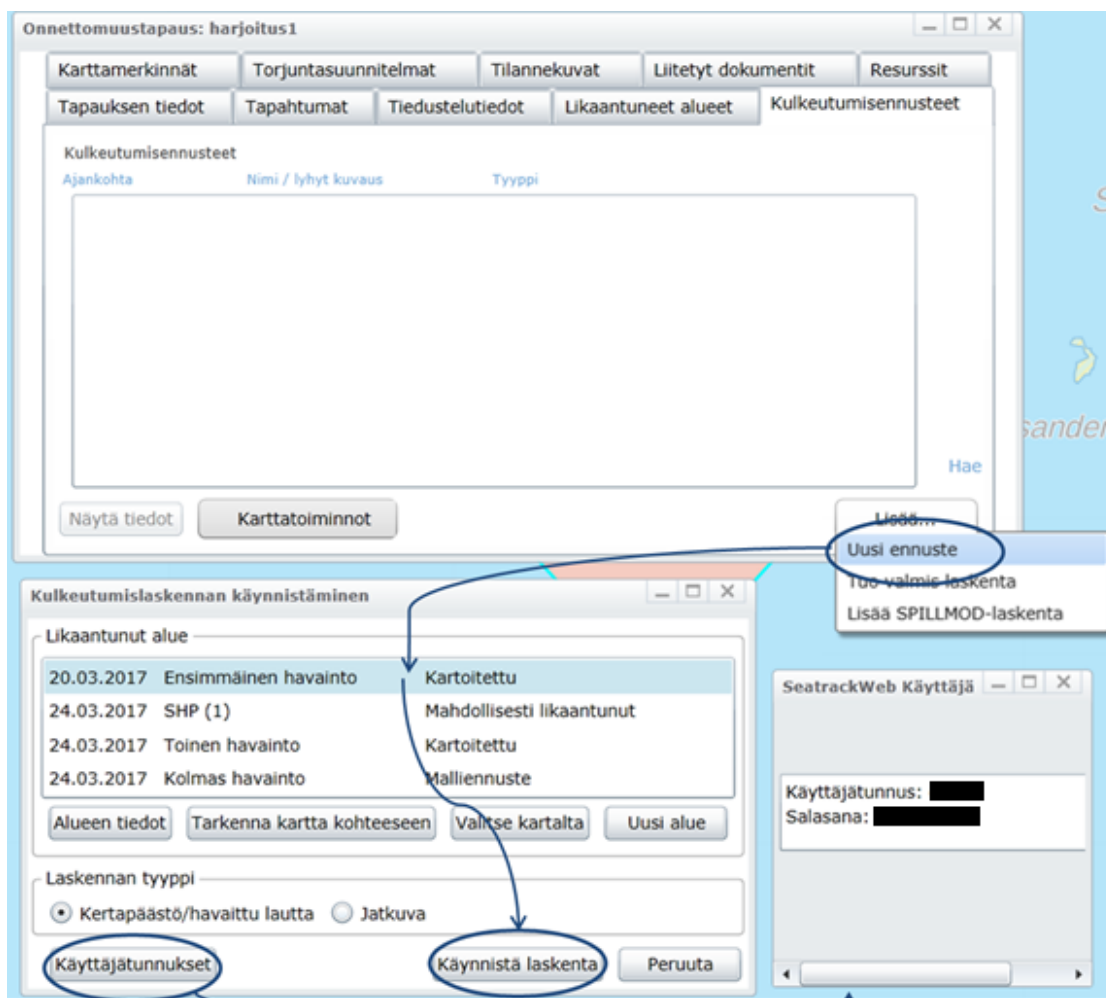
Uusi kulkeutumisennuste lasketaan järjestelmässä *Kulkeutumisennusteet*-välilehdeltä. BORIS-järjestelmästä on rakennettu linkki SMHI:n (Swedish Meteorological and Hydrological Institute) ylläpitämään SeaTrackWeb-sovellukseen.

HUOM: SeaTrackWeb-sovellus on SMHI:n kehittämä ja ylläpitämä sovellus ja siksi sen ajantasaisin ja kattavin käyttöohje on saatavilla itse STW-sovelluksen kautta (esimerkiksi sovelluksen yläkulman Help-painikkeesta → Classic documentation). Tässä käyttöohjeessa pyritään tarjoamaan vain lyhyt suomenkielinen ohje kulkeutumisennusteen lisäämiseksi BORIS-järjestelmään.

Laskennan suorittamiseksi käyttäjä tarvitsee erilliset salasanat SeaTrackWeb-ohjelmistoon. Jos käyttäjän organisaatiolla ei ole omia tunnuksia STW-sovellukseen, voi BORIS-järjestelmän käyttäjä kirjautua järjestelmään BORIS-yhteiskäyttötunnuksilla, joita käytetään soveltuvin osin BORIS-käyttöehtojen mukaisesti. Laskenta käynnistetään *Kulkeutumisenusteet*-välilehden oikeasta alakulmasta.

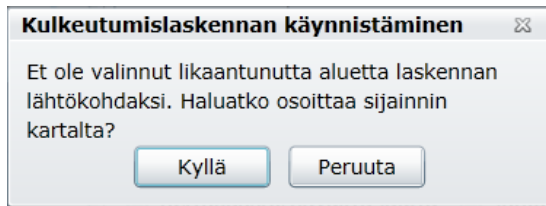
1. Klikkaa oikean alakulman painikkeesta **Lisää...** – *Uusi ennuste* (Kuva 4-73).
2. Valitse avautuvasta *Kulkeutumislaskennan käynnistäminen* -ikkunasta se likaantunut alue, josta haluat laskea kulkeutumisenusteen. Tämän alueen kulmakoordinaatit välittyvät suoraan SeaTrackWeb-ohjelmistolle.
3. Mikäli onnettomuustapaukselle ei ole vielä lisätty likaantunutta aluetta, voi sen lisätä klikkaamalla *Uusi alue* -painiketta. Uuden likaantuneen alueen lisääminen on selostettu yksityiskohtaisesti ohjeen kohdissa 4.7.5. ja 4.7.5.
4. **Käyttäjätunnukset** -painikkeesta avautuu ikkuna, josta saat SeatrackWeb-palvelussa tarvittavat käyttäjätunnuksen ja salasanan.

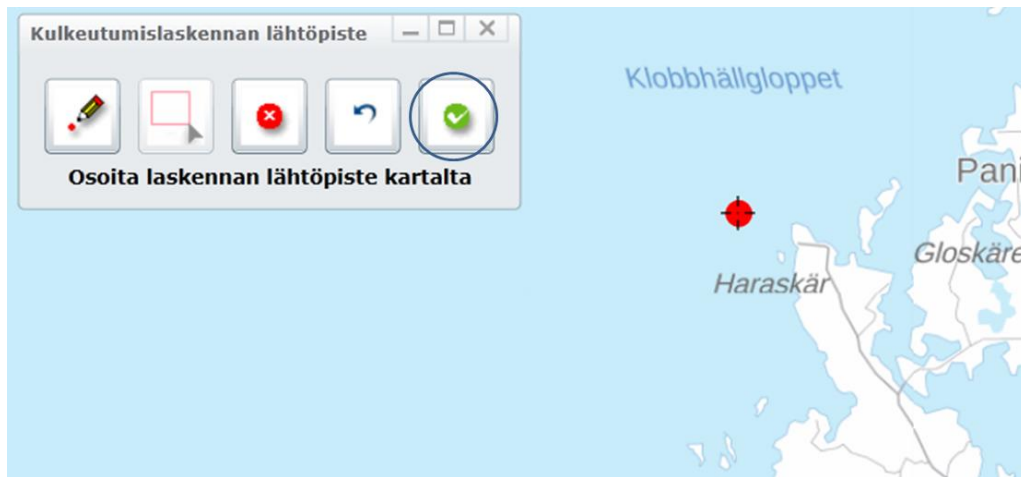
Kuva 4-73. Kulkeutumislaskennan käynnistäminen BORIS-karttasovelluksesta.

5. Klikkaa **Käynnistä laskenta** -painiketta.
Huom! Kulkeutumisenusteen voi laskea myös pisteen perusteella. Jos et valitse mitään likaantunutta aluetta laskennan pohjalle, vaan painat suoraan ”Käynnistä

laskenta” -painiketta, järjestelmä kysyy haluaako käyttäjä osoittaa sijainnin kartalta (Kuva 4-74). Kun valitset kyllä, pääset klikkaamaan pisteen kartalle, jonka jälkeen tallenna se painamalla vihreää tallennuspainiketta (Kuva 4-75).

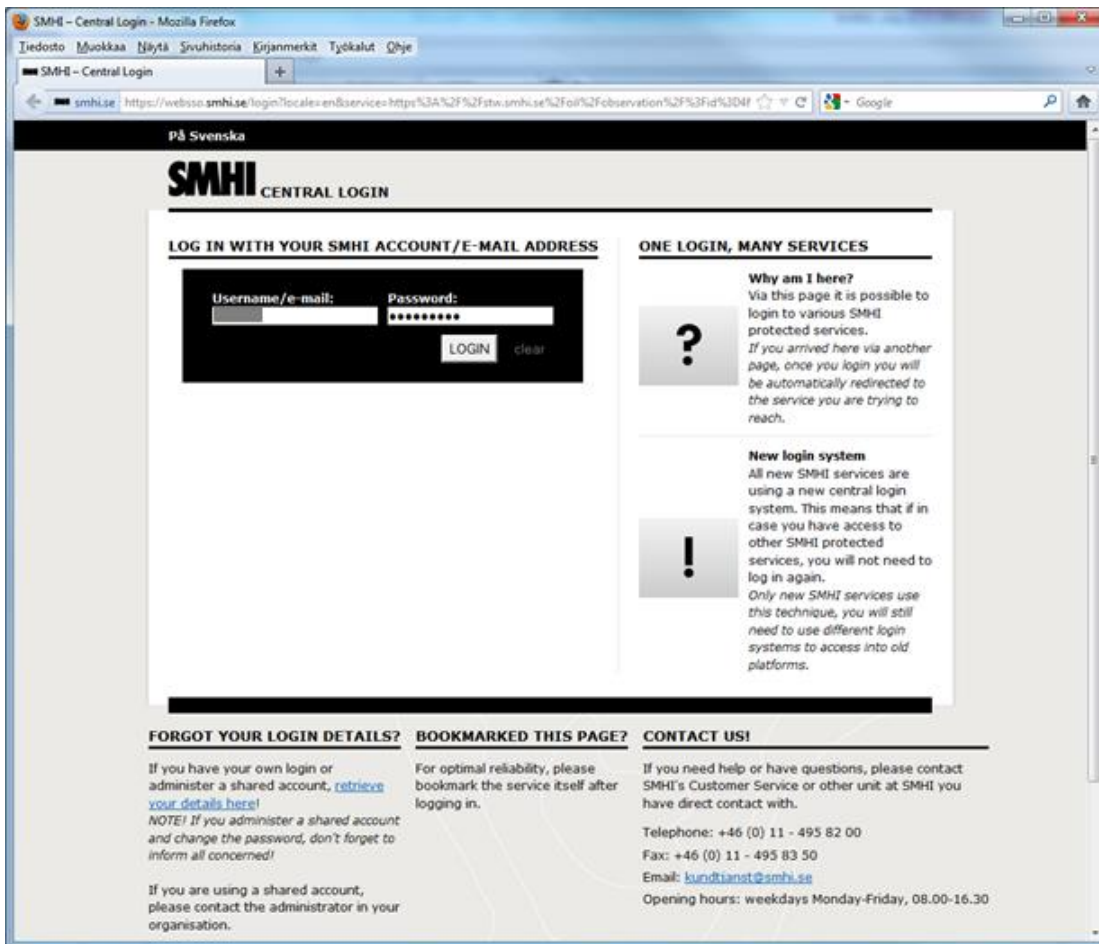

Kuva 4-74. Kulkeutumisennusteen käynnistäminen pisteestä.

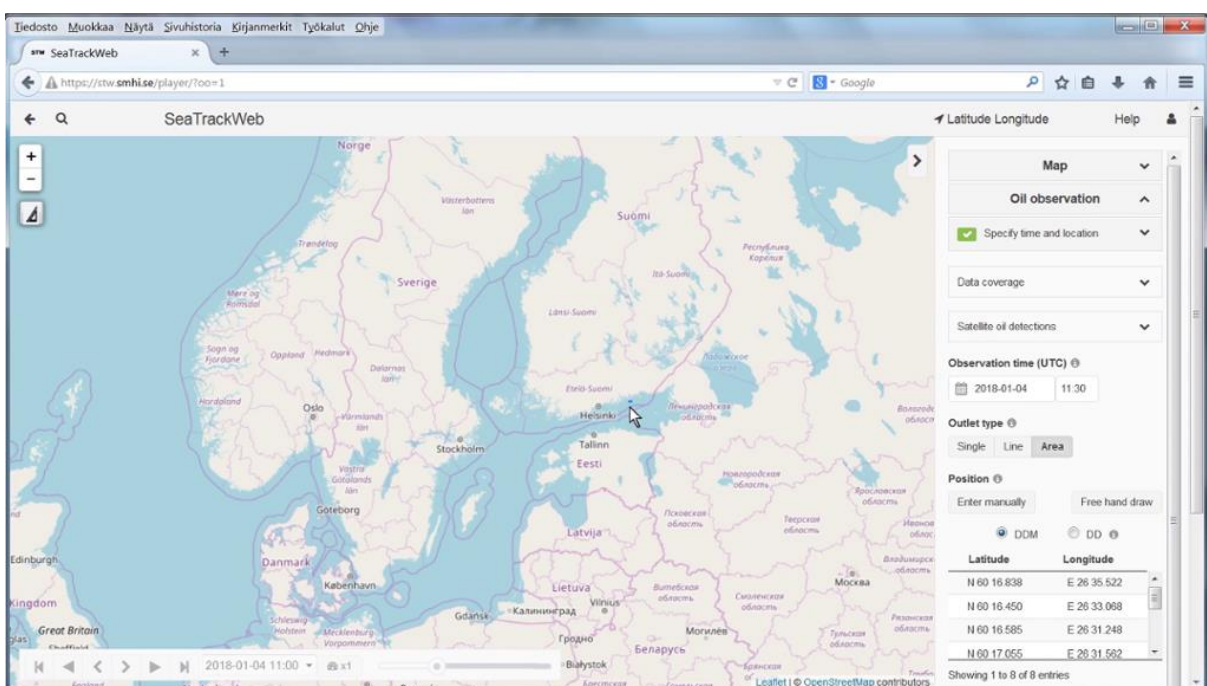
Kuva 4-75. Kulkeutumisennusteen lähtöpisteen tallentaminen.

- Ohjelma käynnistää automaattisesti uuteen selainikkunaan SMHI:n SeaTrackWeb-sisäänkirjautumissivun (Kuva 4-76). BORIS-karttasovellus jää auki ja siihen avautuneeseen *Kulkeutumislaskenta*-lomakkeeseen palataan ohjeen kohdassa 10. ÄLÄ sulje BORIS-karttasovellusta tai *Kulkeutumislaskenta*-ikkunaa! Syötä sivulla oleviin kenttiin käyttäjätunnukseksi ja salasanasi. Klikkaa tämän jälkeen *LOGIN*-painiketta.

Kuva 4-76. SeaTrackWeb-kulkeutumissuunnitelmien sisäänkirjautumissivu.

7. SeaTrackWeb käynnistyy ja näyttää likaantuneen alueen/pisteen kartalla oranssina (Kuva 4-77).

Kuva 4-77. SeaTrackWeb-sovellus avautuu uuteen ikkunaan, jossa BORIS-järjestelmässä valittu likaantunut alue tai lähtöpiste on merkittynä kartalla.

8. Kulkeutumislaskelman parametrit, eli lähtötiedot, määritellään SeaTrackWeb-sovelluksen oikeassa laidassa olevista valikoista. Oil observation (öljyhavainto) valikon alla on neljä väliotsikkoa (Kuva 4-78), joiden alta tulee tarkistaa ja muokata laskelman lähtötiedot vastaamaan päästöä, jonka kulkeutumista merialueilla halutaan mallintaa.

Kuva 4-78: STW-kulkeutumislaskelman parametrit ovat sovelluksen käyttäjän määrittelemiä lähtötietoja öljypäästöstä: aika & sijainti, kesto, öljyalaatu ja öljyn määrä.

- a. *Specify time and location* -

kohdassa määritetään öljyn havaintoaika (observation time) ja paikka (position). *Huomaathan, että kaikki kellonajat STW-sovelluksessa ovat UTC-aikoja (Universal Time Code, eli 0-aikavyöhykkeen kellonaika). Suomen kellonajat muunnat helpoiten UTC aikaan vähentämällä kellonajasta 2 tuntia talviaikaan ja 3 tuntia keäsaikaan.*

Öljyhavainnon sijainti on siirtynyt automaattisesti BORIS-järjestelmästä, mutta voit tarvittaessa muokata sijaintia valitsemalla *Position* -kohdasta *Enter manually*. Näin voit esimerkiksi tarkentaa kartalle piirretyn pisteen sijaintia

määrätyksi koordinaattipisteeksi. Siirry seuraavaan kohtaan **Next** -painikkeella.

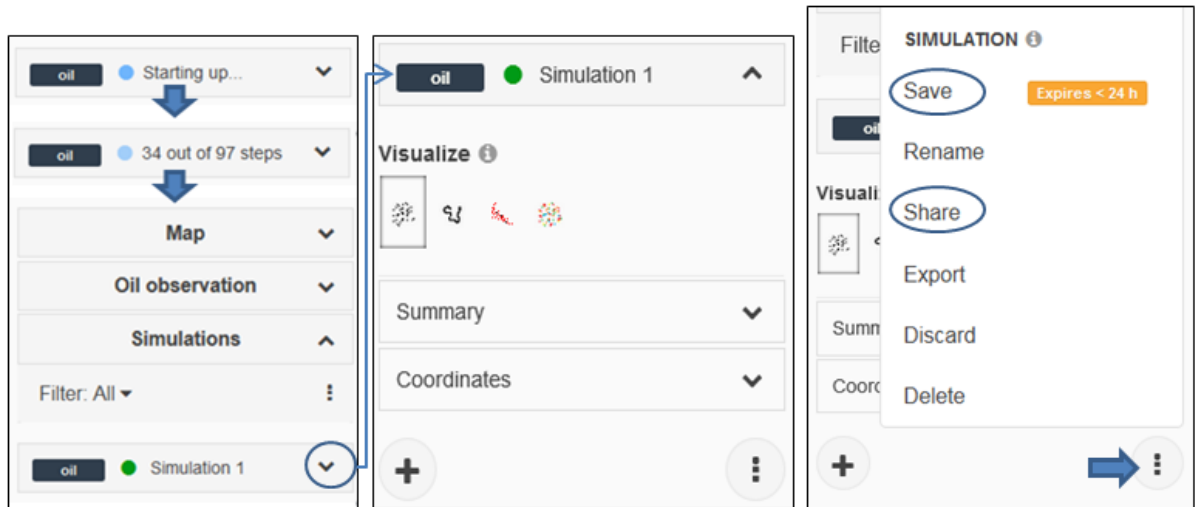
- b. *Simulation period* -kohdassa määritellään ennusteen kesto kirjoittamalla ennusteen alkuaika kohtaan *Start date (UTC)* ja kesto tunteina kohtaan *duration*. Siirry seuraavaan kohtaan **Next** -painikkeella.

- c. *Type of oil* -kohdassa määritellään öljyalaatu joko karkealla luokituksella (kevyt-, keskiraskas tai raskasöljy), tai valitsemalla lähin vastaava öljyalaatu *Specific oil* -välilehden listalta (Kuva 4-79). Siirry seuraavaan kohtaan **Next** -painikkeella.

Kuva 4-79. Oil type -välilehdellä määritellään laskennassa käytettävä öljyalaatu, joko karkeasti luokitellen Oil class-välilehdeltä, tai valitsemalla lähin vastaava öljyalaatu Specific oil -välilehdeltä.

- d. *Amount* tarkoittaa määrää, eli tässä kohdassa määritellään kuinka paljon öljyä on arvioitu vuotaneen (tai vuotavan) mereen. Määrä voidaan ilmoittaa tonneina tai kuutioina. Klikkaa lopuksi **Next** ja käynnistä laskenta klikkaamalla **Start model**.

9. Kun kulkeutumisenennuste on valmis, muuttuu merkkipallo simulaation vieressä vihreäksi ja laskelmaa voidaan esikatsella STW-sovelluksessa *Visualize* -otsikon alla olevilla toiminnoilla.

Kuva 4-80 Laskelman ollessa käynnissä simulaation vieressä oleva merkkipallo on sininen ja laskelman valmistuttua se muuttuu vihreäksi. Simulaatio-valikon alaosassa kolmen pisteen symbolista avautuu valikko, josta kulkeutumisenennuste, voidaan tallentaa (save) STW:ssä tai jakaa Internet-linkillä eteenpäin.

10. Valmis laskenta tallennetaan BORIS-järjestelmän onnettomuustapaukseen palaamalla BORIS-karttasovellus-ikkunaan, joka jäi auki STW:n avautuessa sen päälle uudessa selainikkunassa. Kulkeutumisenennusteen yksilöllinen ID-tunnus on automaattisesti lisätty BORIS-karttakäyttöliittymän *Kulkeutumislaskenta*-ikkunaan. Ikkunan alaosassa täytetään tarvittavat tiedot (*Nimi*, *Status*, *Näkyvyys*, *Virallisuus* ja *Lisätiedot*) ja sen jälkeen klikataan **Tallenna laskenta**-painiketta (Kuva 4-81).

Kulkeutumislaskenta

Tuo valmis Seatrack Web -laskentatulokset BORIS-järjestelmään antamalla alla olevaan tekstikenttään Seatrack Web sovelluksessa näkyvä laskentatunnus (ID). Anna myös muut kulkeutumisenennusteen tiedot ja klikkaa 'Tallenna'.

Likaantunut alue (laskennan lähtökohta)

20.03.2017	Ensimmäinen havainto	Kartoitettu
24.03.2017	SHP (1)	Mahdollisesti liikaantunut
24.03.2017	Toinen havainto	Kartoitettu
24.03.2017	Kolmas havainto	Malliennuste

Nimi / lyhyt kuvaus

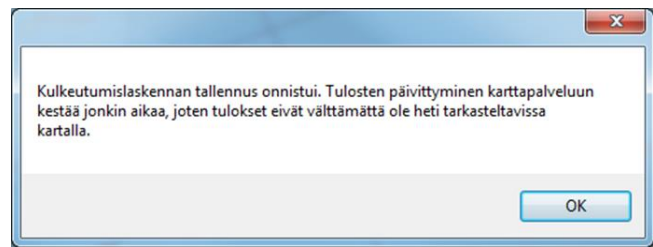
Status Näkyvyys

Virallisuus

Lisätiedot

Kuva 4-81. SeaTrackWeb-laskennan tallentaminen BORIS-karttasovellukseen. Kun ennuste tallennetaan SeaTrackWeb-sovelluksessa, BORIS-sovelluksen *Kulkeutumislaskenta*-ikkunaan ID-kohtaan ilmestyy SeaTrackWeb:in laskennalle antama tunnistenumero.

11. Kulkeutumisen suunnusteen tallentamisen jälkeen BORIS ilmoittaa käyttäjälle onnistuiko tallennus. Varoitusikkunassa kerrotaan vielä, että laskennan näkyminen *Kulkeutumisen suunnustet*-välilehdellä voi kestää jonkin aikaa (Kuva 4-82).

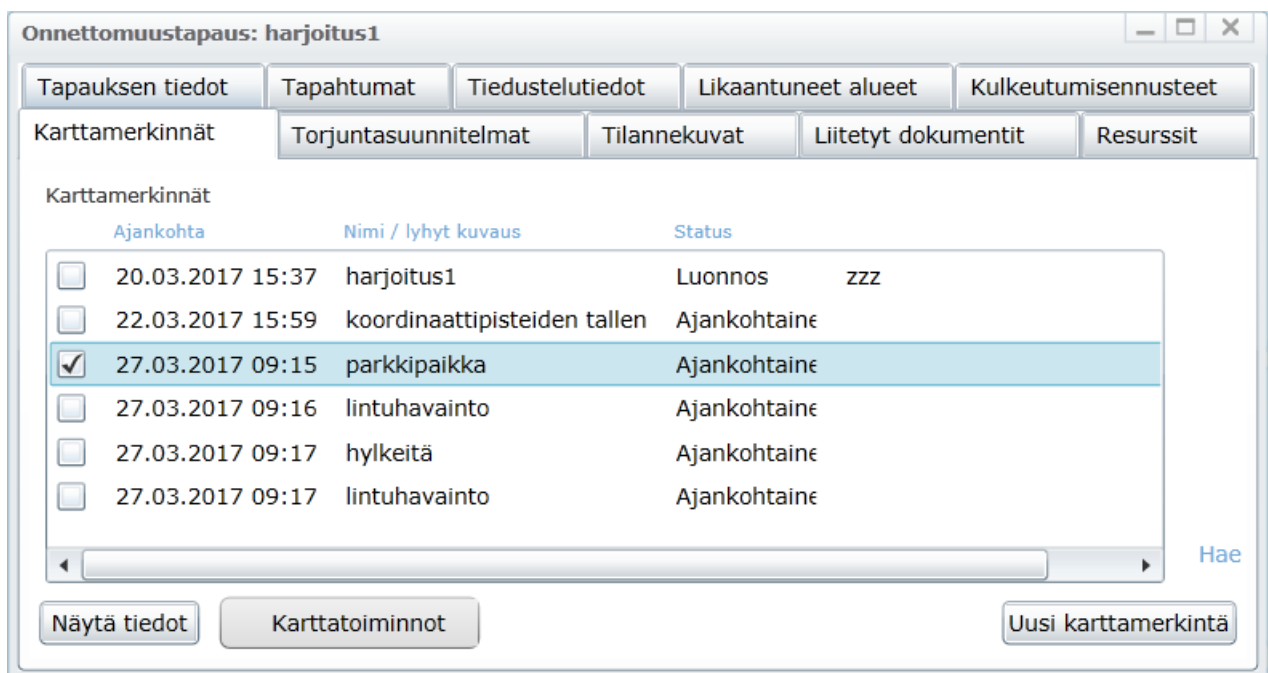

Kuva 4-82. Ilmoitus kulkeutumisen suunnusteen tallennuksen onnistumisesta.

12. Onnistuneesti tallentunut laskenta tulee näkyviin *Kulkeutumisen suunnustet*-välilehdelle, josta käyttäjä voi valita juuri tallentamansa laskennan ja tarkastella sitä kartalla, kts. 4.7.7.1.

4.7.8. Karttamerkinnot-välilehti

Karttamerkinnot-välilehden kautta käyttäjä voi lisätä kartalle omia merkintöjä tai tarkastella muiden käyttäjien tallentamia merkintöjä (Kuva 4-83).

Kuva 4-83. *Karttamerkinnot*-välilehti.

Esimerkkejä karttamerkeistä voisi olla vaikkapa epävirallisen parkkipaikan lisääminen muiden käyttäjien tiedoksi. Karttamerkinnoilla voidaan myös lisätä kartalle vaikkapa tietoja merellä tehdyistä havainnoista, joita ei muihin osioihin luontevasti voi tallentaa.

4.7.8.1. Tallennettujen karttamerkintöjen tarkastelu

Tallennettuja karttamerkintöjä voi tarkastella kartalla ruksittamalla sen edessä oleva laatikko (Kuva 4-83). Tarkempia tietoja halutusta karttamerkinnoista saa valitsemalla merkintä

(muuttuu siniseksi) ja klikkaamalla -painiketta. Tiedot löytyvät esiin avautuvasta ikkunasta (Kuva 4-84).

Karttamerkintä: parkkipaikka

Ajankohta 27.3.2017 15 09:15 (Suomen aikaa)

Nimi / lyhyt kuvaus parkkipaikka

Status Ajankohtainen Näkyvyys Henkilökohtainen

Lisätiedot Tähän mahtuu 5 autoa

Päivittänyt: iida.autio@ymparisto.fi / 27.03.2017 09:16

Karttatoiminnot Poista Tallenna Sulje

Kuva 4-84. Karttamerkintään liittyvät lisätiedot.

4.7.8.2. Uuden karttamerkinnän lisääminen

Uuden karttamerkinnän tallentaminen alkaa klikkaamalla *Karttamerkinnät*-välilehdeltä *Uusi karttamerkintä* -painiketta. Avautuvaan *Karttamerkintä*-ikkunaan täytetään tarvittavat tiedot ja tämän jälkeen klikataan *Karttatoiminnot – Lisää/muokkaa piirtämällä kartalle* (Kuva 4-85).

Karttamerkintä

Ajankohta 27.3.2017 15 09:26 (Suomen aikaa)

Nimi / lyhyt kuvaus Helikopterin laskupaikka

Status Ajankohtainen Näkyvyys Henkilökohtainen

Lisätiedot Tähän mahtuu 1 helikoperi

Päivittänyt: iida.autio@ymparisto.fi /

Karttatoiminnot Poista Tallenna Peruuta

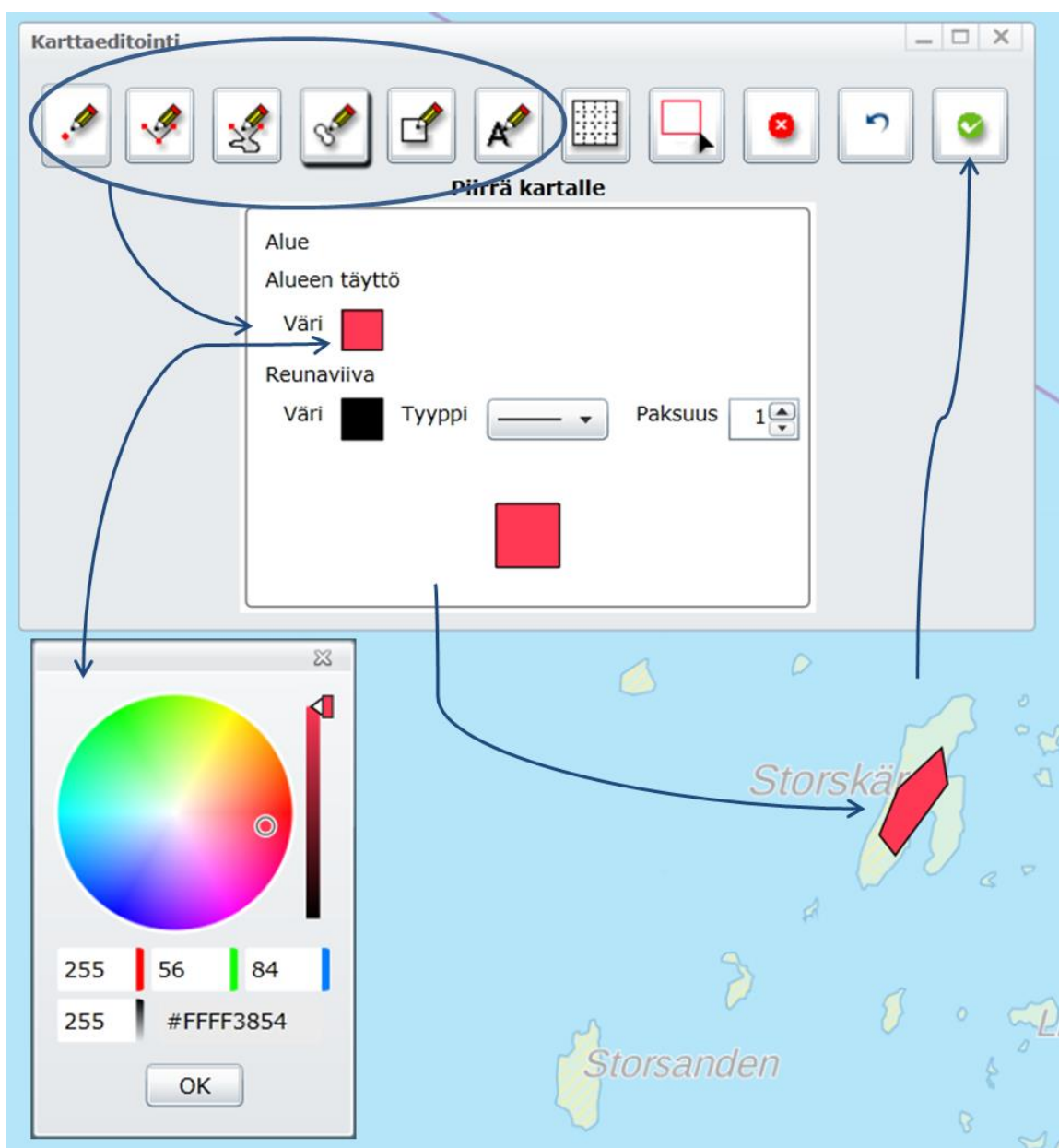
- Lisää/muokkaa piirtämällä kartalle
- Tuo shape-tiedostosta

Kuva 4-85. Uuden karttamerkinnän lisääminen.

Tämän jälkeen ruutuun avautuu karttaeditointityökalut (Kuva 4-86).

1. Valitse vasemmasta laidasta haluamasi työkalu. Kuvan esimerkissä on valittu alueiden piirtämiseen tarkoitettu työkalu .
2. Valitse sopivat värit ja reunaviiva.

3. Piirrä kohde kartalle hiiren vasemmalla näppäimellä klikkailemalla. Päätä piirros tuplaklikkaamalla viimeisessä haluamassasi pisteessä.
4. Valitse halutessasi uusi työkalu *Karttaeditointi*-ikkunasta ja piirrä sillä haluamasi kohde. Voit toistaa vaiheita 1–4 niin monta kertaa kun on tarpeen. Voit esimerkiksi lisätä piirroksesi tekstiä.
5. Kun karttamerkinnän kaikki osat ovat valmiit, klikkaa *Piirto valmis* -painiketta, joka myös sulkee karttaeditointi-ikkunan.
6. Tämän jälkeen palaat *Karttamerkintä*-ikkunaan (Kuva 4-85). Muista vielä painaa -painiketta tässä ikkunassa, jos teet kuvan piirtämisen jälkeen muutoksia alueen tietoihin.

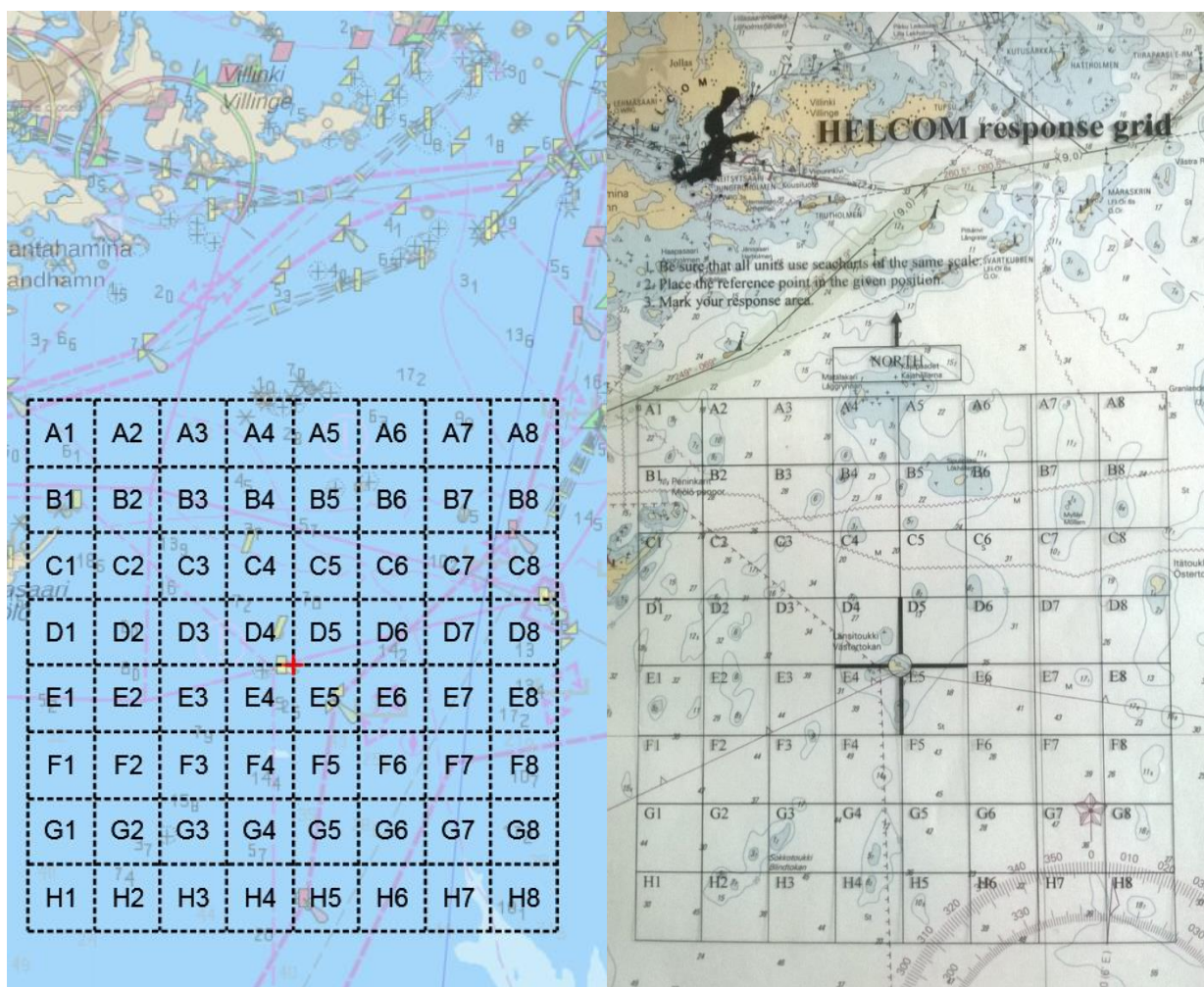
Kuva 4-86. Karttamerkinnän piirtäminen kartalle.

Huom! Karttamerkinnäksi, eli osaksi jotakin onnettomuustapausta, on mahdollista tuoda myös jokin oma paikkatietoaineisto. Tämä tapahtuu valitsemalla *Karttamerkintä*-ikkunasta *Karttatoiminnot – Tuo shpae-tiedostosta* (Kuva 4-85). Aineiston lisääminen karttamerkinnäksi noudattelee tämän jälkeen kohdassa 4.6.1.2. esitettyjä periaatteita.

4.7.8.3. Esimerkki: HELCOM-gridin lisääminen

Itämeren suojelukomission HELCOM:n torjuntamanuaalissa on sovittu öljyntorjuntaoperaation johtamiseksi määrättävästä ruudukosta. Tämän ruudukon avulla jaetaan torjuntaan osallistuville öljyntorjunta-aluksille vastualueet eli torjuntasektorit. Jos Meritoiminnan johtaja on määrätty, hän määrittää HELCOM grid –ruudukon keskipisteen ja kartoissa käytettävän mittakaavan. Jollei meritoiminnan johtajaa olla määrätty voi torjuntatoimia johtava henkilö määrittää ruudukon keskipisteen ja mittakaavan.

Oletusasetuksilla käytettynä (ruudun koko: 900m * 900m, ruudukon koko: 8 riviä ja 8 saraketta) ruudukko vastaa HELCOM gridiä mittakaavaltaan 1:50 000 merikarttapohjalla. Aluksilla BORIS-karttamerkintää vastaavat ruudut saadaan siis käyttöön esimerkiksi tulostamalla liitteen 3 ruudukko A4-kokoiselle piirtoheitinkalvolle. Esimerkkikuvassa (**Virhe. Viitteen lähde ei löytynyt.**) näytetään rinnakkain näkymä BORIS-järjestelmään piirretystä oletusruudukosta ja kalvolle tulostetusta HELCOM gridistä 1:50 000 merikartan päällä. Molemmissa kuvissa ruudukko on keskitetty samaan pisteeseen Länsitoukki-saaren itäiseen nimenkärkeen ja ruutujen koko ja sijainnit vastaavat toisiaan, jolloin niiden tunnuksia voidaan käyttää hyväksi toiminta-alueiden osoittamiseen.

Kuva 4-87. HELCOM grid BORIS -karttamerkintänä ja kalvolle tulostettuna merikartan (1:50 000) päällä.

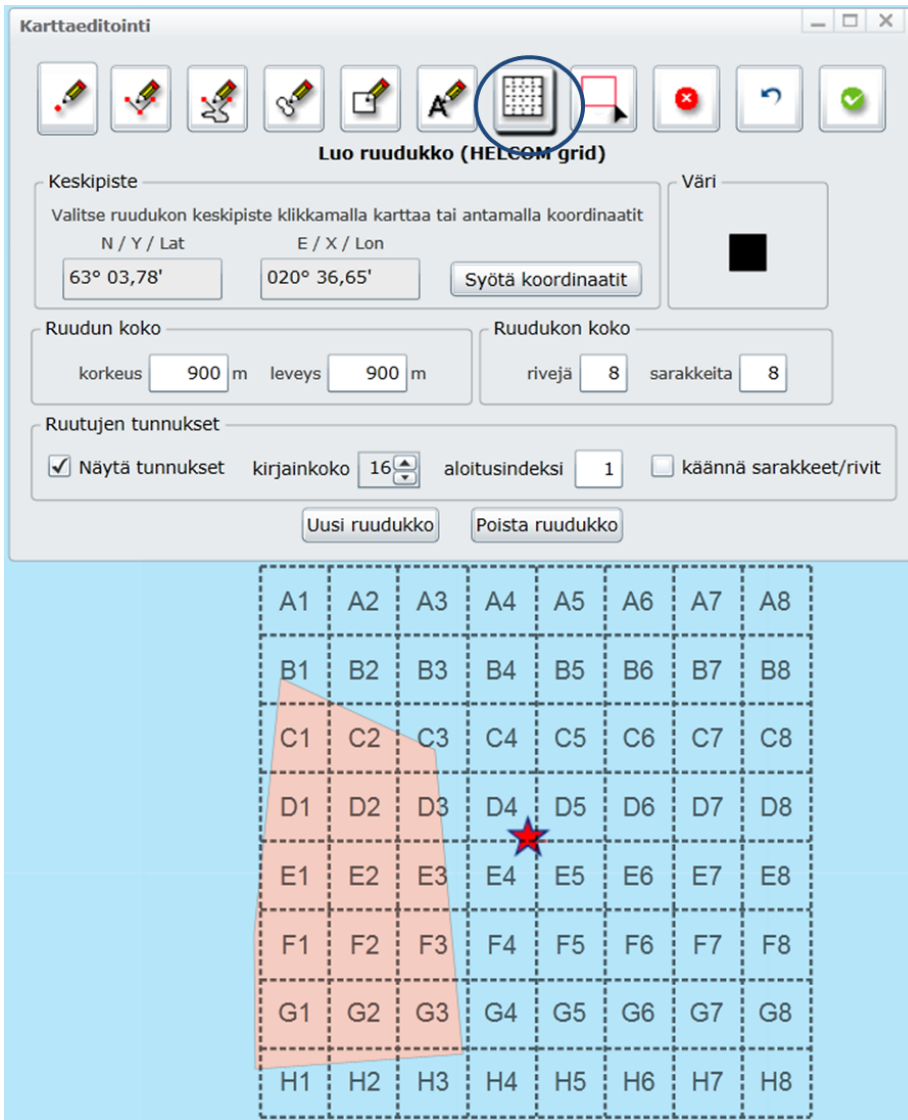
HUOM: Jos torjunnassa on määrätty käytettäväksi HELCOM gridiä muussa kuin 1: 50 000 mittakaavassa, tulee ruutujen koko säätää BORIS-järjestelmässä vastaamaan valittua mittakaavaa **ennen ruudukon piirtämistä kartalle!**

Ruudun sivun pituus voidaan laskea mille tahansa mittakaavalle kertomalla 1,8 (= A4 kalvolle tulostetun gridiruudun sivun pituus) mittakaavan suhdeluvulla ja jaetaan tulo sadalla.

Esimerkiksi merikartalla, jonka mittakaava on 1:20 000 ruudun koko maastossa (ja BORIS karttamerkinnässä) olisi 360 m x 360 m, sillä $1,8 * 20\ 000 / 100 = 360$ m.

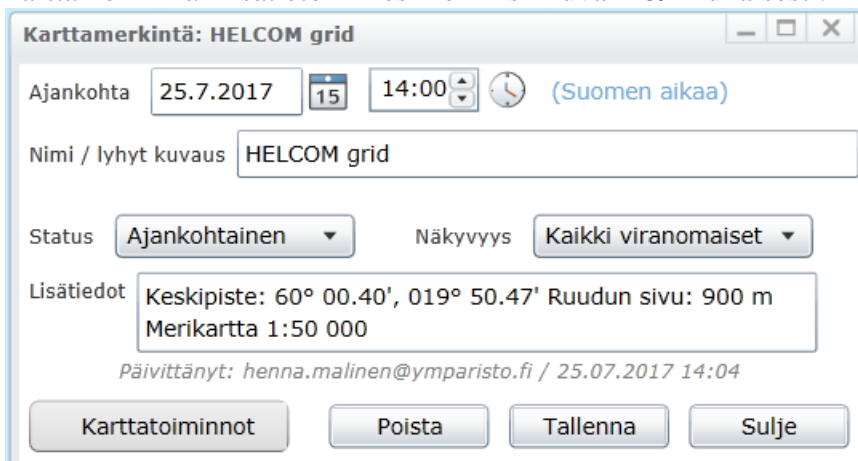
BORIS-järjestelmässä HELCOM grid ruudukon voi lisätä *Karttamerkinnät*-välilehden kautta. Tätä työkalua voi tietenkin käyttää myös muiden ruudukkomuotoisten karttamerkintöjen lisäämiseen kartalle.

Ruudukko lisätään kartalle valitsemalla *Luo ruudukko (HELCOM grid)* -työkalu *Karttaeditointi*-ikkunasta. Työkalun valitsemisen jälkeen täytetään halutut tiedot *Karttaeditointi*-ikkunaan. Kun tiedot on täytetty, klikataan kartalta ruudukon keskipistettä. Sijaintia voi muuttaa joko klikkaamalla kartalta uudestaan sopivampaa keskipistettä tai vaihtoehtoisesti muokkaamalla koordinaatteja -painiketta painamalla *Karttaeditointi*-ikkunasta. Kun sijainti ja muut ruudukon yksityiskohdat on valmiiksi määritelty, painetaan lopuksi *Piirto valmis* -nappia (Kuva 4-88).

Kuva 4-88. HELCOM Gridin lisääminen *Karttamerkinnät*-työkalun avulla.

BORIS-järjestelmässä ruudukon jatkokäyttöä helpottaa, jos ruudukon tiedot kirjataan karttamerkinnän lisätietoihin esimerkiksi Kuva 4-89 mukaisesti.

Kuva 4-89. Jos karttamerkintöjen ruudukkoa on tarkoitus käyttää tehtävien jaon apuvälineenä, on lisätiedot kohtaan tarkoituksenmukaista kirjata ne asetukset, joilla ruudukko on piirretty.

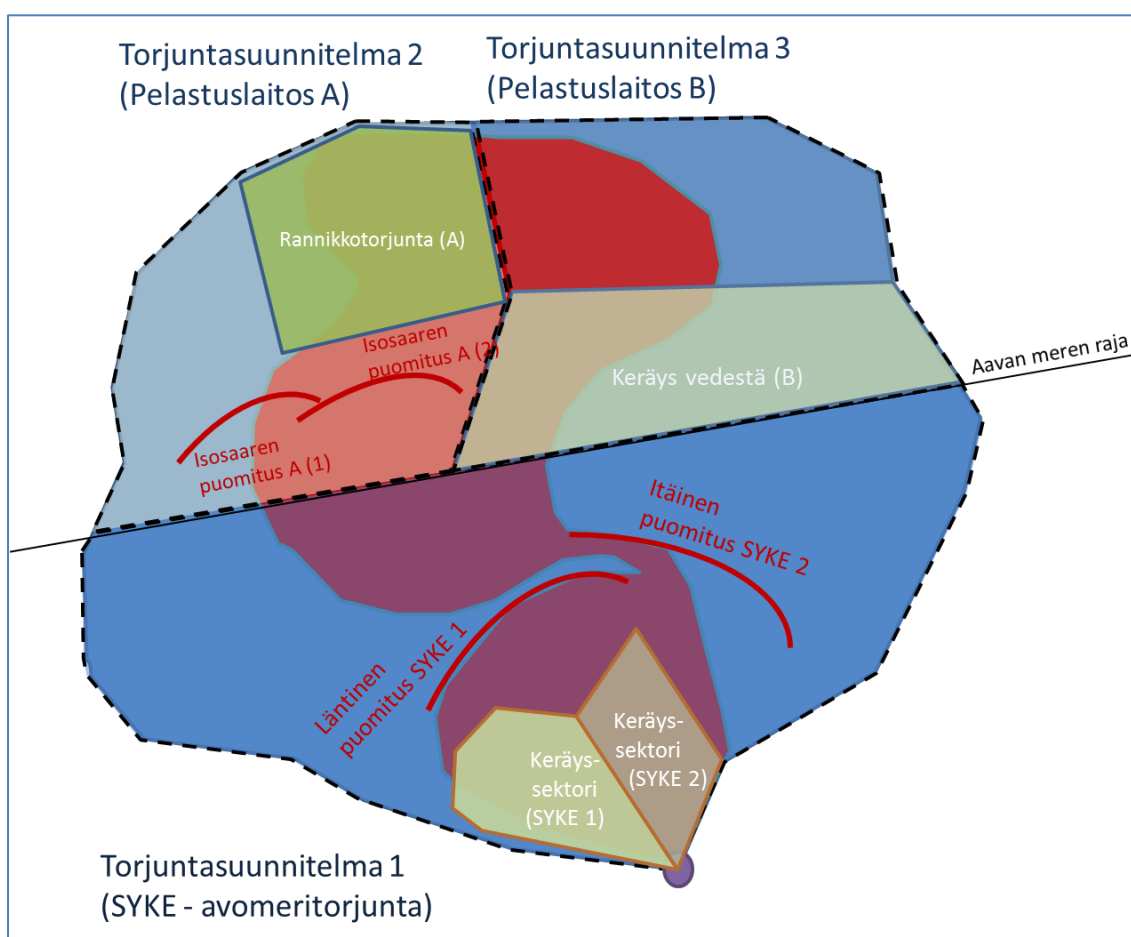
4.7.9. Torjuntasuunnitelmat-välilehti

Torjuntasuunnitelmat-välilehden tarkoituksena on tallentaa onnettomuustapaukselle laaditut torjuntasuunnitelmat käyttäjien nähtäväksi sekä tarjota välineitä uusien torjuntasuunnitelmien laadintaan ja esittämiseen.

Torjuntasuunnitelmalle voidaan määritellä alue, jota suunnitelma koskee. Kullakin alueella voi lisäksi olla yksi tai useampia torjuntasuunnitelman osia, jotka voivat olla alueita, ankkureita, pultteja tai puomeja.

Yhteen onnettomuustapaukseen voi liittyä yksi tai useampia torjuntasuunnitelmia. Käytännöksi on sovittu, että torjuntasuunnitelmat tehdään vastuuorganisaatiokohtaisesti. Suuressa alusöljyvahingossa SYKE ja eri pelastustoimenalueet tekisivät omat torjuntasuunnitelmansa.

Kuva 4-90 on havainnollistettu kuvitteellisen torjuntasuunnitelmakaavion avulla tapausta, jossa yhdessä onnettomuustapauksessa on kolme torjuntasuunnitelmaa, joissa puolestaan on erilaisia torjuntasuunnitelman osia. Taulukko 4-1 on esitetty kuvan torjuntasuunnitelmien nimet, osan tyypit ja toimintatyyppit. Kuvissa ja taulukossa on käytetty samaa terminologiaa kuin järjestelmässäkin.

Kuva 4-90. Kuvitteellisen onnettomuustapauksen torjuntasuunnitelma kaaviokuvana. Tässä onnettomuustapauksessa on kolme torjuntasuunnitelmaa, joilla on erilaisia torjuntasuunnitelman osia. Nämä on listattu Taulukko 4-1 terminologian selkeyttämiseksi.

Torjuntasuunnitelman nimi	Suunnitelman osan nimi	Osan tyyppi	Toimintatyyppi
Torjuntasuunnitelma 1 (SYKE - avomeritorjunta)	Keräyssektori (SYKE 1)	Toiminta-alue	Öljyn keräys vedestä
	Keräyssektori (SYKE 2)	Toiminta-alue	Öljyn keräys vedestä
	Läntinen puomitus (SYKE 1)	Puomi	-
	Itäinen puomitus (SYKE 2)	Puomi	-
Torjuntasuunnitelma 2 (Pelastuslaitos A)	Rannikkotorjunta (A)	Toiminta-alue	Öljyn keräys rannalta
	Isosaaren puomitus A (1)	Puomi	-
	Isosaaren puomitus A (2)	Puomi	-
Torjuntasuunnitelma 3 (Pelastuslaitos B)	Keräys vedestä (B)	Toiminta-alue	Öljyn keräys vedestä

Taulukko 4-1. Torjuntasuunnitelmaterminologia taulukoituna.

4.7.9.1. Tallennettujen torjuntasuunnitelmien ja sen osien tarkastelu

Kaikki onnettomuustapaukseen liittyvät torjuntasuunnitelmat on listattu *Torjuntasuunnitelmat*-välilehdellä (Kuva 4-91).

Torjuntasuunnitelman saa näkyviin kartalle ruksittamalla torjuntasuunnitelman edessä oleva -laatikko.

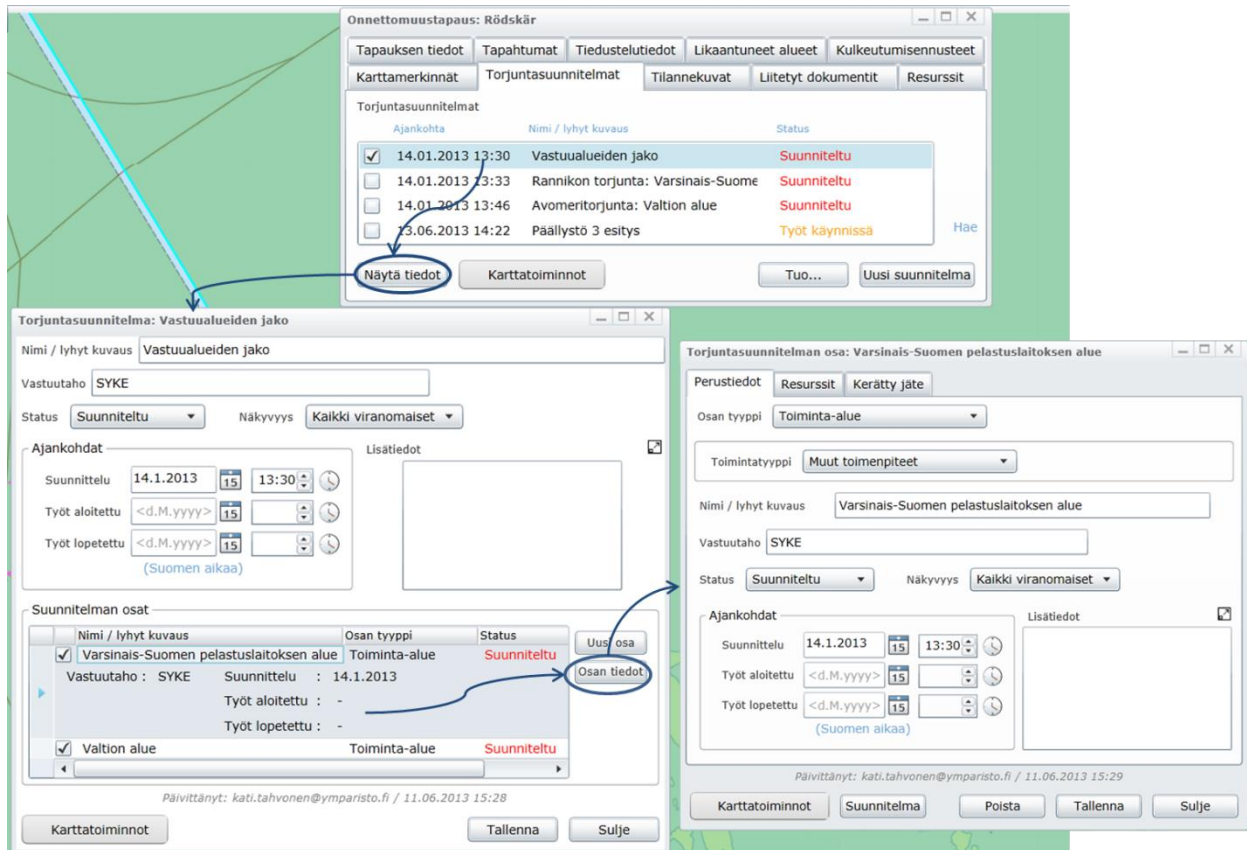
Lisätietoja torjuntasuunnitelmasta saa klikkaamalla *Torjuntasuunnitelmat*-välilehdeltä -painiketta.

Esiin avautuvassa *Torjuntasuunnitelma*-ikkunassa on lisätietoja suunnitelmasta. Tässä ikkunassa on myös listattu, mistä osista torjuntasuunnitelma koostuu. Samassa torjuntasuunnitelmassa voi olla määriteltyä esimerkiksi torjunta-alueita ja puomeja. Kaikki nämä on listattu suunnitelman osiksi (Kuva 4-91).

Suunnitelman osat saa piirrettyä kartalle ruksittamalla niiden nimen edessä oleva -laatikko.

Tarkempia tietoja suunnitelman osista saa näkyviin klikkaamalla jokin suunnitelman osa aktiiviseksi ja klikkaamalla sen jälkeen -painiketta.

Esiin avautuvasta *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunasta voi lukea lisätietoja kustakin osasta, esimerkiksi toiminta-alueesta.

Kuva 4-91. Torjuntasuunnitelman ja sen osien tietojen tarkastelu.

Torjuntasuunnitelman osa -ikkunassa on edelleen kolme erillistä välilehteä, josta löytyy lisätietoja tiettyyn torjuntasuunnitelman osaan liittyen. Esimerkiksi torjuntasektorille voidaan määrittää perustiedot ja sillä operoivat resurssit. Mikäli kyseessä on öljyntorjunta-alukselle määritelty sektori, *Kerätty jäte* -välilehdeltä näkee kuinka paljon alus on jätettä kerännyt.

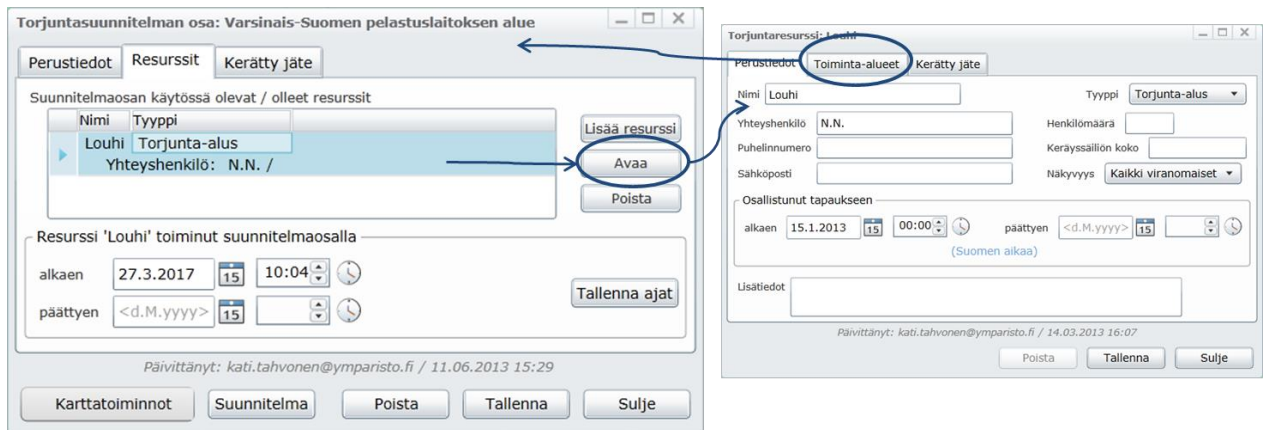
***Torjuntasuunnitelman osa* -ikkuna: *Resurssit* ja *Kerätty jäte* -välilehdet**

Torjuntasuunnitelman osa -ikkunassa (Kuva 4-91) on yhteensä kolme välilehteä: *Perustiedot*, *Resurssit* ja *Kerätty jäte*.

Resurssit-välilehdellä näkyvät ne resurssit, jotka on liitetty osaksi torjuntasuunnitelman osaan. Esimerkki *Resurssit*-välilehden sisällöstä on esitetty Kuva 4-92. Lisätietoja torjuntasuunnitelman osalle lisäystä resurssista saa klikkaamalla resurssin aktiiviseksi ja sen jälkeen klikkaamalla -painiketta. Esiin avautuu *Torjuntaresurssi*-ikkuna, josta saa lisätietoja resurssista.

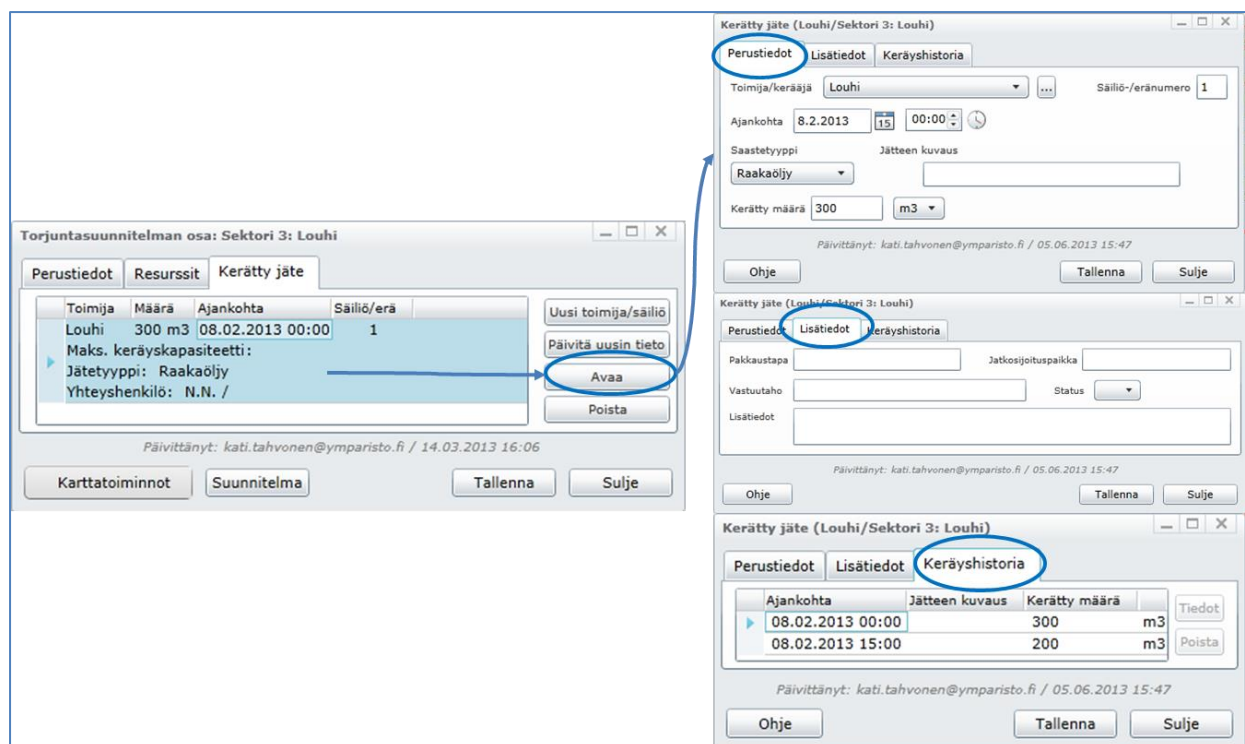
Torjuntasuunnitelman osa ja *Torjuntaresurssi*-ikkunan tiedot on linkitetty toisiinsa ja molemmista ikkunoista löytyy osin samojakin tietoja. Tämä toteutustapa on valittu, jotta toisiinsa linkittyneitä tietoja voi tarkastella montaa eri kautta: tämä onnistuu sekä *Torjuntasuunnitelmat*- että *Resurssit*-välilehtien kautta *Onnettomuustapaus*-ikkunassa. Katso tarkemmin *Resurssit*-välilehden toiminta kohdasta 4.7.10.

Kuva 4-92. Torjuntasuunnitelman osat -ikkunan Resurssit-välilehti ja sen linkittyminen resurssin lisätietoihin Torjuntaresurssi-ikkunassa.

Torjuntasuunnitelman osa -ikkunan Kerätty jäte -välilehdeltä selviää, mitä ja kuinka paljon jätettä kukin toimija on kerännyt. Valitsemalla Kerätty jäte -välilehdeltä haluttu toimija ja klikkaamalla sen jälkeen Avaa-painiketta, avautuu käyttäjälle Kerätty jäte -ikkuna, jossa on edelleen kolme välilehteä (Kuva 4-93). Näiden välilehtien kautta on mahdollista saada lisätietoja keräystä jätteestä. Samat tiedot löytyvät myös Torjuntaresurssi-ikkunan Kerätty jäte -välilehdeltä.

Kuva 4-93 Torjuntasuunnitelman osa -ikkunan Kerätty jäte -osio sekä linkitykset kerätyn jätteen yksityiskohtaisiin tietoihin.

4.7.9.2. Uuden torjuntasuunnitelman lisääminen

Kukin viranomainen lisää BORIS-järjestelmään torjuntasuunnitelman omalta vastuualueeltaan. Esimerkiksi avomerellä tapahtuvan onnettomuuden yhteydessä valtion (eli SYKE:n) vastuulla olevan torjuntasuunnitelman järjestelmään piirtää SYKE. Vastaavasti se pelastuslaitos, jota onnettomuus tulee koskemaan, lisää BORIS-järjestelmään torjuntasuunnitelman omalta alueeltaan.

Torjuntasuunnitelmat tulee nimetä vastuuviranomaisen mukaisesti. Mikäli yksi taho tekee useita suunnitelmia, lisätään nimen perään numero. BORIS-järjestelmässä kunkin suunnitelman kohdalla voidaan määrittellä suunnitelman status seuraavasti:

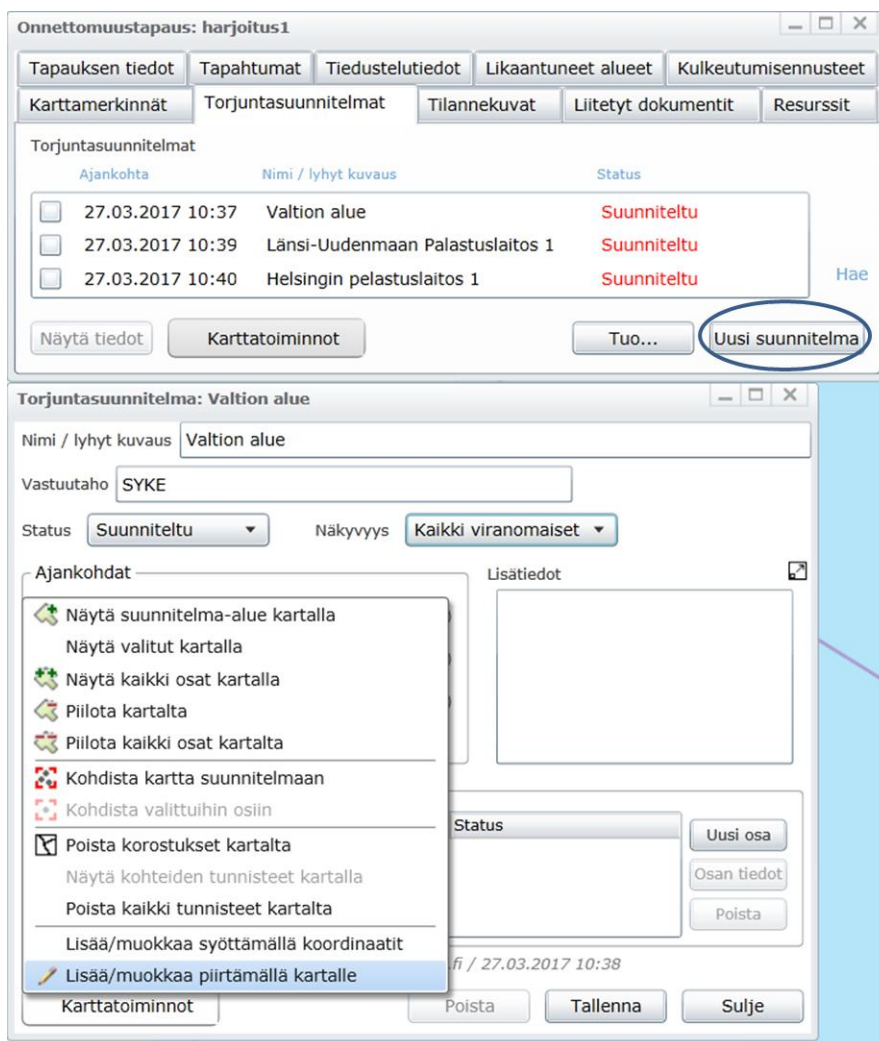
- 1) Suunniteltu
- 2) Työt käynnissä
- 3) Puhdistettu / työt ohi
- 4) Hylätty

Mikäli jokin suunnitelma ei ole enää ajankohtainen, tulee se merkitä statuksella *Hylätty*.

Uusi torjuntasuunnitelma lisätään järjestelmään *Torjuntasuunnitelmat*-välilehdeltä

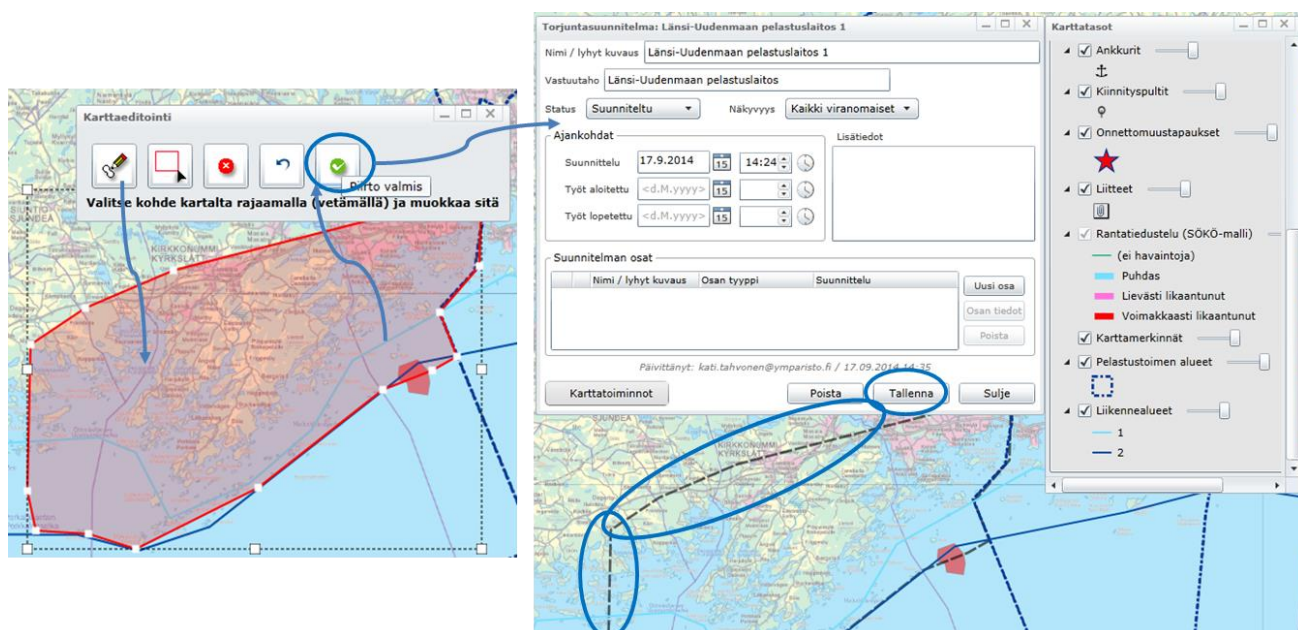
klikkaamalla **Uusi suunnitelma** -painiketta (Kuva 4-94). Esiin tulevaan *Torjuntasuunnitelma*-ikkunaan lisätään tarpeelliset tiedot.

Alue, jota suunnitelma koskee piirretään valitsemalla *Torjuntasuunnitelmat*-ikkunasta *Karttatoiminnot – Lisää/Muokkaa piirtämällä kartalle*. Torjuntasuunnitelman osat (kuten puomit ja torjunta-alueet) piirretään tyypillisesti suunnitelma-alueen sisäpuolelle. Tyypillisesti torjuntasuunnitelman alue noudattelee pelastuslaitosrajoja ja aavan meren rajaa (Kuva 4-90). Pelastuslaitosten rajat saa näkyviin *Karttanäkymä – Lisää kartta-aineisto ...* -valikon kautta kohdan 4.6.1.1. mukaisesti.

Kuva 4-94 Uuden torjuntasuunnitelman lisääminen ja piirtäminen kartalle.

Alue piirretään kartalle *Karttaeditointi*-työkaluilla samaan tapaan kuin kohdassa 4.7.4.3 on esitetty. Alla vielä kuva karttaeditoinnista (Kuva 4-95).

Kuva 4-95 Torjuntasuunnitelman alueen piirtäminen kartalle käyttäen karttaeditointi-työkaluja. Valmis torjuntasuunnitelman alue näkyy kartalla harmaalla katkoviivalla. Tyypillisesti alue noudattelee pelastuslaitoksen rajaa.

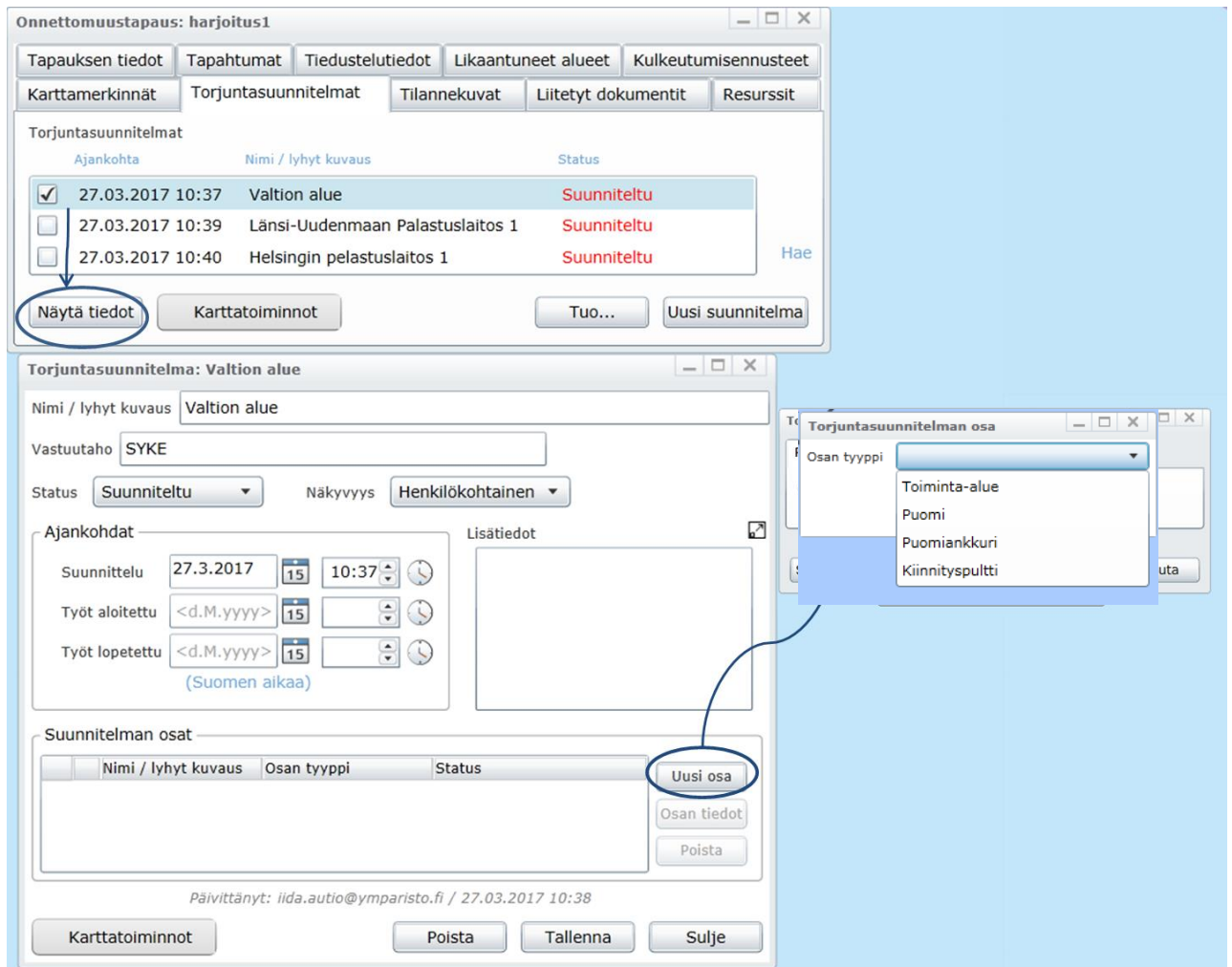
Torjuntasuunnitelmaa koskevan alueen määrittelyn jälkeen torjuntasuunnitelmalle voi määrittää haluamansa osat.

Huom! BORIS-järjestelmän käyttö torjuntasuunnitelmien osalta on suunniteltu siten, että kukin vastuujärjestelmä syöttää järjestelmään omaa aluettaan koskevan torjuntasuunnitelman. Kuva 4-94 esimerkissä Länsi-Uudenmaan pelastuslaitos, Helsingin pelastuslaitos ja Avomeritorjunta (SYKE:n vastuulla) ovat omina torjuntasuunnitelmineen. Näihin suunnitelmiin voi kukin organisaatio lisätä omia torjuntasuunnitelman osiaan, esimerkiksi erilaisia toiminta-alueita.

Torjuntasuunnitelman osa voi olla alue, ankkuri, pultti tai puomi.
Alla on esimerkkejä torjuntasuunnitelman osien lisäämisestä.

Uuden osan lisääminen alkaa aina seuraavasti (Kuva 4-96):

- 1) Valitse *Torjuntasuunnitelmat*-välilehdeltä se suunnitelma, johon haluat torjuntasektorin lisätä (valittu suunnitelma muuttuu listassa siniseksi).
- 2) Klikkaa sitten *Torjuntasuunnitelmat*-välilehdeltä **Näytä tiedot** -painiketta.
- 3) Klikkaa avautuvasta *Torjuntasuunnitelma*-ikkunasta **Uusi osa** -painiketta.
- 4) Esiin avautuu *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkuna, josta valitaan haluttu osan tyyppi. Tyyppi voi olla toiminta-alue, puomi, puomiankkuri tai kiinnityspultti.

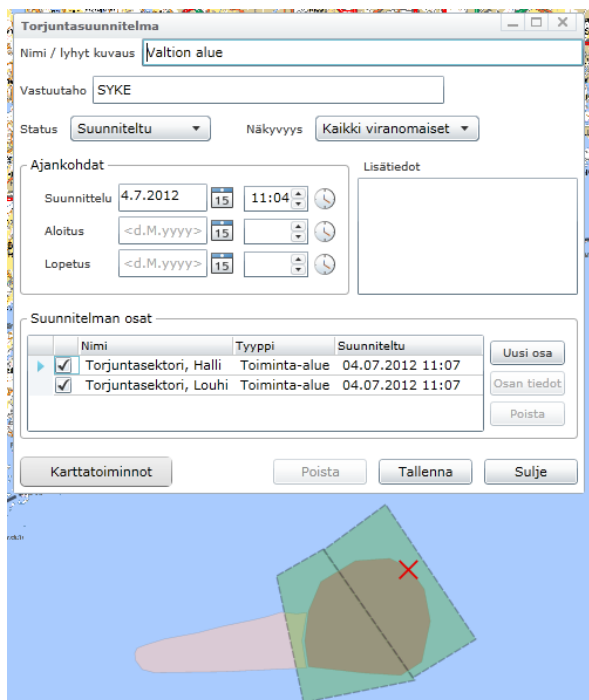
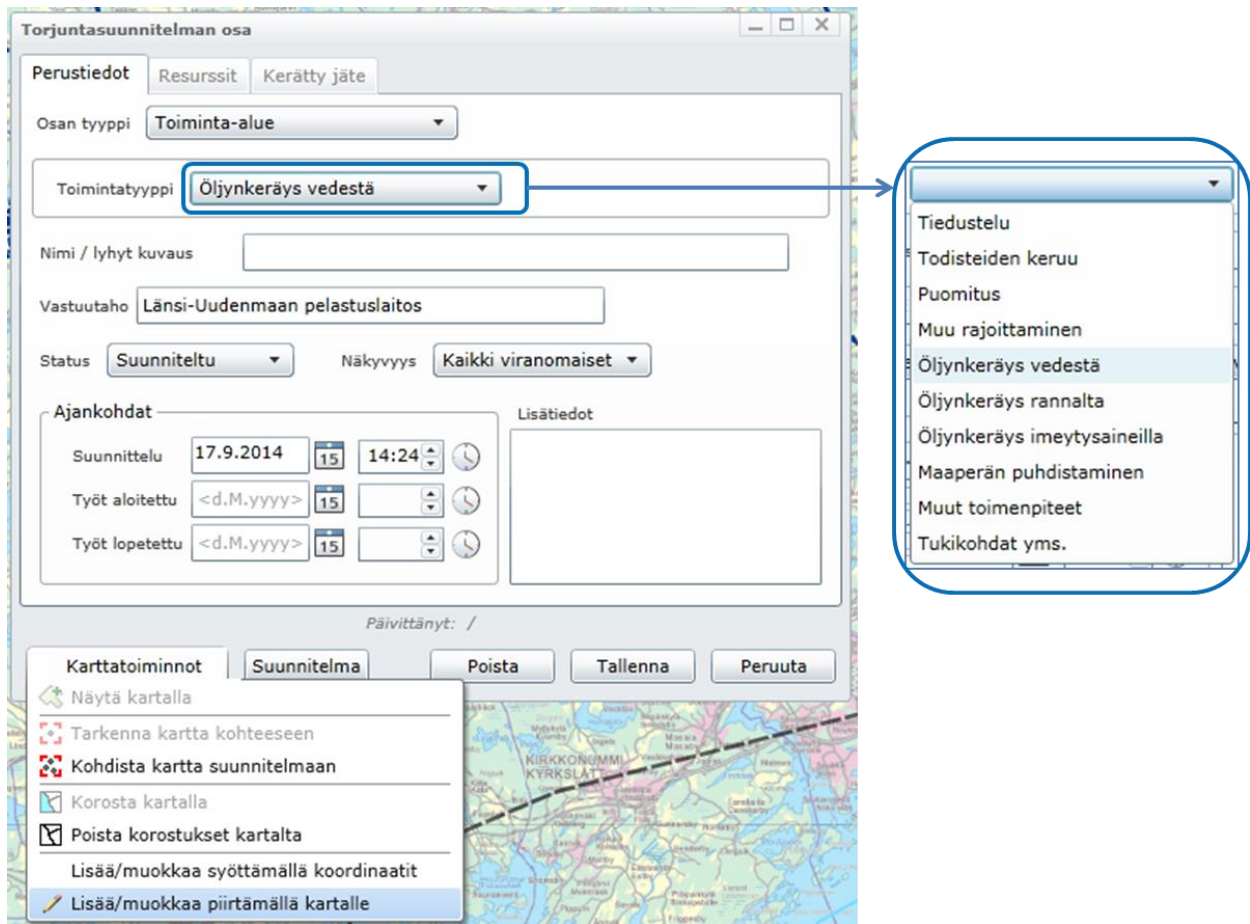

PCWCE Määrittelyohjelma luvun nro 7/MMI/17

Kuva 4-96 Uuden torjuntasuunnitelman osan lisääminen.

Esimerkki A: Torjuntasektoreiden määrittely valtion vastualueelle

- 5) Valitse *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunasta Osan tyyppiä *Toiminta-alue* (Kuva 4-96).
- 6) Täytä avautuvaan *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunaan haluamasi tiedot (Kuva 4-97).
- 7) Piirtääksesi torjuntasektorin kartalle klikkaa *Karttatoiminnot – Lisää/muokkaa digitoimalla kartalla*.

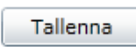

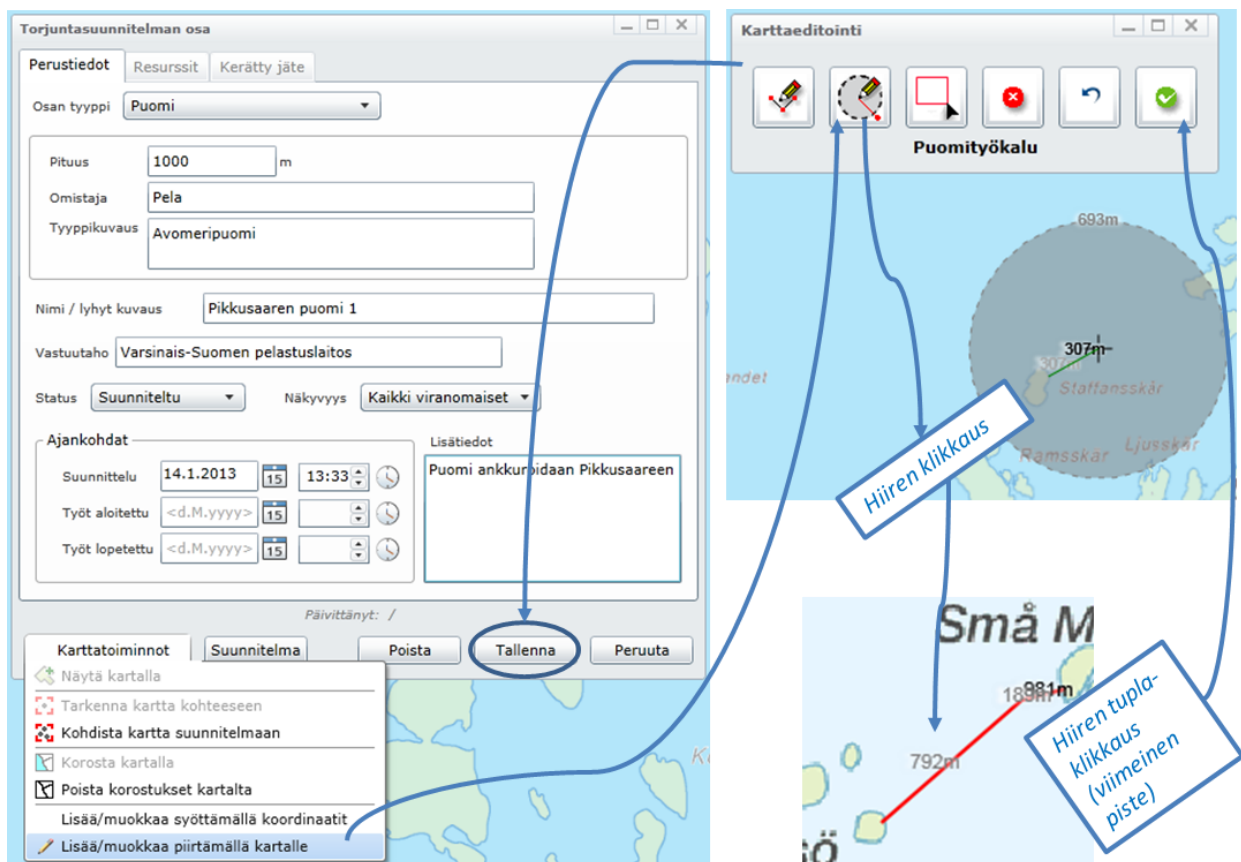
Kuva 4-97. Torjuntasektorin määrittely torjuntasuunnitelman osaksi. Piirretyt torjuntasektorit näkyvät *Torjuntasuunnitelma*-ikkunassa *Suunnitelman osat*-kohdassa.

- 8) Tallenna muutokset *Torjuntasuunnitelman osa*-ikkunassa.
- 9) Tekemäsi torjuntasektori(t) tulee näkyville *Torjuntasuunnitelma*-ikkunaan *Suunnitelman osat*-osioon (Kuva 4-97).

Esimerkki B: Puomin lisääminen pelastuslaitoksen torjuntasuunnitelman osaksi (Kuva 4-98).

(kohdat 1–4 ennen Esimerkkiä A)

- 5) Valitse *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunasta Osan tyypiksi *Puomi*.
- 6) Täytä avautuvaan *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunaan haluamasi tiedot, mukaan lukien puomin pituus.
- 7) Piirtääksesi puomi kartalle klikkaa *Karttatoiminnot – Lisää/muokkaa digitoimalla kartalla*.
- 8) Avautuvassa *Karttaeditointi*-työkaluikkunassa on tarjolla erityinen *Puomityökalu*. Valitse se.
- 9) Kun viet hiiren karttanäkymän päälle, näet harmaan ympyrän, jonka säde on antamasi puomin pituus. Tällä työkalulla näet mihin puomi ulottuu.
- 10) Klikkaa hiiren vasenta näppäintä pisteessä, josta haluat aloittaa puomin piirron.
- 11) Voit halutessasi lisätä apupisteitä klikkaamalla hiiren vasemmalla näppäimellä.
- 12) Näet puomin pituuden piirtäessäsi. Mikäli ylität määrittelemäsi puomin pituuden, puomin kokonaispituus muuttuu punaiseksi.
- 13) Tuplaklikkaa hiirellä puominpiirron viimeisessä pisteessä.
- 14) Klikkaa -painiketta (*Piirto valmis*).
- 15) Mikäli piirretyn puomin pituus poikkeaa antamastasi puomipituudesta, ohjelma kysyy haluatko päivittää puomin pituudeksi piirtämäsi.
- 16) Klikkaa vielä -painiketta *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunassa.
- 17) Piirtämäsi puomi tulee näkyville *Torjuntasuunnitelma*-ikkunaan *Suunnitelman osat* -osioon.

Kuva 4-98. Puomituksen lisääminen torjuntasuunnitelman osaksi.

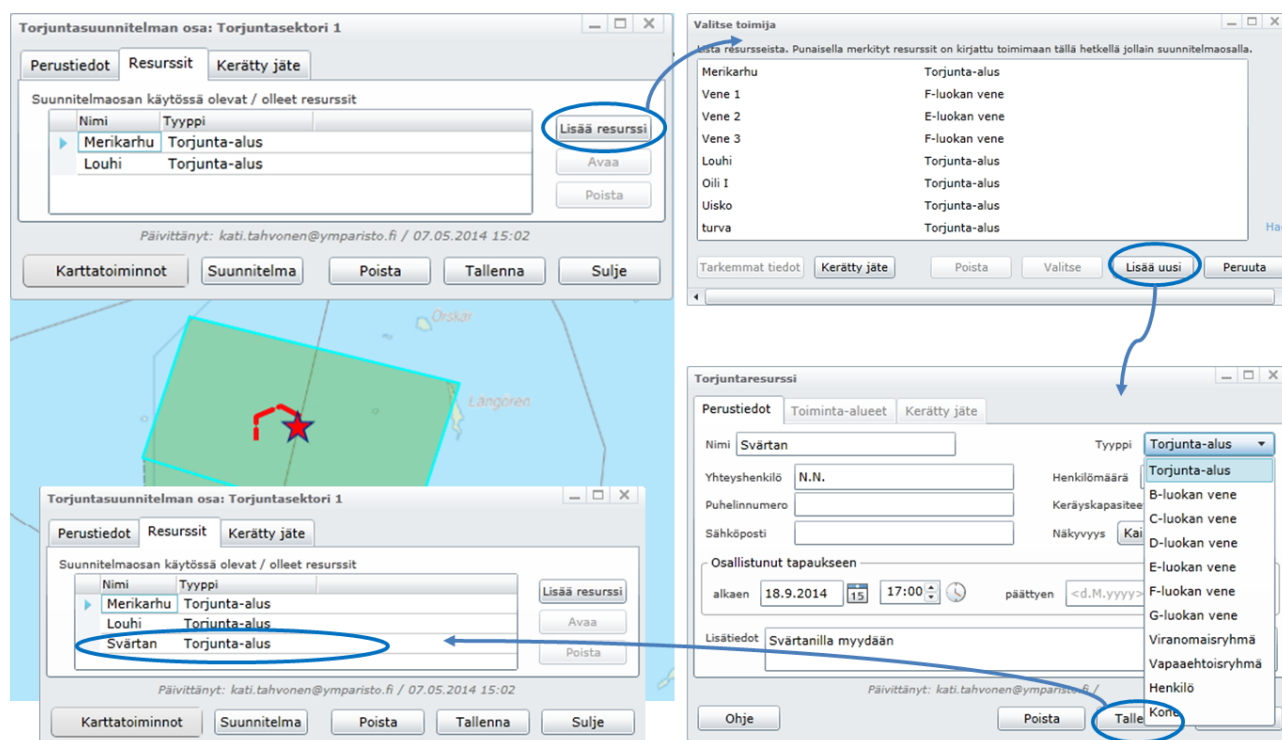
4.7.9.3. Resurssien ja kerätyn jätteen lisääminen osaksi torjuntasuunnitelmia

Samaan tapaan kuin tiedustelutiedot ja likaantuneet alueet ovat linkityksessä toisiinsa ja molempiin pääsee käsiksi toistensa välilehdiltä *Onnettomuustapaus*-ikkunassa, myös torjuntasuunnitelmaan liittyvät resurssit ja niiden keräämä jätemäärä on yhteydessä toisiinsa. Järjestelmässä tämä yhteys on toteutettu siten, että samoihin tietoihin pääsee montaa eri reittiä pitkin.

Resurssin lisääminen torjuntasuunnitelman osaksi

Seuraavassa on esitetty miten torjuntasuunnitelman osalle voidaan lisätä resurssi (Kuva 4-99). Esimerkin tapauksessa torjunta-alue Svärtan lisätään osaksi *Torjuntasektori 1*:stä.

1. Klikkaa *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunan *Resurssit*-välilehdeltä *Lisää resurssi*.
2. Esiin avautuu *Valitse toimija* -ikkuna, josta voi valita jonkin onnettomuustapauksen resurssiksi jo merkityn resurssin. Mikäli haluttua resurssia ei ole listassa, klikataan *Lisää uusi* -painiketta.
3. Esiin avautuvaan *Torjuntaresurssi*-ikkunaan syötetään *Perustiedot*-välilehdelle resurssin halutut tiedot. *Tyyppi*-valikkoon on listattu erilaiset resurssityypit. Kun kaikki halutut kentät on täytetty, painetaan *Tallenna*-painiketta.
4. Järjestelmä sulkee edelliset ikkunat ja vie takaisin *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunan *Resurssit*-välilehdelle. Täältä on nähtävissä, että juuri syötetty resurssi Svärtan on tullut torjuntasuunnitelman osaksi.

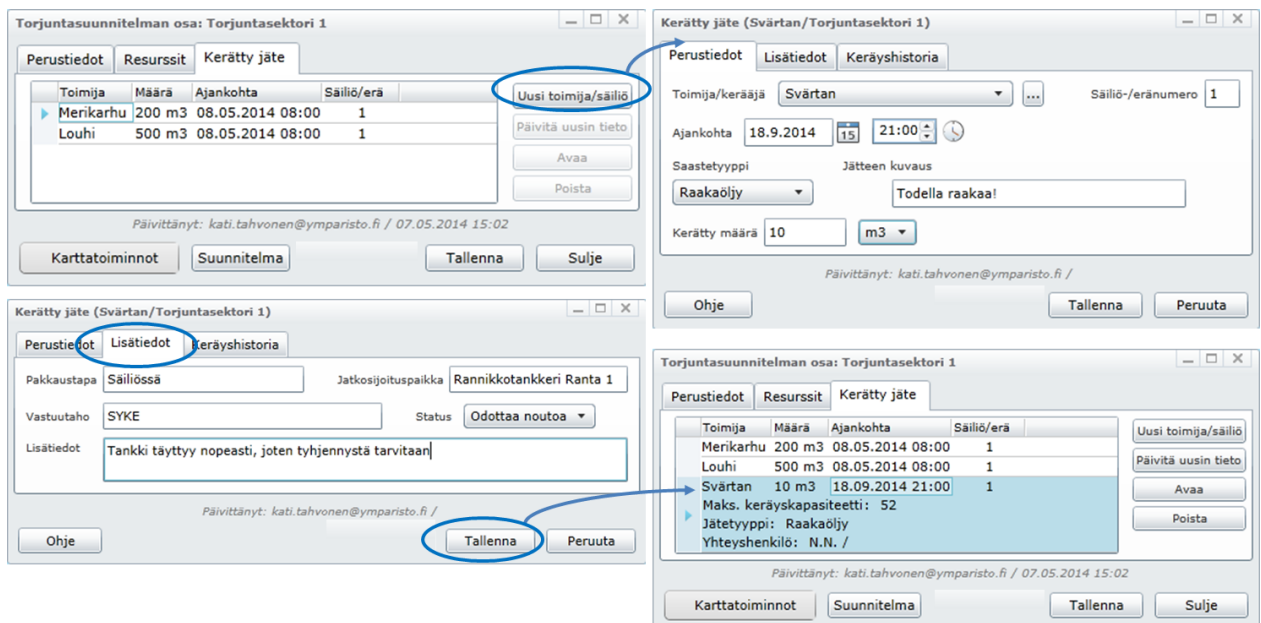

Kuva 4-99. Uuden resurssin lisääminen torjuntasuunnitelman osalle.

Kerätyn jätteen syöttäminen järjestelmään

Kun torjuntasuunnitelmalle tai sen osalle on syötetty tarvittavat resurssit, voidaan kirjata resurssien keräämä jäte. Tässä esimerkissä torjuntasuunnitelman osalla (*Torjuntasektori 1*) toimivalle Svärtanille halutaan kirjata kerätyksi jätteeksi 10 m³ (Kuva 4-100).

1. Valitse *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunasta *Kerätty jäte* -välilehti. Klikkaa täältä *Uusi toimija/säiliö* (mikäli toimijaa ei ole jo listauksessa mukana).
2. Esiin avautuu *Kerätty jäte* -ikkuna. Sen *Perustiedot*-välilehdelle valitaan halutut tiedot. Ikkunan oikeassa laidassa *Säiliö-/eränumero* -osion järjestelmä täyttää automaattisesti.
3. Halutessaan käyttäjä voi antaa myös lisätietoja *Lisätiedot*-välilehden kautta. Kun kaikki tiedot on kirjattu näille kahdelle välilehdelle, klikataan *Tallenna*-painiketta.
4. *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunassa *Kerätty jäte* -välilehdellä näkyy syötetyt tiedot.

Kuva 4-100. Kerätyn jätteen kirjaaminen jollekin torjuntasuunnitelman osan resurssille. Tässä esimerkissä Svärtanille kirjataan 10 m³ raakaöljyä.

Mikäli esimerkin tapauksessa Svärtanille haluttaisiin kirjata päivitettyjä tietoja kerätystä jätteestä tapahtuisi se seuraavasti:

A) Saman säiliön kerätyn jätteen tietojen päivittäminen

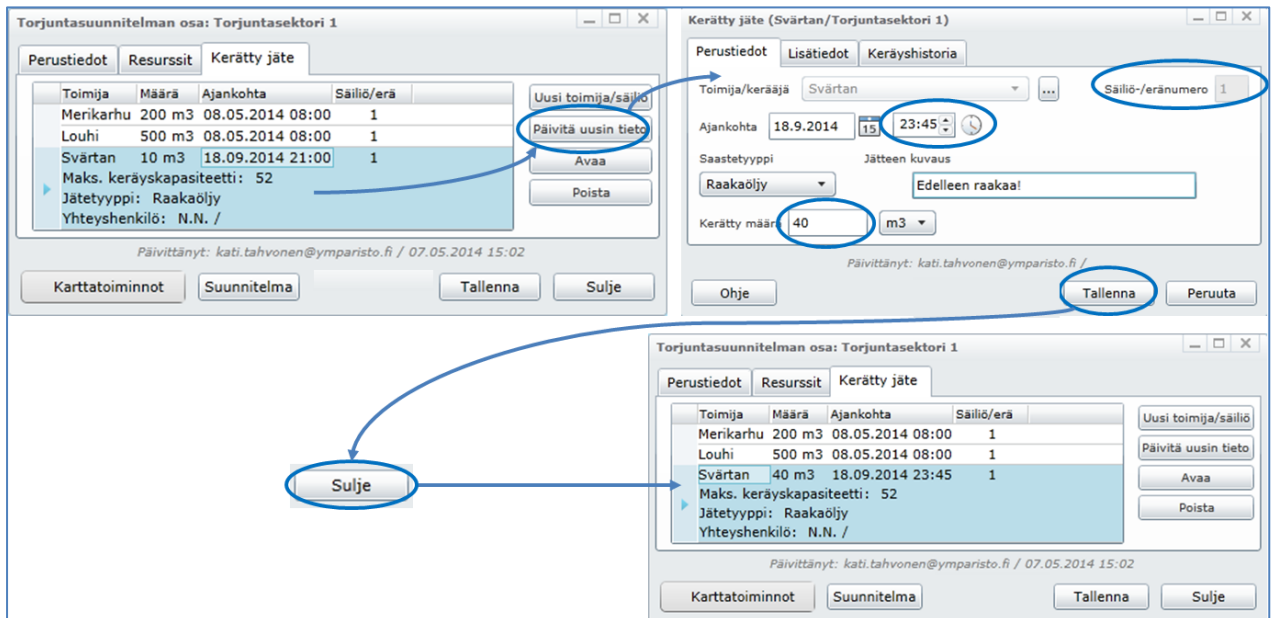
Mikäli esimerkissä mainittu Svärtan jatkaisi öljyn keräämistä 10 m³ jälkeen samaan säiliöön 30m³ verran, tapahtuisi se Kuva 4-101 mukaisesti.

1. *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunan *Kerätty jäte* -välilehdeltä valitaan haluttu toimija. Tämän jälkeen klikataan *Päivitä uusin tieto* -painiketta.
2. Esiin avautuu *Kerätty jäte* -ikkuna, jossa sekä *Toimija/kerääjä*- että *Säiliö-/eränumero* -kohdat ovat harmaina. Tässä tapauksessa siis päivitetään jo kertaalleen syötettyjä

tietoja. *Perustiedot*-välilehdelle syötetään päivitetyn tiedon ajankohta ja *Kerätty määrä* -kohtaan päivitetään säiliön uusi kokonaismäärä. Esimerkin mukaisesti öljyä on kerätty edellisen päivituksen (10 m³) jälkeen 30 m³ ja siten säiliön kokonaisöljymäärä on 40 m³. Tämä luku kirjoitetaan *Kerätty määrä* -osioon. Tämän jälkeen klikataan *Tallenna*-painiketta.

- Seuraavaksi klikataan *Sulje*-painiketta, jonka jälkeen siirrytään takaisin *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunaan. *Kerätty jäte* -välilehdelle on nyt päivittynyt uusi tieto, jonka mukaan Svärtanin säiliö 1:ssä on yhteensä 40 m³ öljyä.

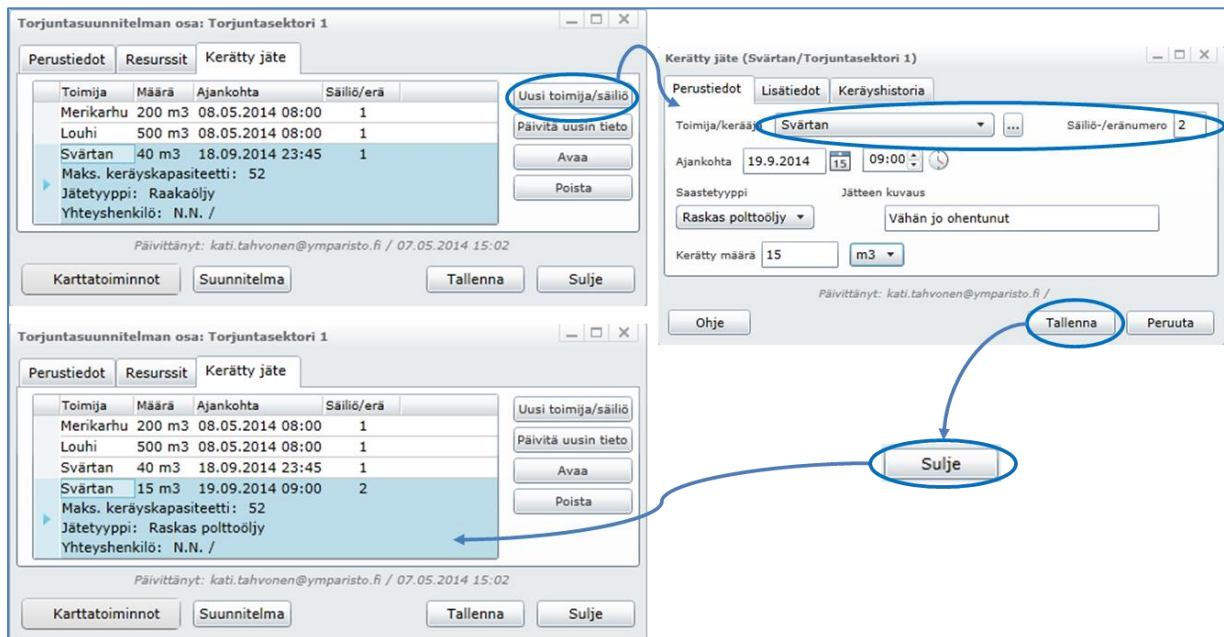

Kuva 4-101. Kertaalleen syötetyn *Kerätyn jätteen* tietojen päivittäminen ajantasaiseksi.

B) Uuden säiliön kerätyn jätteen tietojen päivittäminen

Mikäli esimerkissä käsitellyn Svärtanin tankit tyhjenetään ja keräys alkaa uusiin tankkeihin, tämän toisen erän kirjaaminen BORIS-järjestelmässä toimii seuraavasti (Kuva 4-102):

- Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunasta klikataan *Uusi toimija/säiliö* -painiketta.
- Esiin avautuu *Kerätty jäte* -ikkuna. Siinä valitaan haluttu toimija alavetovalikosta *Toimija/kerääjä*. Järjestelmä päivittää tämän jälkeen automaattisesti oikean *Säiliö-/eränumeron* samalle riville.
- Kerätty jäte* -ikkunassa täytetään kaikki halutut kohdat sekä *Perustiedot*- että *Lisätiedot*-välilehdille. Tämän jälkeen klikataan *Tallenna*-painiketta ja sen jälkeen *Sulje*-painiketta.
- Järjestelmä palaa *Torjuntasuunnitelman osa* -ikkunaan. Siellä juuri lisätty tieto näkyy *Kerätty jäte* -välilehdellä.

Kuva 4-102. Uuteen säiliöön kerätyn jätteen kirjaaminen järjestelmään. Esimerkissä Svärtan on tyhjennetty rannikotankkeriin ja se ryhtyy seuraavana päivänä keräämään öljyä uuteen, tyhjään säiliöön. Klo 9 säiliöön on kerätty 15 m3 öljyä.

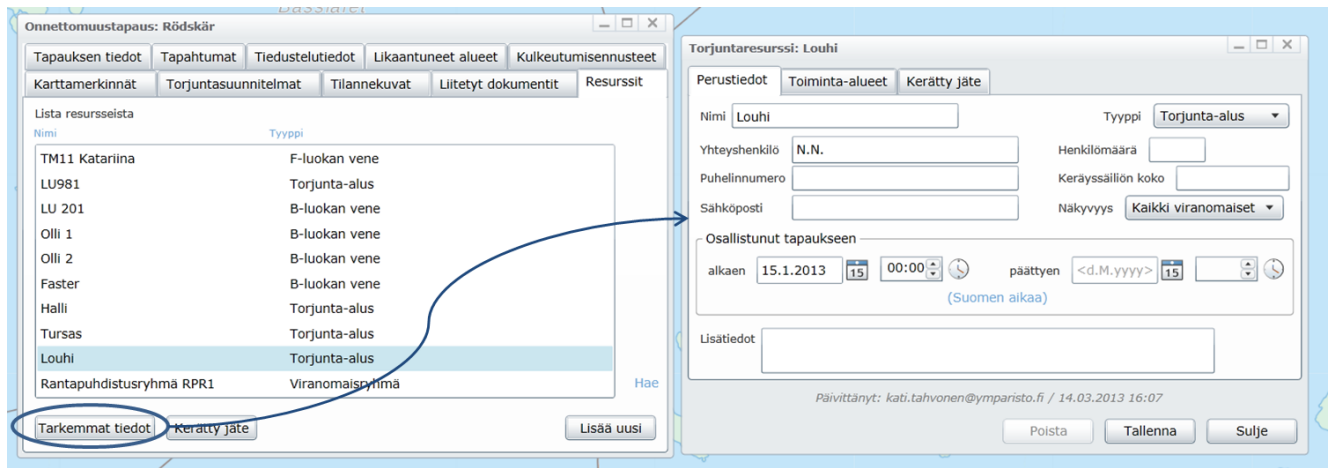
Huom! Koko onnettomuustapauksen kerätyn jätteen tiedot saa helpoiten näkyviin *Onnettomuustapaus* -ikkunan *Tapauksen tiedot* -välilehdeltä klikkaamalla *Yhteenveto*-painiketta, kts. kohta 4.7.2.

4.7.10. Resurssit-välilehti

Resurssit -välilehdellä näytetään kaikki onnettomuustapaukselle listatut resurssit. Tämän välilehden kautta pääsee myös tarkastelemaan, millä torjuntasuunnitelmissa tai torjuntasuunnitelmien osilla kukin resurssi toimii.

4.7.10.1. Resurssien tietojen tarkastelu

Onnettomuustapaukselle tallennettuja resursseja voi tarkastella tarkemmin valitsemalla haluttu resurssin ja klikkaamalla sen jälkeen **Tarkemmat tiedot** -painiketta. Esiin avautuvassa *Torjuntaresurssi*-ikkunassa on edelleen välilehtiä (Kuva 4-103). Välilehtien sisältö ja lukumäärä riippuvat siitä, millaisesta torjuntaresurssista on kyse.

Kuva 4-103. Resurssien tarkempien tietojen tarkastelu.

Mikäli tarkastellaan *Torjunta-alus* -tyyppistä torjuntaresurssia, *Torjuntaresurssi*-ikkunassa on kolme erillistä välilehteä.

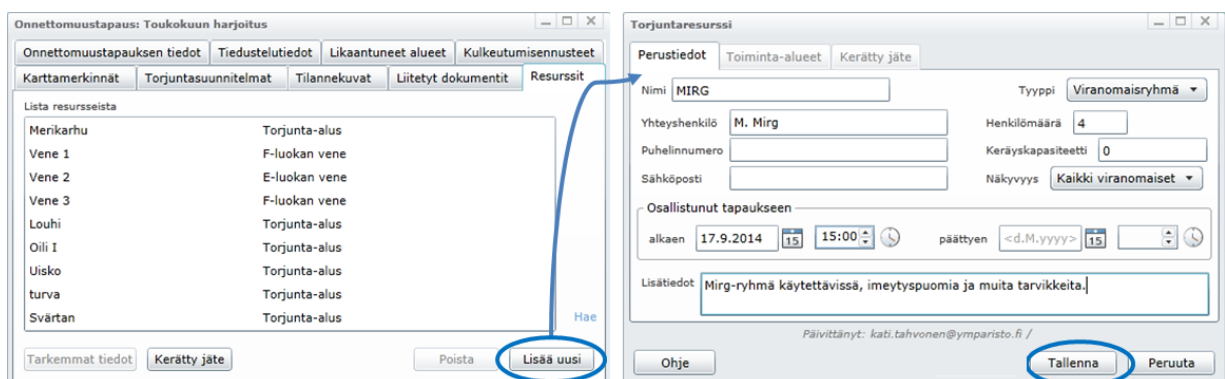
Perustiedot-välilehdellä on listattu aluksen perustietoja, kuten aluksen yhteyshenkilö ja tiedot siitä milloin alus on osallistunut tai osallistuu tapauksen hoitoon.

Torjuntaresurssi-ikkunan toisella välilehdellä on listattu ne Toiminta-alueet, jolle resurssi on määrätty.

Kerätty jäte -välilehdellä taas on tietoja kerätyn jätteen määrästä.

4.7.10.2. Uusien torjuntaresurssien lisääminen onnettomuustapaukseen

Uusia torjuntaresursseja voi lisätä onnettomuustapaukseen montaa eri kautta. *Resurssit*-välilehden kautta uuden resurssin lisääminen alkaa klikkaamalla *Lisää uusi* -painiketta. Esiin tulee *Torjuntaresurssi*-välilehti, johon voi syöttää haluamansa tiedot. Tämän jälkeen painetaan *Tallenna*-painiketta (Kuva 4-104).

Kuva 4-104. Uuden resurssin lisääminen *Resurssit*-välilehdeltä.

Jo tallennettujen resurssien liittäminen osaksi torjuntasuunnitelmia tai niiden osia onnistuu parhaiten kohdassa 4.7.9.3 kuvatulla tavalla. Tässä osiossa on myös esitelty uusien resurssien lisääminen *Torjuntasuunnitelma*-välilehden kautta.

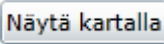
4.7.11. Tilannekuvat-välilehti

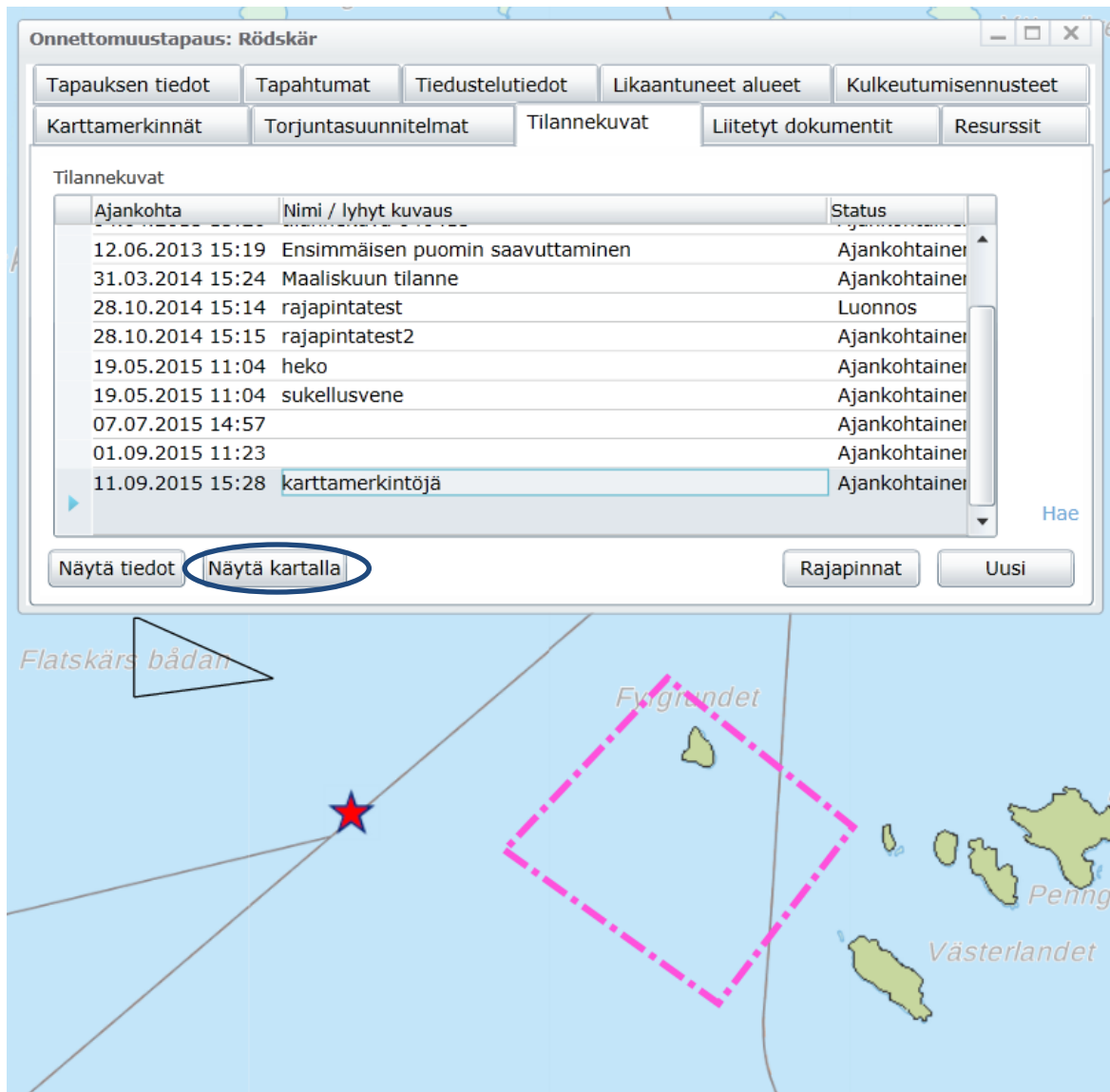
Tilannekuvat-välilehden tarkoituksena on koota käyttäjien erikseen tallentamat tilannekuvat järjestelmään. Muut käyttäjät voivat ladata tilannekuviksi tallennetut tiedot kartalle näkyviin avatessaan onnettomuustapauksen (mikäli onnettomuustapaukselle on tallennettu tilannekuvia, sovellus kysyy käyttäjältä haluaako tämä avata uusimman tilannekuvan). Vaihtoehtoisesti tilannekuvat voi ladata *Tilannekuvat*-välilehden kautta.

BORIS-järjestelmässä tilannekuvatermin alle on koottu kolmenlaisia tietopaketteja

- 1) BORIS-järjestelmän karttanäkymään ladattavat ennalta valitut aineistot sekä *Onnettomuustapaus*-ikkunasta valitut onnettomuustapaukseen liittyvät tiedot.
- 2) HTML (nettisivu) -muotoinen raportti, johon on koottu tiedot *Onnettomuustapaus*-ikkunasta. Raportin voi tallentaa halutessaan Pdf-muotoon.
- 3) *Onnettomuustapaus*-ikkunan tietojen tallentaminen paikkatietoaineistona muiden viranomaisten järjestelmien käytettäväksi rajapintapalveluun.

4.7.11.1. Tilannekuvatietojen tarkastelu kartalla

Onnettomuustapaukselle tallennetut tilannekuvat saa näkyviin *Tilannekuvat*-välilehdeltä klikkaamalla haluttua tilannekuvaa ja klikkaamalla sitten -painiketta (Kuva 4-105.).

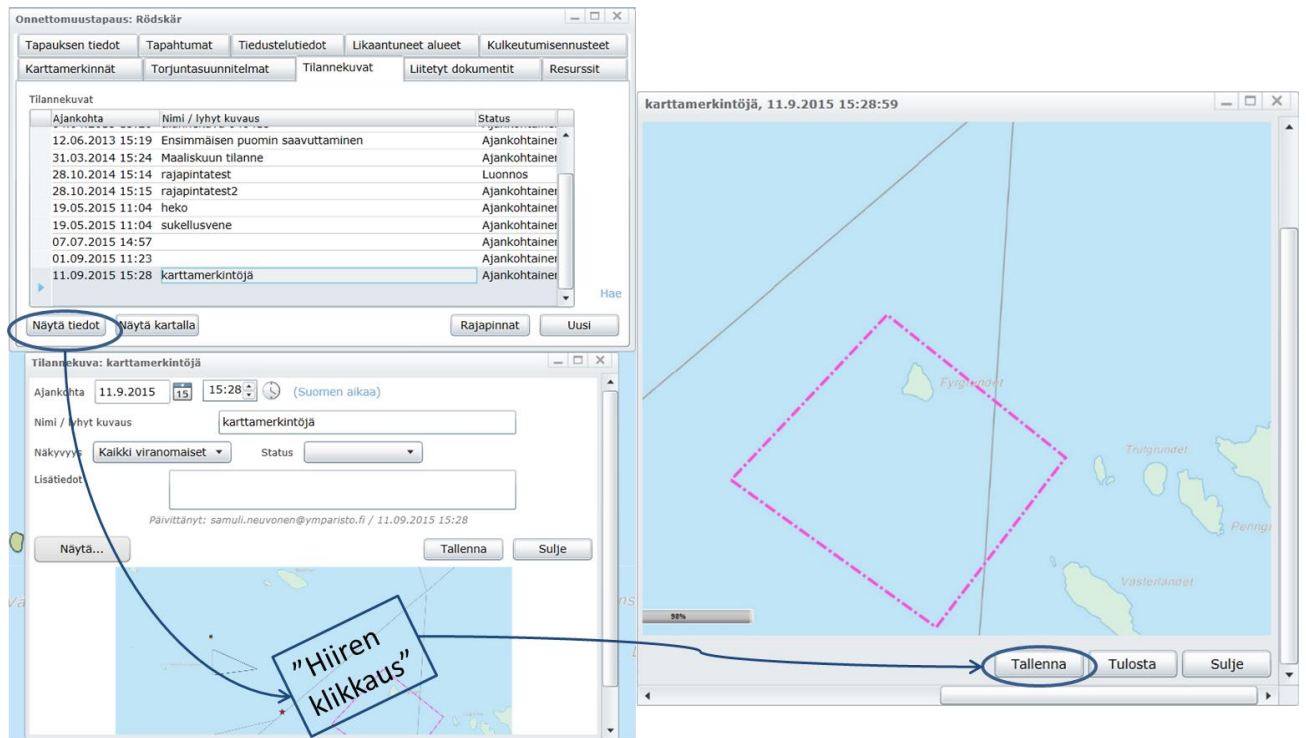

Kuva 4-105. Tallennetut tilannekuvan näyttäminen kartalla.

4.7.11.2. Tilannekuvan tallentaminen *.jpg-kuvaksi

Tilannekuva on mahdollista tallentaa myös *.jpg-kuvaksi, jonka voi esittää järjestelmän ulkopuolella. Käytännössä on kuitenkin osoittautunut, että näyttökaappauskuvien resoluutio voi olla yhtä hyvä tai jopa parempi kuin tilannekuvasta tallennettu kuva. Seuraavassa käydään kuitenkin läpi, miten tämä voidaan tehdä (Kuva 4-106).

1. Valitse *Onnettomuustapaus*-ikkunasta *Tilannekuvat*-välilehti ja valitse sieltä haluamasi jo tallennettu tilannekuva klikkaamalla haluttua riviä. Klikkaa sen jälkeen *Näytä tiedot* -painiketta.
2. Esiin tulevasta *Tilannekuva* -ikkunasta klikataan tallennetun kuvan päällä hiiren vasemmalla näppäimellä.
3. Kuva avautuu uuteen selainikkunaan, jonka oikeassa alalaidassa on painikkeet kuvan tallentamista ja tulostamista varten. *Tallenna*-painiketta klikatessa esiin avautuu tallennusikkuna, jossa voi määrittää kuvalle tallennuspaikan ja -nimen.

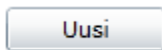
Kuva 4-106. Tilannekuvan tallentaminen *.jpg -kuvaksi.

4.7.11.3. Uuden tilannekuvan tallentaminen järjestelmään

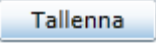
Uuden tilannekuvan tallentaminen järjestelmään alkaa piirtämällä kartalle kaikki ne aineistot ja onnettomuustapauksen elementit, jotka käyttäjä haluaa tilannekuvaan.

Taustakartta-aineistot saa lisättyä kartalle *Karttanäkymä – Lisää aineisto...* -toiminnolla, kts. 4.6.1.1. Onnettomuustapaukseen liittyvät aineistot taas saa piirrettyä *Onnettomuustapaus-*ikkunan eri välilehdiltä.

Kun kaikki halutut aineistot on piirretty kartalle, klikataan *Tilannekuvat*-välilehdeltä

-painiketta. Esiin tulevaan *Tilannekuva*-ikkunaan lisätään halutut tiedot.

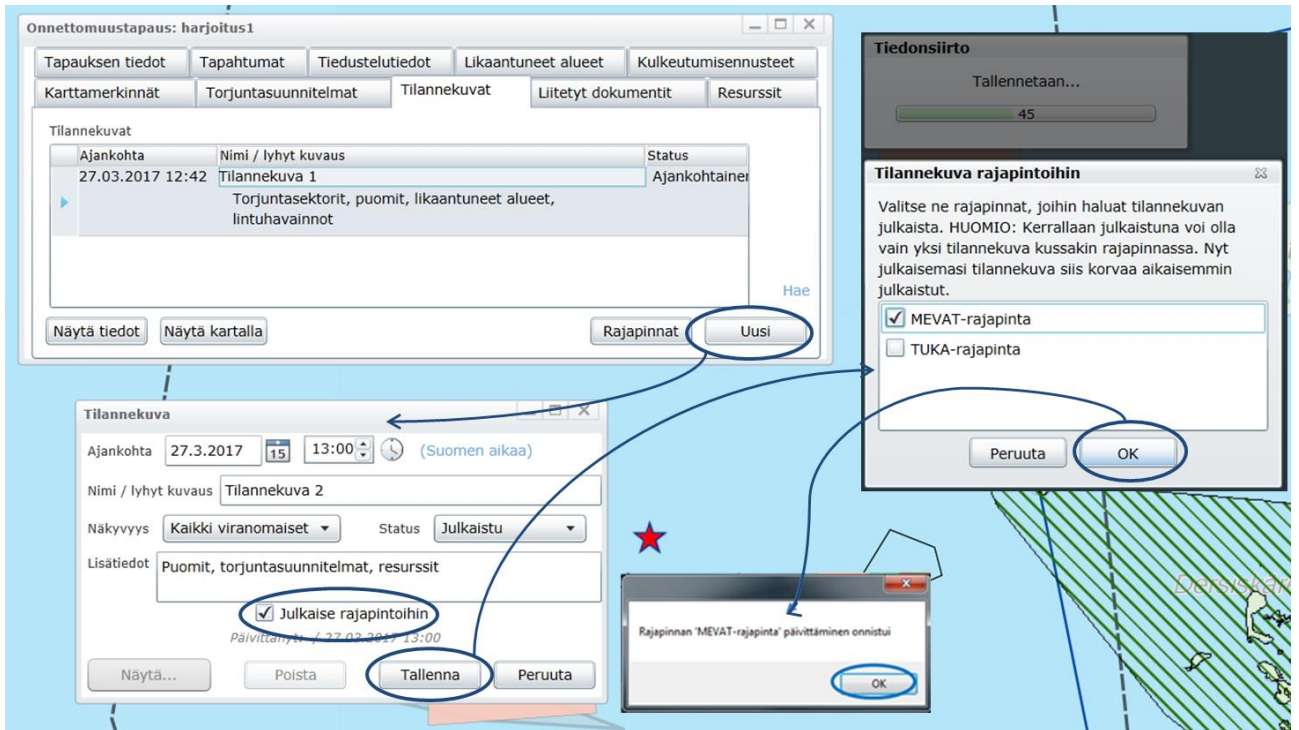
Mikäli käyttäjä haluaa julkaista samalla tilannekuvan myös muille viranomaisille näkyvänä paikkatietoaineistona rajapintoihin, ruksitetaan tällöin *Julkaise rajapintoihin* -kohta. Lopuksi klikataan -painiketta.

Mikäli käyttäjä valitsi rajapintoihin tallennuksen, järjestelmä kysyy mihin rajapintaan halutaan tallentaa. Tällä hetkellä toteutettuna on testimielessä kaksi rajapintaa:

- 1) MEVAT-rajapinta (Merellisiä viranomaisia varten: Merivoimat, Rajavartiolaitos ja VTS)
  - MEVAT-rajapintaan viedään yleiskuva koko onnettomuustapauksen toiminta-alueesta. Siksi tilannekuvassa olisi hyvä näkyä sekä rannikko- että avomeritorjunnan tilanne.
- 2) TUKA-rajapinta (Turvallisuusviranomaisia varten, erityisesti pelastuslaitokset – tulee osaksi Kenttäjohtamisjärjestelmä KEJO:a)
  - TUKA-rajapintaan viedään yksityiskohtainen tilannekuva, jossa erityisesti rannikko- ja ranta-alueiden toiminta ja ajankohtainen tilanne ovat keskiössä.

Kussakin rajapinnassa voi olla kerrallaan vain yksi tilannekuva. Varoitusteksti kertoo tästä. Julkaistaessa uutta tilannekuvaa rajapintaan tulee olla huolellinen, sillä uuden tilannekuvan julkaiseminen sinne tuhoaa edellisen rajapintaan julkaistun tilannekuvan.

OK-painikkeen klikkaamisen jälkeen aineistot julkaistaan rajapintaan. Onnistuneesta julkaisusta ilmoitetaan käyttäjälle ilmoitusikkunalla (Kuva 4-107).

Kuva 4-107. Uuden tilannekuvan tallentaminen.

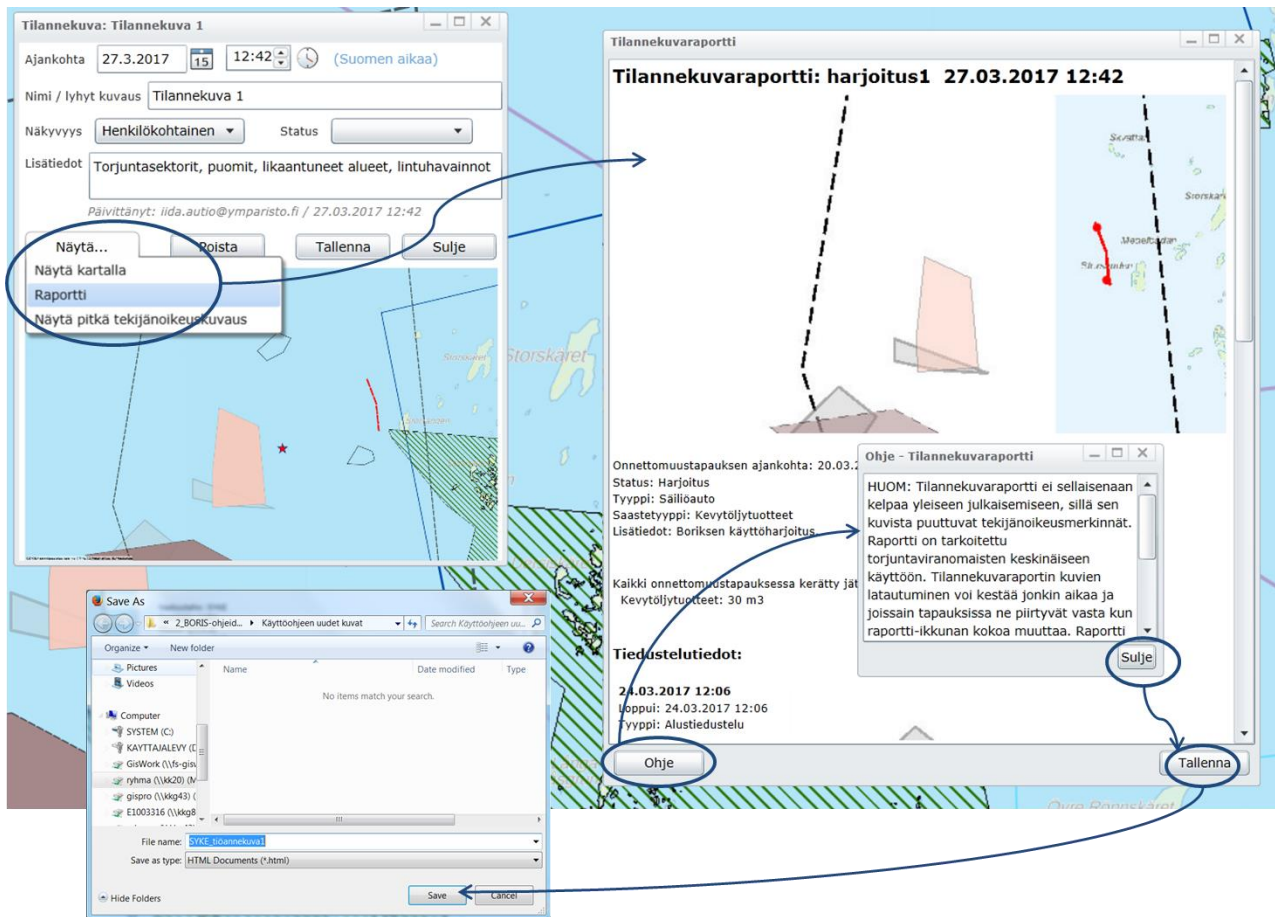
Tilannekuvaraportin tallentaminen järjestelmän ulkopuolelle

Järjestelmästä on mahdollista saada ulos myös tilannekuvaraportti, joka on toteutettu nettisivun muodossa. Halutessaan käyttäjä voi tallentaa nettisivun myös BORIS-järjestelmästä riippumattomana *pdf-tiedostona.

Tilannekuvaraportin tallentaminen tapahtuu klikkaamalla *Tilannekuva*-ikkunasta

Näytä... – *Raportti*. Esiin avautuu uusi *Tilannekuvaraportti*-selainikkuna, johon on koottu oleellisimmat onnettomuustapausikkunaan lisätyt aineistot. Vasemman alakulman *Ohje*-napista saa lisätietoja tämän raportin tallentamisesta. Ohjeessa painotetaan, että nettisivu hakee kuvat BORIS-järjestelmästä, joten kuvien katselua varten käyttäjän tulee olla samalla selaimella kirjautuneena järjestelmään (Kuva 4-108.).

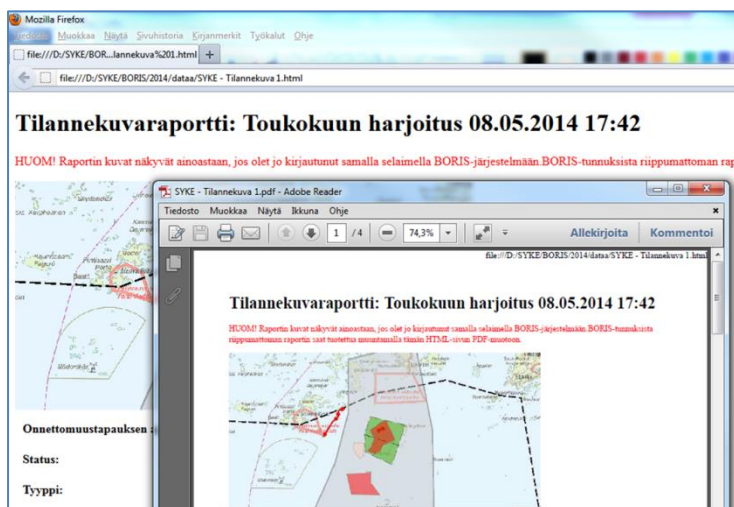
Raporttinetisivu tallennetaan klikkaamalla *Tilannekuvaraportti*-selainikkunasta *Tallenna*-painiketta. Käyttäjä voi sen jälkeen tallentaa tiedoston haluamaansa paikkaan tietokoneellaan (Kuva 4-108.).

Kuva 4-108. Tilannekuvaraportin tallentaminen. Oletusarvoisesti raportti tallennetaan nettisivuna (html), johon kuvat haetaan BORIS-järjestelmästä. Kuvien tarkastelua varten käyttäjän tulee siis olla kirjautuneena BORIS-järjestelmään.

Mikäli käyttäjä haluaa tallentaa tilannekuvaraportin järjestelmäriippumattomaksi *.pdf-dokumentiksi, tulee se tehdä käyttäen selaimen omia toimintoja. Sivun voi esimerkiksi tulostaa pdf-muotoon selaimesta (Kuva 4-109).

Huom! Tilannekuvaraporttien kuvissa ei ole tarvittavia tekijänoikeusmerkintöjä! Siksi se ei sovellu muuhun kuin viranomaisten väliseen kommunikointiin.

Kuva 4-109. Tilannekuvaraportin muuntaminen selaimessa BORIS-järjestelmäriippumattomaksi *.pdf-dokumentiksi.

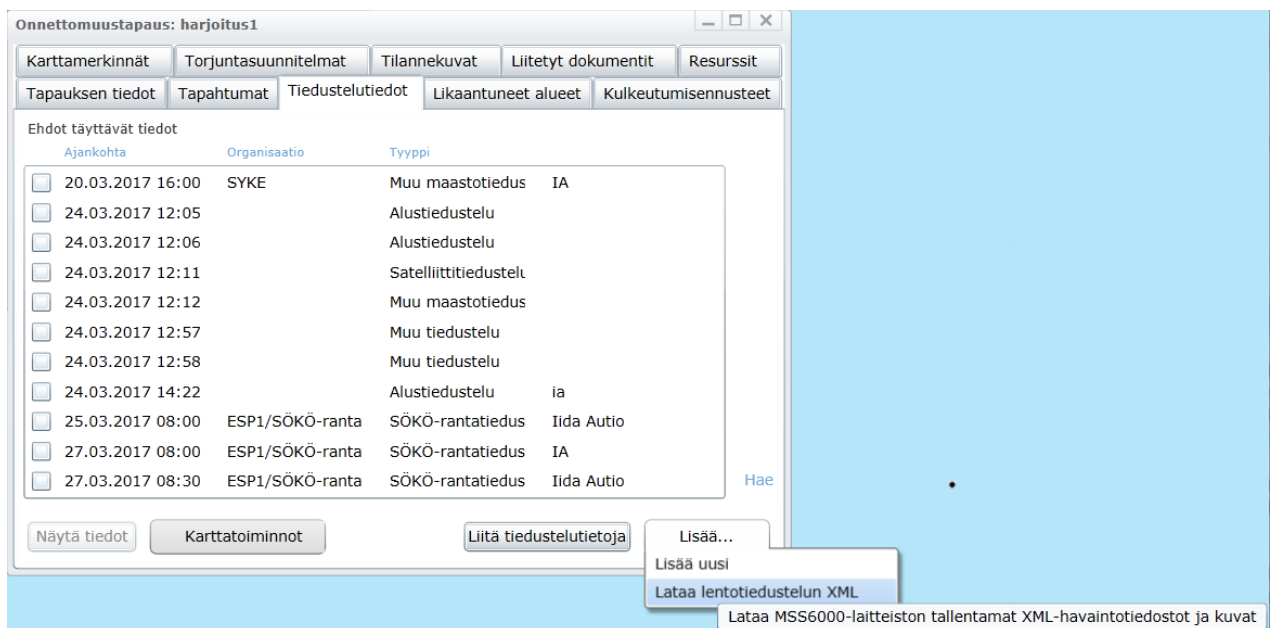
LIITE 1: Valvontalentokoneen tallentamien aineistojen lisääminen järjestelmään

BORIS-järjestelmään on rakennettu mahdollisuus lisätä Rajavartiolaitoksen valvontalentokoneen järjestelmän tallentama datapaketti suoraan osaksi jotakin onnettomuustapausta. Valvontalentokoneen havainnointijärjestelmä on nimeltään MSS6000 (*Maritime Surveillance System*).

Datapaketti tulee ensin olla ladattuna omalle tietokoneelle. MSS6000 tallentaa lennon (*Mission*) tiedot automaattisesti hakemistoon, joka on nimetty *Dat.vvvvkkpp*-muotoisesti. (vvvv=vuosiluku, kk=kuukausi, pp=päivä).

BORIS-järjestelmään lennon tiedot voidaan viedä avaamalla ensin onnettomuustapausta, johon tiedot halutaan liittää, kts. kohta 4.1.

Tämän jälkeen mennään *Onnettomuustapausta*-ikkunassa *Tiedustelutiedot*-välilehdelle. Oikeasta alakulmasta valitaan *Lisää... – Lataa lentotiedustelun XML*. BORIS antaa tämän toiminnon ohjetekstiksi seuraavaa: *Lataa MSS6000-laitteiston tallentamat XML-havaintotiedostot ja kuvat*.

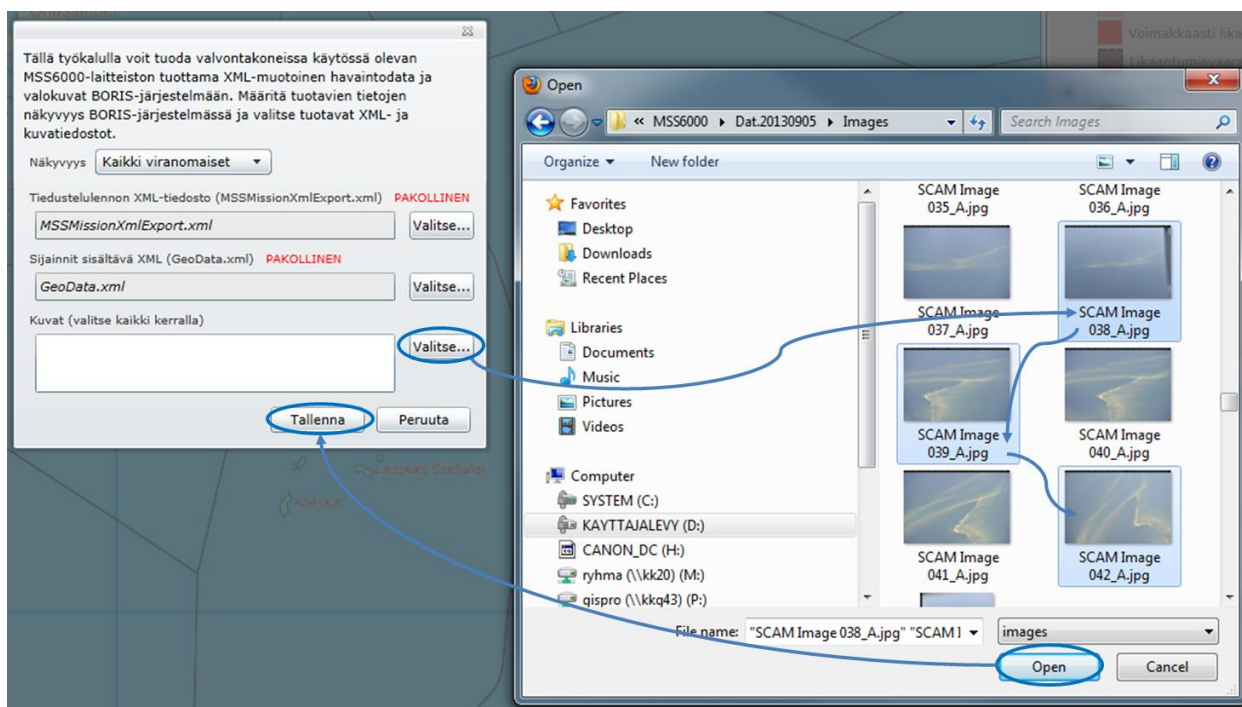

Esiin avautuu ikkuna, jossa ohjataan käyttäjä hakemaan koneen hakemistosta *Dat.vvvvkkpp* -muotoisesti nimetty kansio ja sieltä seuraavat tiedostot:

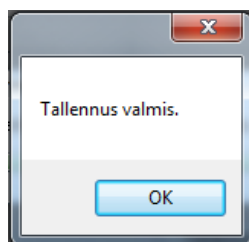
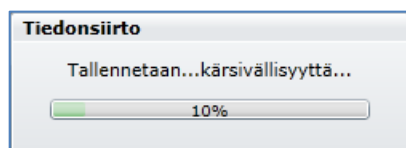
- */Reports/MSSMissionXmlExport.xml*
- */Reports/GeoData.xml*

Lisäksi käyttäjä voi lisätä lennon aikana otettuja kuvia tai kuvakaappauksia. Nämä löytyvät hakemistosta *Images*. Käyttäjä valitsee hakemistosta ne kuvat, jotka halutaan jakaa muiden viranomaisten kanssa.

Ikkunan ylälaidasta valitaan *Näkyvyys*-kohdassa se miten laajalle käyttäjäkunnalle lentotiedustelun tiedot näytetään. *Kaikki viranomaiset* -vaihtoehto valittaessa kaikki BORIS-käyttäjät näkevät tiedot.

Kun esiin avautuvan ikkunan kaikki tiedot on täytetty, klikataan *Tallenna*. Tallennuksessa kestää hetken aikaa, edistyminen näytetään *Tiedonsiirto*-ikkunassa.

Kun tallennus on valmis, järjestelmä ilmoittaa siitä käyttäjälle.

Tähän ikkunaan klikataan *OK*.

BORIS-järjestelmä vie automaattisesti tiedostoista luetut tiedot osaksi onnettomuustapausta. Näitä tietoja voi tarkastella alla esitellyillä tavoilla.

Tiedot lennosta ja HELCOM Log

Tiedustelutiedot-välilehdelle syntyy RVL lentotiedustelu -rivi. Kun tämä rivi valitaan ja klikataan *Näytä tiedot* -painiketta, esiin avautuu uusi *Tiedustelutieto*-ikkuna, jossa on tarkempia tietoja lennosta. Lennosta tallentuu myös automaattisesti HELCOM-päästöhavainnointilomake (*HELCOM Log*). Tämän tietoja voi tarkastella klikkaamalla *HELCOM Log* -painiketta vasemmasta alalaidasta.

Onnettomuustapaus: Rödkär

Karttamerkinnot Torjuntasuunnitelmat Tilannekuvat Liitetyt dokumentit Resurssit

Tapausten tiedot Tapahtumat Tiedustelutiedot Likaantuneet alueet Kulkeutumisenennusteet

Ehdot täyttävät tiedot

Ajankohta	Organisaatio	Tyyppi	
☐ 14.01.2013 12:57	Merivoimat	Alustiedustelu	MV Halli
☐ 14.01.2013 13:00	RVL	Lentotiedustelu	HTO, LPA
☐ 12.06.2013 13:46	KAIELY	Lentotiedustelu	JM
☐ 31.10.2014 13:11	CSN	Satelliittitiedustelu	satTest1
☐ 27.05.2015 07:30	RAA5/SÖKÖ-ranta	SÖKÖ-rantatiedus	SN
☐ 01.06.2015 13:01	HANS_130_2/SÖK	SÖKÖ-rantatiedus	SN

Näytä tiedot Karttatoiminnot Liitä tiedustelutietoja Lisää...

Tiedustelutieto: 14.1. 13:00

Tyyppi: Lentotiedustelu

Perustiedot Havainnot Satelliitti- ja ilmakuvat

Alkoi: 14.1.2013 13:00 (Suomen aikaa)

Loppui: 14.1.2013 14:00

Tiedustelija/t: HTO, LPA

Tiedustelutapa: DO

Organisaatio: RVL

Status: Kartoitettu Näkyvyys: Kaikki viranomaiset

Lisätiedot:

Karttatoiminnot

Päivittänyt: santeri.pakki@raja.fi

Tallenna Sulje

HELCOM Standard Pollution Reporting Format

Reporting authority		Pilot		Route/area	Flight type	Time over sea	
Aircraft reg.	Mission No.	Co-pilot	Operator 1			Day	Night
Day	Date	Additional crew	Total time over sea				

No	Area code	Time UTC	Position		Dimensions		Area cover	Oiled area	Oil appearance coverage (percentage-%)						Min volume	Max volume	Combat
			LAT (north)	LONG (east)	Length	Width			1	2	3	4	5	Oth.			

No	Pollution type	Detection and documentation								Weather				Satellite confirm.							
		SAR	IR	UV	VIS	MW	LF	PHOTO	VIDEO	FLIR	Wind		Clouds		Sea state		Wx		Mineral oil	Other pollut.	Natural phen.
		DEG	KTS	Type	Base(ft)	VIS(M)															

Ohje Lisää havainto Poista havainto Remarks Peruuta Ok

Lennolla otetut valokuvat

Lennon aikana otetut valokuvat ja MSS6000-järjestelmästä otetut kuvakaappaukset tallentuvat BORIS-järjestelmässä *Liitetyt dokumentit* -välilehdelle. Kuvat tallennetaan automaattisesti siihen sijaintiin, jossa ne on lennon aikana otettu.

Lentoreitti

Rajavartiolaitoksen pyynnöstä koneen lentoreitti ei tallennu tällä hetkellä BORIS-järjestelmään.

LIITE 2: SpillMod-öljyntorjuntalaskelmien lisääminen osaksi onnettomuustapausta

SYKE:n käytössä olevalla SpillMod-mallilla voidaan laskea erilaisissa olosuhteissa öljyntorjunnan taktisen suunnittelun tueksi erilaisia öljyn kulkeutumisskenaarioita. Tyypillisesti nämä lasketaan historiallisia tuuli- ja aallokkotietoja hyödyntäen useana eri leviämismahdollisuutena.

Tyypillisesti SpillMod-laskentoja on käytetty sekä öljyntorjuntaan varautumisen että harjoitusten suunnittelussa. BORIS-järjestelmä on suunniteltu paitsi varsinaisten onnettomuustapausten varalle myös viranomaisharjoittelun alustaksi. Siksi järjestelmään on ohjelmoitu mahdollisuus esittää SpillMod-laskennan tuloksia BORIS-järjestelmässä.

SpillMod-ohjelmassa haluttu laskentatulokset tulee ensin muuntaa *Universal transformation* -työkalulla *.shp-muotoiseksi. Muunnos tulee tehdä ainakin seuraavalle tiedostolle:

- *Model_points/Trajectory* (varsinaisen trajektorin pisteet)

Lisäksi halutessa BORIS-järjestelmään voi tuoda seuraavat tiedostot:

- *Boom_polyline* (puomit sisältävä tiedosto)
- *Oil_region* (öljyyntyneet alueet sisältävä tiedosto)
- *Skim_point* (keräysalusten sijainnit sisältävä tiedosto)
- *SkmiPath_polyline* (Keräyslinjat sisältävä tiedosto)

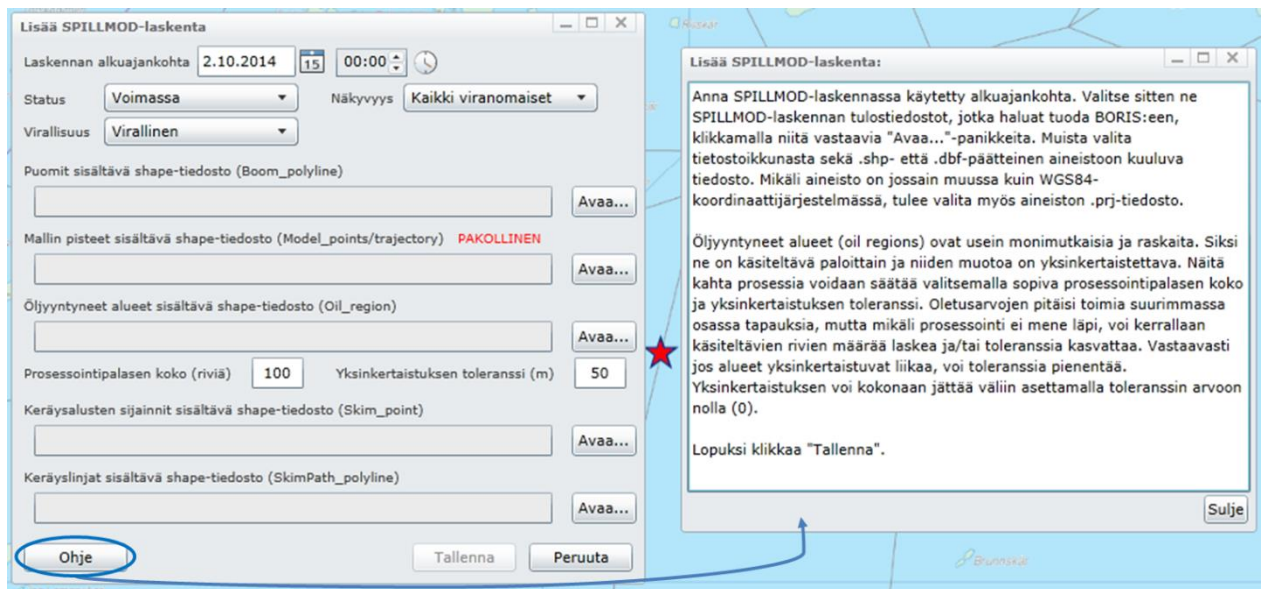
SpillMod-laskenta lisätään aina osaksi jotain onnettomuustapausta. Onnettomuustapausten avaaminen tapahtuu kohdassa 4.7.2 esitetyllä tavalla.

SpillMod-laskennat lisätään onnettomuustapausten osaksi *Kulkeutumisennusteet*-välilehden kautta. Sieltä valitaan oikeasta alakulmasta *Lisää...* – *Lisää SPILLMOD-laskenta*.

Ajankohta	Nimi / lyhyt kuvaus	Tyyppi
27.03.2017 08:55	SeatrackWeb	iida.autio@ymparisto.fi

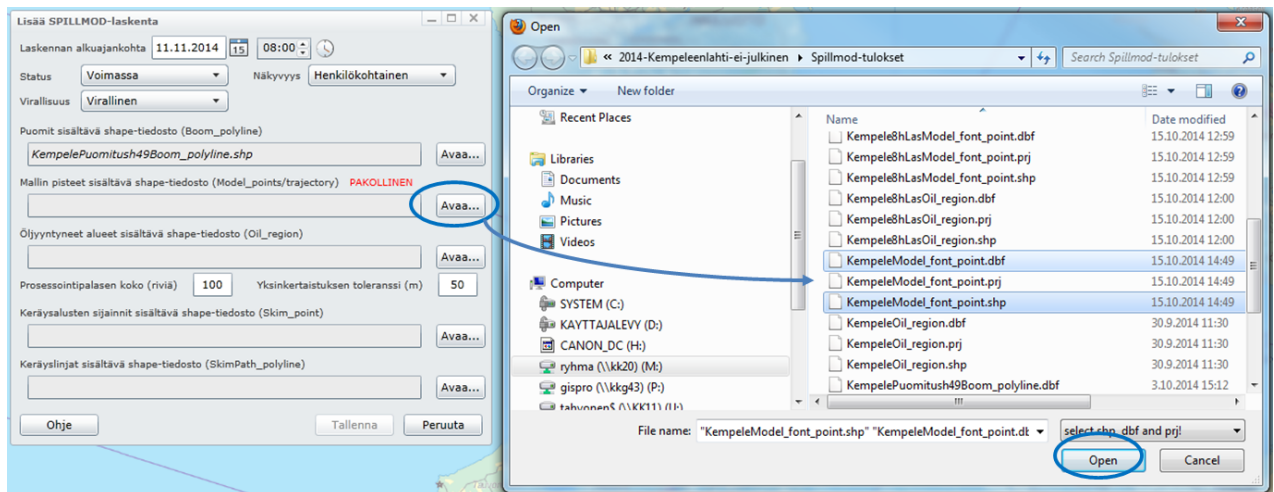
Esiin avautuu *Lisää SPILLMOD-laskenta* -ikkuna, johon täytetään kaikki halutut kohdat.

Ikkunan vasemmassa alalaidassa on *Ohje*-painike, jonka kautta saa lisäohjeistusta ikkunan eri arvojen täyttämiseksi. Ohjeissa painotetaan erityisesti öljyyntyneiden alueiden yksinkertaistamisen tärkeyttä. Yksinkertaistus tehdään sekä prosessoimalla tiedot paloittain että yksinkertaistamalla muotoja. Näitä koskevat muuttujat ovat *Lisää SPILLMOD-laskenta* -ikkunan puolivälin tienoilla ja parametrit ovat nimeltään *Prosessointipalasan koko* (riviä) sekä *Yksinkertaistuksen toleranssi* (m). Ensimmäinen tallennus kannattaa tehdä oletusarvoilla.

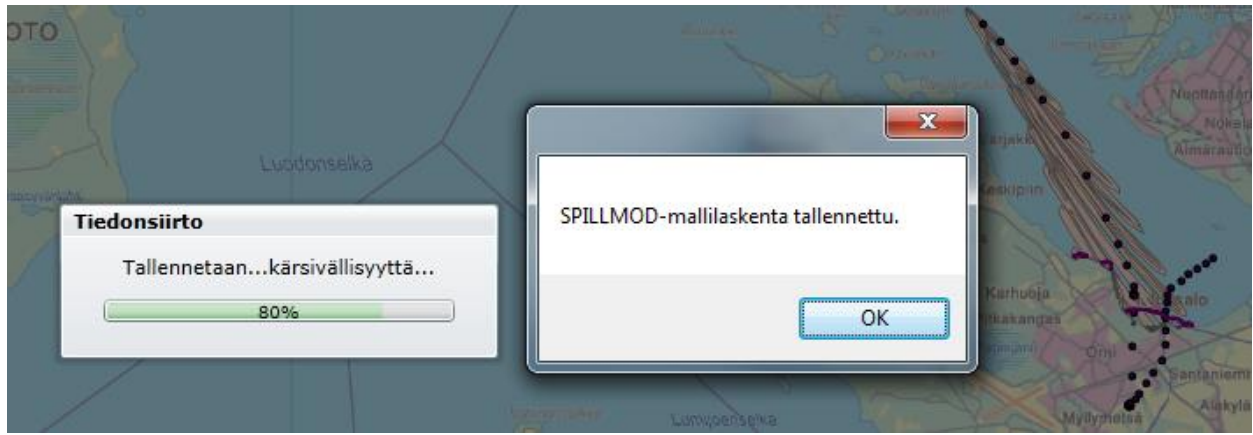
Lisää SPILLMOD-laskenta -ikkunassa valitaan käyttäjän koneelta vaaditut tiedostot klikkaamalla kunkin tiedostorivin kohdalta *Avaa...* -painiketta.

Huom! Jokaista riviä varten tulee avata sekä *.shp että *.dbf -päätteiset tiedostot. Tämä tehdään pitämällä tiedostojen avaamisikkunassa *Ctrl*-painike pohjaanpainettuna.

Kun käyttäjä on valinnut tiedostoistaan avattavat *.shp -tiedostot *Lisää SPILLMOD-laskenta* -ikkunaan, klikataan ikkunan alalaidasta *Tallenna*.

Esiin tulee ikkuna, jossa näytetään tallennuksen edistyminen. Samalla kartalle piirretään laskentatulokset. Kun laskenta on valmis, BORIS-järjestelmä ilmoittaa tästä erillisessä ikkunassa.

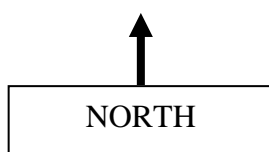
Jo tallennettuja *SpillMod*-laskentoja voi tarkastella *Kulkeutumisennuste*-välilehden kautta samaan tapaan kuin *SeaTreckWeb*-kulkeutumisennusteita. Tarkemmin tämä on ohjeistettu kohdassa 4.7.7.1.

LIITE 3: HELCOM response grid

HELCOM response grid

1. Be sure that all units use seacharts of the same scale.
2. Place the reference point in the given position.
3. Mark your response area.

A1	A2	A3	A4	A5	A6	A7	A8
B1	B2	B3	B4	B5	B6	B7	B8
C1	C2	C3	C4	C5	C6	C7	C8
D1	D2	D3	D4	D5	D6	D7	D8
E1	E2	E3	E4	E5	E6	E7	E8
F1	F2	F3	F4	F5	F6	F7	F8
G1	G2	G3	G4	G5	G6	G7	G8
H1	H2	H3	H4	H5	H6	H7	H8